

Załącznik do uchwały Nr.....
Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim
z dnia w sprawie przyjęcia
„Strategia Rozwoju Gminy Kamień
Krajeński na lata 2020-2030”

Strategia Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030

Zamawiający:

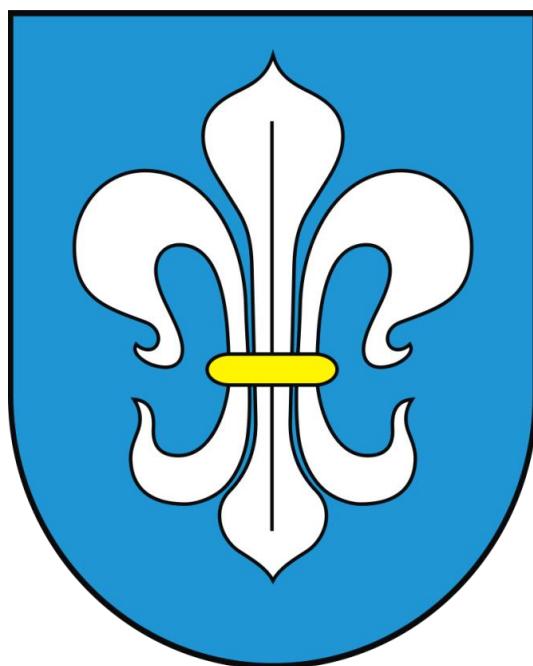
Gmina Kamień Krajeński
Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim
Plac Odrodzenia 3
89-430 Kamień Krajeński

Wykonawca:

Green Key Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Unii Lubelskiej 3/307 i 307A
61-249 Poznań

Strategia Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030

Właściciel firmy:

mgr Joanna Masiota – Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Andrzej Karkowski
mgr Kamil Nabagło

w ścisłej współpracy z pracownikami
Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim

Wrzesień, 2020 r.

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP.....	5
1.1.	PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	5
1.2.	POTRZEBA, CEL I METODYKA OPRACOWANIA	6
II.	UWARUNKOWANIA WYNIKĄCE Z LOKALIZACJI GMINY I GOSPODAROWANIA PRZESTRZENIĄ.....	7
2.1.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z LOKALIZACJI	7
2.2.	UŻYTKOWANIE TERENU	8
2.3.	EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW, W TYM ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	8
III.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY	9
3.1.	TRENDY DEMOGRAFICZNE	9
3.2.	STRUKTURA EKONOMICZNA LUDNOŚCI	11
3.3.	BEZROBOCIE I RYNEK PRACY	13
3.4.	DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	18
3.5.	ROLNICTWO	21
IV.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	22
4.1.	ZASÓB KOMUNALNY	22
4.2.	OŚWIATA.....	23
4.3.	OPIEKA SPOŁECZNA	24
4.4.	KULTURA.....	26
4.5.	SPORT, REKREACJA ORAZ WALORY TURYSTYCZNE	30
4.6.	SŁUŻBA ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWO.....	32
V.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA GMINY.....	33
5.1.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	33
5.2.	ŁĄCZNOŚĆ I ELEKTROENERGETYKA	34
5.3.	GAZOWNICTWO	34
5.4.	SYSTEM KOMUNIKACYJNY	34
5.5.	GOSPODARKA ODPADAMI	35
5.6.	ZAOPATRZENIE W CIEPŁO	35
5.7.	TERENY INWESTYCYJNE	36
VI.	UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	37
6.1.	BUDOWA GEOLOGICZNA I RZEŻBA TERENU	37
6.2.	GLEBY	38
6.3.	WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE	38
6.4.	POWIETRZE I KLIMAT	39
6.5.	FAUNA I FLORA	39
6.6.	PRZYRODA CHRONIONA I JEJ ZASOBY.....	40
6.7.	WALORY TURYSTYCZNE	44
VII.	ANALIZA PROBLEMÓW GMINY I POTENCJAŁÓW ROZWOJU.....	45
7.1.	METODOLOGIA – ANALIZA SWOT.....	45
7.2.	SILNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI.....	46
VIII.	UDZIAŁ INTERESARIUSZY W OPRACOWANIU STRATEGII ROZWOJU	50

8.1.	KONSULTACJE SPOŁECZNE	50
8.2.	WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	50
8.3.	WYNIKI SPOTKANIA OTWARTEGO POŁĄCZONEGO Z DEBATĄ	61
8.4.	WYNIKI SKŁADANIA FORMULARZY PROJEKTOWYCH NA CELE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU	63
8.5.	WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU	64
8.6.	STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU	64
IX.	WYZNACZONE CELE ROZWOJU GMINY.....	65
9.1.	ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA	65
9.2.	WIZJA I MISJA GMINY	70
9.3.	CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I ZADANIA W OBSZARZE DZIAŁANIA: SPOŁECZEŃSTWO	74
9.4.	CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I ZADANIA W OBSZARZE DZIAŁANIA: GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	76
9.5.	CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I ZADANIA W OBSZARZE DZIAŁANIA: PRZYJAZNE ŚRODOWISKO	77
9.6.	ZADANIA SZCZEGÓŁOWE PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI	79
X.	ZAŁOŻENIA FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU	83
10.1.	ANALIZA BUDŻETU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI	83
10.2.	KOSZTY REALIZACJI I SYSTEM FINANSOWANIA STRATEGII - PLAN FINANSOWY REALIZACJI STRATEGII	84
10.3.	KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE PROGRAMY PROMUJĄCE ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY, INTEGRACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYNARODOWĄ	85
XI.	ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ ROZWOJU	90
11.1.	INSTRUMENTY PRAWNE	90
11.2.	INSTRUMENTY FINANSOWE	90
11.3.	INSTRUMENTY SPOŁECZNE	91
11.4.	INSTRUMENTY STRUKTURALNE	91
XII.	MONITOROWANIE STRATEGII	91
12.1.	ZASADY MONITORINGU	91
12.2.	WSKAŹNIKI MONITOROWANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW STRATEGICZNYCH.....	92
	SPIS TABEL	94
	SPIS RYCIN	95
	ZAŁĄCZNIK NR 1 DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI NA LATA 2020-2030 (WYNIKI ANKIETYZACJI)	96

I. WSTĘP

1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest „**Strategia Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030**”. Konieczność opracowania dokumentu wynika z konieczności aktualizacji dotychczas obowiązującej strategii. Poprzednia – Strategia rozwoju Gminy Kamień Krajeński – została przyjęta Uchwałą Nr XVI/116/08 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 30 czerwca 2008 r.

W „Strategii..” nie wyznaczono terminu (horyzontu) realizacji zapisanych w strategii: wizji, a także poszczególnych celów i kierunków rozwoju, ale wizję rozwoju dostosowano do wtedy obowiązującego w polityce regionalnej okresu programowania - obejmującego lata 2007-2013. Strategia utraciła walor aktualności.

Dokument opracowano w odniesieniu do obowiązujących norm prawnych, możliwości finansowania przedsięwzięć i aktualnego stanu społeczno-gospodarczego i infrastrukturalnego Gminy Kamień Krajeński.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2019 poz. 1295), gminy prowadzą politykę rozwoju, czyli zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno – gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej.

Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. dotyczących problemów społecznych, rozwoju gospodarczego, gospodarowania odpadami, ochrony zdrowia, turystyki czy ochrony środowiska.

Opracowanie strategii pozwala na przeanalizowanie zmian, jakie zaszły na skutek rozwoju Gminy Kamień Krajeński w ostatnich latach oraz uzupełnienie działań, których realizacja przyczyni się do dalszego rozwoju jednostki.

Niniejsze opracowanie prezentuje szeroko rozumianą problematykę polityki rozwoju Gminy Kamień Krajeński (gmina miejsko - wiejska), jednostki położonej w powiecie sępoleńskim, województwie kujawsko-pomorskim.

Obejmuje ono zagadnienia związane z:

- charakterystyką obszaru Gminy,
- analizą sytuacji demograficznej i gospodarczej,
- analizą obecnego stanu środowiska przyrodniczego,
- analizą infrastruktury społecznej i technicznej,
- analizą SWOT,
- określeniem misji i wizji Gminy,
- wytyczeniem celów w zakresie polityki rozwoju,
- określeniem możliwych sposobów finansowania, założonych celów i zadań,
- określeniem sposobów monitoringu pozwalającego na ocenę realizacji założonej strategii rozwoju.

1.2. POTRZEBA, CEL I METODYKA OPRACOWANIA

Polityka rozwoju mająca wpływ na każdą dziedzinę życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie jednostki samorządowej oraz wyznaczają konkretne kierunki działań, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru.

Ważne jest również, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych celów, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i mierzyć ich stopień wykonania. Przeprowadzanie analiz czasowych pozwala określić obszary, które faktycznie się rozwijają, uwzględniając kierunek zrównoważonego rozwoju, a nad którymi trzeba nadal pracować.

Określenie obecnej sytuacji Gminy Kamień Krajeński pozwala przeanalizować zmiany jakie zaszły na opisywanym terenie, co umożliwi podjąć decyzję o zaktualizowaniu celów rozwojowych, kontynuacji lub wytyczeniu nowych, w celu zintegrowania spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej oraz środowiska przyrodniczego. Celem jest osiągnięcie równowagi i podążanie w kierunku zrównoważonego rozwoju.

Jako rok bazowy do analizy zmian przyjęto rok 2019. W przypadku, gdy nie udało się zebrać danych za 2019 rok, użyto danych z lat wcześniejszych.

Bazą do opracowania niniejszej strategii rozwoju są dane m.in.: Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim, Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskiej, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Głównego Urzędu Statystycznego. Przy opracowaniu dokumentu korzystano z danych zawartych w opracowaniach poziomu gminnego, powiatowego, wojewódzkiego i krajowego, opracowań tematycznych i danych udostępnionych przez niewymienione jednostki i instytucje.

W przypadku opisu procesów zmian zachodzących w Gminie Kamień Krajeński, powiecie sępoleńskim, województwie kujawsko-pomorskim i kraju porównywano dane wieloletnie, co pozwala na określenie tendencji i prognoz.

Prace nad strategią rozwoju zrealizowano tak, aby zachować zgodność z opracowanymi dokumentami strategicznymi, na poziomie lokalnym, regionalnym, wojewódzkim i krajowym.

Strategia rozwoju przedstawia i opracowuje kluczowe dla rozwoju jednostki wyzwania oraz zarysowuje cele rozwojowe w odniesieniu do różnego rodzaju obszarów, uwzględniając funkcje przez nie pełnione, występujące potencjały oraz bariery.

Celem opracowania strategii jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa polityki rozwoju Gminy Kamień Krajeński. Zawarte w niej rozwiązania przyczynią się do właściwego zrównoważonego rozwoju. Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku w zakresie opracowania i aktualizacji strategicznych dokumentów gminnych. Pozwala to kontrolować stan jednostki oraz planować działania rozwojowe.

Wynikiem procesu planowania jest dokument zawierający wizję systemu zarządzania jednostką, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości.

Ważnym elementem opracowania strategii jest także poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców Gminy Kamień Krajeński, przedsiębiorców, instytucji i organizacji. Dlatego istotnym etapem opracowania niniejszej strategii były konsultacje społeczne, których zakres i przebieg scharakteryzowano w dalszej części dokumentu.

II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z LOKALIZACJI GMINY I GOSPODAROWANIA PRZESTRZENIĄ

2.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z LOKALIZACJI

Gmina Kamień Krajeński położona jest w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie sępoleńskim. Odległość do większych miast wynosi: 70 km do Bydgoszczy i 80 km do Piły.

Opisywany teren zajmuje powierzchnię 163 km² (16 331 ha). W skład opisywanego obszaru wchodzi 14 miejscowości: 13 wsi (Dąbrowa, Dąbrówka, Duża Cerkwica, Jerzmonki, Mała Cerkwica, Nowa Wieś, Niwy, Obkas, Orzetek, Płocicz, Radzim, Witkowo, Zamarte) oraz miasto Kamień Krajeński.

Gmina Kamień Krajeński jako jednostka administracyjna graniczy z gminami:

- od północy z gminami: Człuchów (gmina wiejska) i Chojnice (gmina wiejska),
- od zachodu z gminą Debrzno,
- od południa z gminą Sępólno Krajeńskie,
- od wschodu z gminą Kęsowo.

Położenie Gminy na tle podziału administracyjnego przedstawiono na Rycinie.

Ryc. 1. Położenie Gminy Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne

Gmina Kamień Krajeński jest gminą miejsko - wiejską. Siedzibą Urzędu Miejskiego jest Miasto Kamień Krajeński. Miasto pełni rolę lokalnego ośrodka oświatowego, usługowego, handlowego o znaczeniu lokalnym. W celu realizacji wielu usług czy załatwienia spraw, występuje konieczność dotarcia do siedziby powiatu, tj. Sępólna Krajeńskiego. Rolę ośrodka regionalnego pełni natomiast Bydgoszcz. Położenie Gminy należy uznać za dość peryferyjne.

2.2. UŻYTKOWANIE TERENU

Dominującym sposobem zagospodarowania terenu jest działalność rolnicza i leśna.

Użytki rolne stanowią blisko 70% ogółu powierzchni Gminy, a lasy ponad 20%. Lasy koncentrują się w zachodniej i północno-zachodniej części Gminy. Istotnym elementem krajobrazu są także jeziora: Niwskie, Zamarte, Mochel, Radzim, Zaręba, Mała Cerkwica, Brzuchowo i Tylniak, z czego Mochel jest największe i najgłębsze (ok. 160 ha i 13 m głębokości). Wszystkie jeziora zawdzięczają swoje powstanie epoce lodowcowej a powstały w wyniku erozyjnej działalności wód lodowcowych (jeziora rynnowe) bądź w dnach wytopisk polodowcowych (jeziora morenowe).

Zdecydowana większość powierzchni zurbanizowanej opisywanej jednostki administracyjnej występuje w mieście Kamień Krajeński.

Bardzo mały jest udział terenów przemysłowych, które w większości skupiają się w granicach miasta Kamień Krajeński.

2.3. EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW, W TYM ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Obowiązkiem Władz Gminy Kamień Krajeński jest właściwe rozplanowanie przestrzeni jednostki zgodnie z obecnie panującymi uwarunkowaniami przyrodniczymi, gospodarczymi i społecznymi.

W związku z tym corocznie w budżecie Gminy Kamień Krajeński przeznacza się środki pieniężne i podejmuje działania organizacyjne w celu opracowania nowych koncepcji rozwoju analizowanej jednostki w sposób zrównoważony (uwzględniając ochronę środowiska) i jednocześnie odpowiadając na aktualne zapotrzebowanie rozwoju dla tego obszaru.

Podstawę planowania przestrzennego, wymiaru podatków, oznaczenia nieruchomości w księgach wieczystych, statystyki publicznej i gospodarki nieruchomościami stanowi ewidencja gruntów i budynków (kataster nieruchomości).

Zasady rozwoju przestrzennego gminy jako całości, określa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obecnie dla Gminy Kamień Krajeński obowiązuje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy uchwalone Uchwałą nr VI/32/2011 w dniu 31 marca 2011 roku przez Radę Miejską w Kamieniu Krajeńskim będące zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalonego uchwałą Nr V/39/2003 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 17 marca 2003 r. „Studium...” jest częściowo nieaktualne głównie z powodu zmian w przepisach prawnych, jakie weszły w życie w 2015 r. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu dużą wagę przykładą do audytu krajobrazowego. Postuluje się przystąpienie do zmiany studium nie później niż w 2020 r. Niezgodność z aktualnymi przepisami nie wyklucza jednak możliwości sporządzania na podstawie studium miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dokumentami opartymi na studium, posiadającymi moc aktu prawnego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest jedynym aktem, który w sposób prawny określa sposób zagospodarowania terenu, stanowi o ograniczeniach, obowiązkach i możliwościach zagospodarowania terenów.

Zgodnie ze stanem na 31.12.2019 r. w granicach Gminy Kamień Krajeński obowiązują 24 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Obejmują łącznie obszar o powierzchni 690 ha, co stanowi 4,2% całkowitej powierzchni opisywanej jednostki administracyjnej. Jest to niski poziom pokrycia planami miejscowymi. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w System informacji przestrzennej Gminy Kamień Krajeński dostępnym pod adresem <https://kamienkrajeński.e-mapa.net/>. Należy podkreślić, że portal jest jedynie materiałem poglądowym i mogą w nim wystąpić przesunięcia w przeznaczeniu terenów dla poszczególnych działek. W związku z tym dane zawarte w portalu nie mogą być podstawą do jakichkolwiek roszczeń w stosunku do Gminy. Informacje na temat przeznaczenia terenu można uzyskać w siedzibie Urzędu Miejskiego na podstawie wypisu i wrysu z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy należy uznać za aktualne. Stanowią podstawę do wydawania decyzji administracyjnych.

W przypadku, gdy miejscowy plan nie zostanie uchwalony jako jego zamiennik funkcjonuje decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Decyzja, jako narzędzie awaryjne w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dotyczyć powinna wyłącznie przypadków, gdy wnioskowana zabudowa lokalizowana jest w ciągu zabudowy istniejącej, jako jej uzupełnienie i kontynuację na wolnych działkach, po sporządzeniu analizy wykonywanej na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobu ustalania wymagań dotyczących nowej zabudowy i zagospodarowania terenu w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Najwięcej decyzji o warunkach zabudowy dotyczy budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne

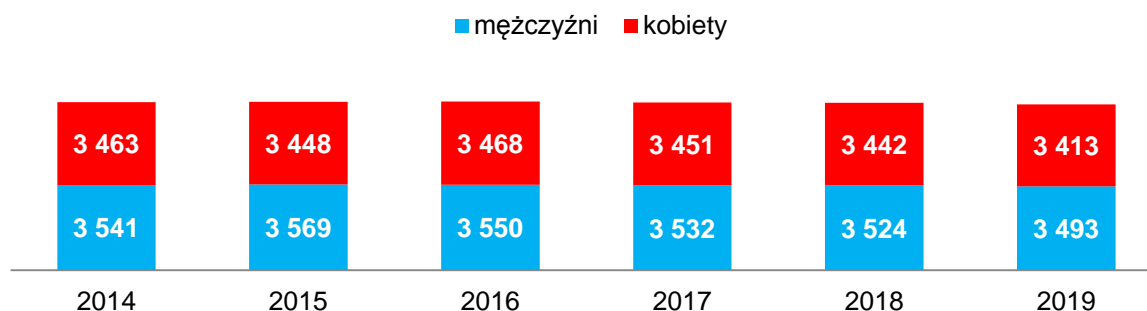
Analiza ta nie obowiązuje przy lokalizacji inwestycji celu publicznego.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY

3.1. TRENDY DEMOGRAFICZNE

Zgodnie z danymi GUS (stan na 31.12.2019 r.) liczba ludności Gminy Kamień Krajeński wg miejsca zamieszkania wynosi 6 906 osób. Należy na samym początku wyjaśnić, że w niniejszym opracowaniu użyto danych GUS, aby zachować porównywalność danych z innymi jednostkami. Dane pochodzące z Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim mogą się różnić z danymi GUS, niemniej jednak ich konsekwentne użycie zapewnia porównywalność danych z jednostkami wyższego szczebla (np. powiatem).

Ogólna liczba mieszkańców ulega zmianie, przy czym dominująca jest tendencja malejąca. W porównaniu do roku 2014 roku ubyło blisko 100 mieszkańców (**Ryc. 2**). Zjawisko odpływu mieszkańców dotyczy szczególnie obszaru wiejskiego Gminy. Liczba ludności w mieście nie zmieniła się w ostatnich latach zauważalnie. Charakterystyczna jest jednak dla Gminy migracja mieszkańców do większych miast. Osoby, które wyjeżdżają na studia bądź czasowo do pracy, często osiedlają się na stałe w dużych ośrodkach miejskich i już nie wracają. Dużym problemem jest także niska dzietność, która nie zapewnia zastępowalności pokoleń.

Ryc. 2. Zmiany liczby ludności Gminy Kamień Krajeński w latach 2014-2019 z uwzględnieniem płci

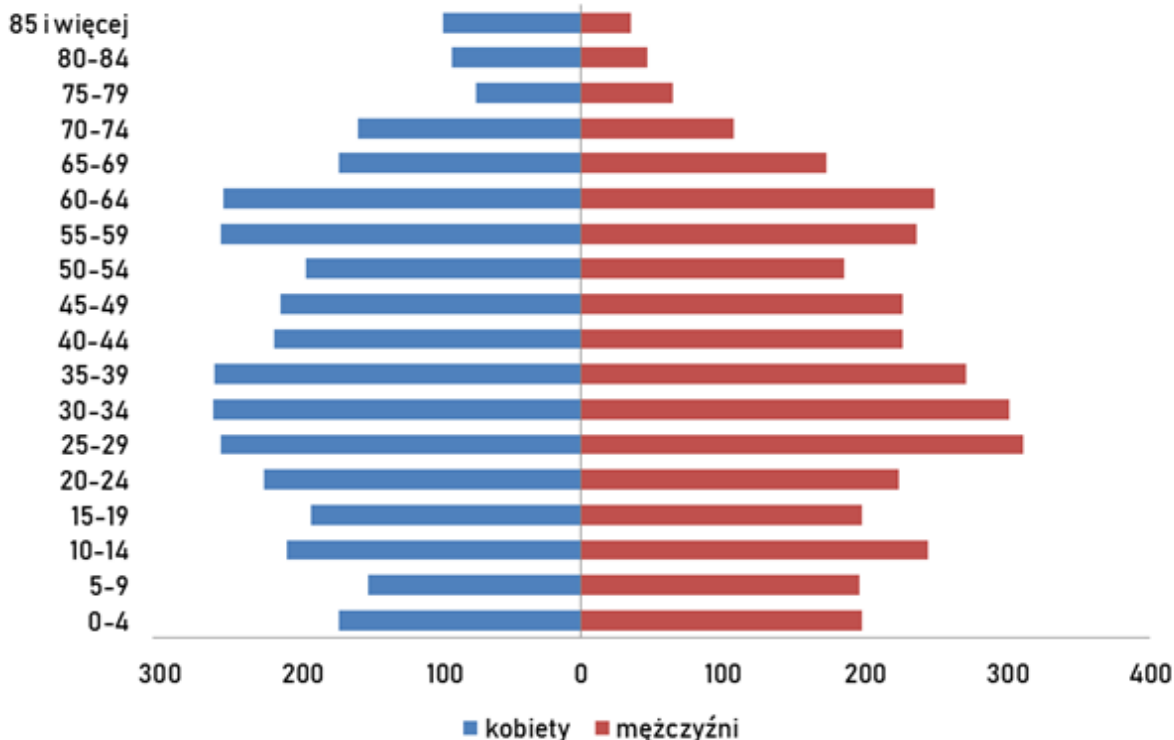
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2019 r.

Zgodnie z danymi GUS aktualna gęstość zaludnienia w granicach administracyjnych Gminy wynosi około 42 osoby/km² i jest niższa od średniej dla powiatu sępoleńskiego (52 osoby/km²), a także znacznie niższa niż wartość przeciętna dla województwa kujawsko-pomorskiego (116 osób/km²). Średnia dla całej Polski wynosi 123 osoby/km². Należy przy tym wskazać na bardzo duże różnice w zaludnieniu Kamienia Krajeńskiego (ok. 600 osób/km²) oraz obszaru wiejskiego (ok. 30 osób/km²).

Porównanie wymienionych danych wyraźnie wskazuje na miejsko-wiejski charakter Gminy Kamień Krajeński oraz potrzebę spojrzenia z tej perspektywy na występujące tu problemy demograficzne.

Przebieg procesów demograficznych na terenie opisywanego obszaru przedstawia również piramida wieku. Wśród mężczyzn dominująca jest grupa wiekowa 30-34 lat i 60-64 lata. Wśród kobiet różnice są mniejsze, przy czym najliczniejsze grupy to: 25-29, 30-34 oraz 55-59 lat. W kształcie piramidy wieku wyraźnie wyróżniają się więc wybrzuszenia i wklęsnięcia, które odpowiadają wyżom i niżom demograficznym. Są one efektem II wojny światowej, kiedy to rodziło się bardzo mało dzieci. Po zakończeniu wojny nastąpiła ogólna odbudowa gospodarcza kraju, a także dynamiczny rozwój potencjału ludnościowego. W połowie lat 50. XX wieku miała miejsce kulminacja liczby urodzeń, co uwidoczniło się w postaci wyżu demograficznego. Kolejne wklęsnięcia i wybrzuszenia w piramidzie powtarzają się mniej więcej co 25 lat – jest to czas potrzebny, by następne pokolenie weszło w wiek dorosły i miało decydujący wpływ na liczbę urodzeń. Taka pokoleniowa powtarzalność w strukturze wieku nazywana jest echem demograficznym. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że ostatnie echo wyżu demograficznego jest bardzo słabe w porównaniu z wcześniejszym.

To efekt m.in. nie najlepszej sytuacji ekonomicznej (np. wysokie bezrobocie) i zmian w stylu życia społeczeństwa.

Ryc. 3. Piramida wieku ludności Gminy Kamień Krajeński w 2019 roku

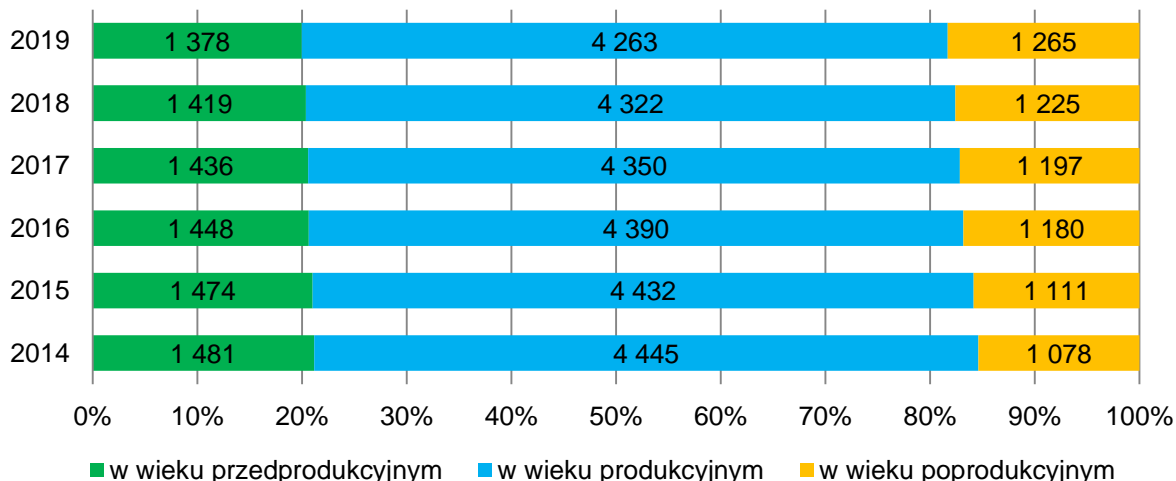
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2. STRUKTURA EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Zgodnie z danymi GUS zauważa się, że w wyniku zmian liczby ludności w poszczególnych grupach wieku w kolejnych latach nastąpi pogłębienie starzenia się ludności wyrażone współczynnikiem starości demograficznej rozumianym jako udział grupy ludności wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji – **Ryc. 4**.

W niniejszym rozdziale poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku 0 do 17 lat; ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby w wieku emerytalnym.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2019 r. liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) wynosi 1 378 osób. Najwięcej, bo 4 263 osób jest w wieku produkcyjnym. Najmniejsza jest liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej), tj. 1 265 osób.

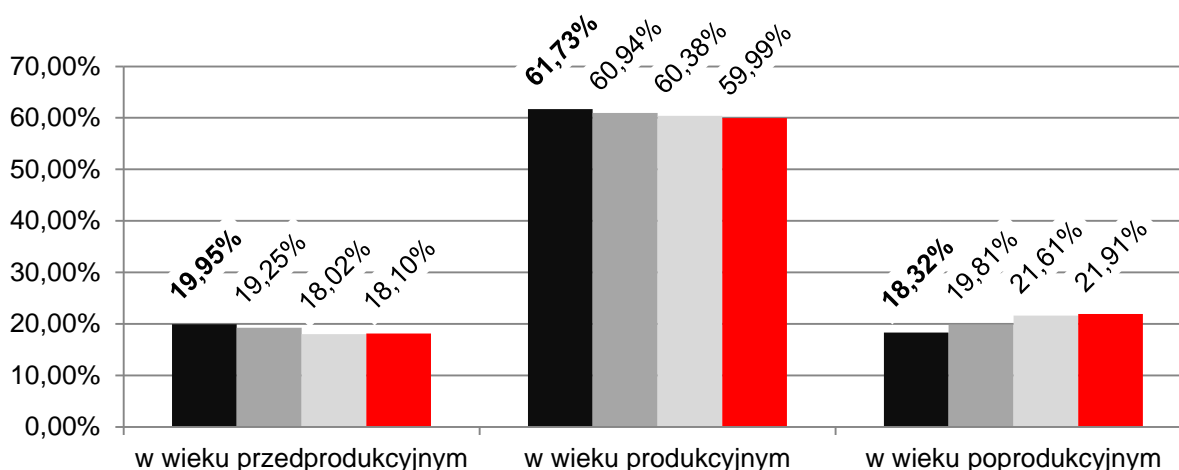
Ryc. 4. Udział liczby ludności Gminy Kamień Krajeński w latach 2014-2019 wg ekonomicznych grup wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane dotyczące Gminy Kamień Krajeński porównano z informacjami dotyczącymi jednostek terytorialnych wyższego rzędu, tj. powiatu sępoleńskiego, województwa kujawsko-pomorskiego i kraju.

W Gminie Kamień Krajeński największy jest udział osób w wieku produkcyjnym i wynosił 61,73%. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 19,95%, a osób w wieku poprodukcyjnym – 18,32%. Informacje dotyczą roku 2019. Dane dla pozostałych jednostek przedstawiono w formie ryciny. Zauważalny jest spadek udziału osób w wieku przed- i produkcyjnym i wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, co sugeruje, że sytuacja w kolejnych latach będzie się jeszcze bardziej pogłębiać.

■ Gmina Kamień Krajeński ■ powiat sępoleński ■ województwo kujawsko-pomorskie ■ Polska

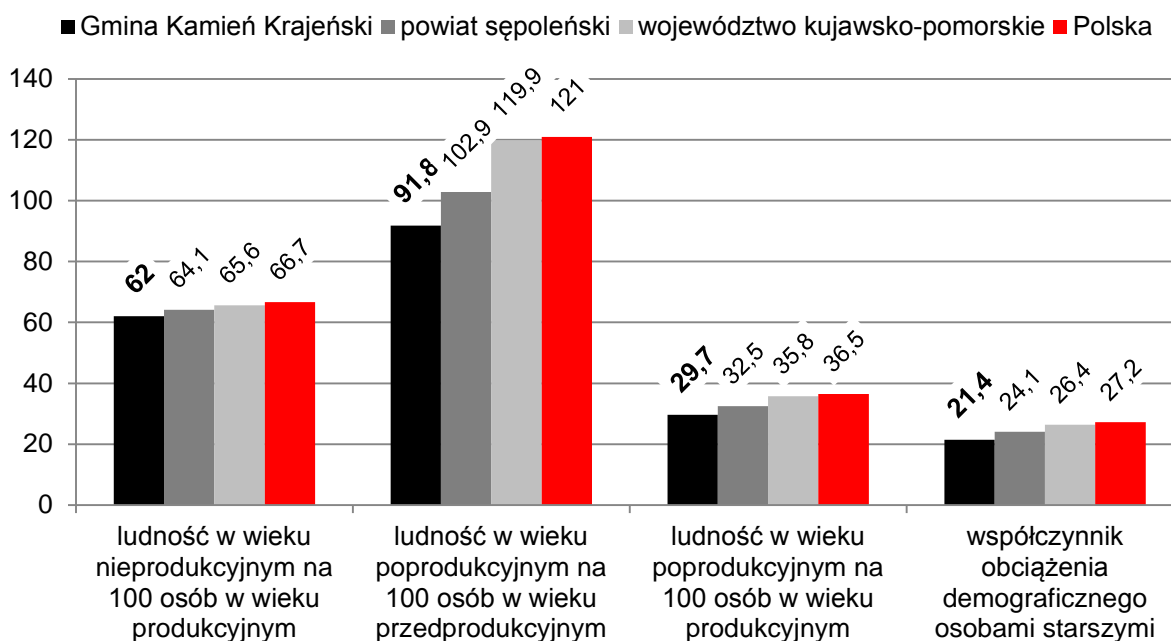

Ryc. 5. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2019 r.

Z zestawienia wynika, że w porównaniu do jednostek terytorialnych wyższego rzędu, Gmina Kamień Krajeński cechuje się bardziej korzystną strukturą ekonomiczną ludności. Świadczy o tym stosunkowo wysoki udział osób młodych, a mniejszy udział osób w wieku poprodukcyjnym.

Dane o strukturze ekonomicznej ludności, według danych z 2019 roku pochodzących z GUS-u pozwalają na wyliczenie wskaźników obciążenia demograficznego i porównanie ich do danych dla powiatu sępoleńskiego, województwa kujawsko-pomorskiego i Polski:

Ryc. 6. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2019 r.

Analiza przytoczonych danych wyraźnie pokazuje, że na terenie Kamień Krajeński w porównaniu do powiatu sępoleńskiego, województwa kujawsko-pomorskiego i Polski, w mniejszym stopniu zaznaczają się negatywne procesy demograficzne ogólnie opisane jako starzenie się ludności. Przytoczone informacje świadczą o występowaniu wśród mieszkańców dużej ilości osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy stosunkowo małej ilości osób starszych. Niemniej jednak w kolejnych latach udział osób starszych w ogólnej ludności będzie się zwiększał, gdyż takie są ogólne tendencje.

3.3. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

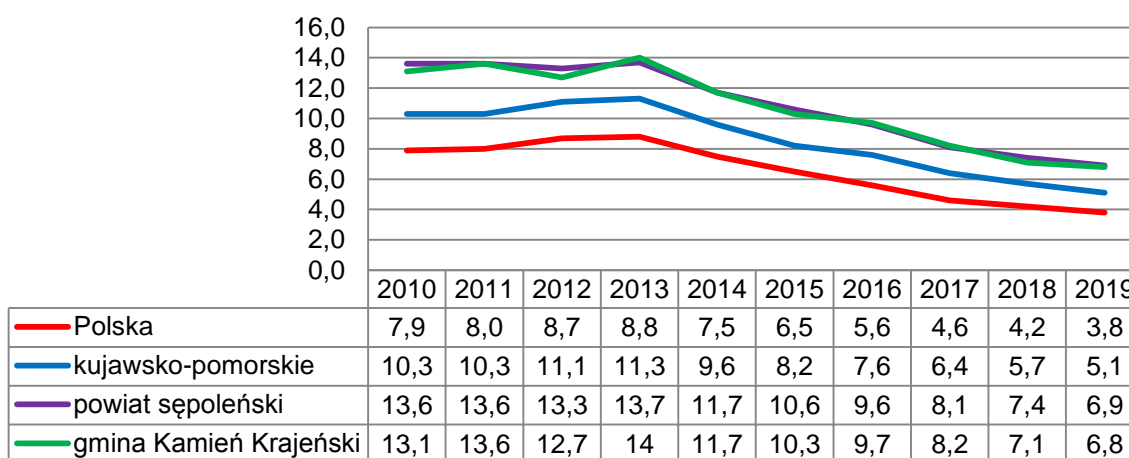
Bezrobocie bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Ze względu na fakt, że brak jest danych GUS na poziomie gminy na ten temat, zdecydowano się przedstawić poziom bezrobocia jako „Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym”, gdyż dane takie są dostępne zarówno dla gminy jak i dla powiatu czy województwa, a zatem można je ze sobą zestawić i porównać. Należy również wyjaśnić, że różnica pomiędzy szacunkową stopą bezrobocia rejestrowanego, a udziałem bezrobotnych

w ludności w wieku produkcyjnym związana jest m.in. z faktem, że część osób nie mających zatrudnienia, nie rejestruje się w powiatowych urzędach pracy.

Zgodnie z danymi GUS tak zdefiniowane bezrobocie w Polsce na koniec 2019 r. wynosiło 3,8% i było niższe niż wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego, kształtujący się na poziomie 5,1%. Jeszcze wyższe bezrobocie dotyczy powiatu sępoleńskiego, gdzie wynosi 6,9%. Dla Gminy Kamień Krajeński wskaźnik ten wynosi 6,8%.

Analiza danych z lat 2010-2019 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie analizowanej jednostki jest wyższa niż odsetek osób bezrobotnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego i Polski. Mając na uwadze porównanie z danymi dla powiatu, należy stwierdzić, że jest ono na podobnym poziomie i w okresie lat 2010-2019 występowały okresy, w których było ono nieznacznie wyższe lub niższe.

Ryc. 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Osoby bezrobotne to głównie byli pracownicy rolni: poprzednio zatrudnieni w zlikwidowanych Państwowych Gospodarstwach Rolnych (PGR-ach), które do roku 1990 były głównymi i największymi zakładami pracy w Gminie Kamień Krajeński.

W celu dokładnego przedstawienia sytuacji osób bezrobotnych pozyskano dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim zgodne ze stanem na koniec roku 2018¹. Zgodnie z nimi, na terenie Gminy Kamień Krajeński zarejestrowanych było 305 bezrobotnych. Porównując to do lat wcześniejszych, liczba osób bezrobotnych (wyrażona w liczbach bezwzględnych) sukcesywnie spadała. Jeszcze w 2014 liczba osób bezrobotnych przekraczała 500 osób, na przełomie lat 2016/2017 osiągnęła pułap 400 osób.

Należy również wyjaśnić, że począwszy od marca 2020 roku nastąpiło pogorszenie koniunktury gospodarczej na terenie Polski, związane z rozprzestrzeniającą się pandemią COVID-19, co wpłynęło na wzrost liczby bezrobotnych w kraju, w tym także na obszarze Gminy Kamień Krajeński. Porównując liczbę bezrobotnych zgodnie ze stanem na koniec 2019 roku do danych z lipca 2020 r.², liczba osób bezrobotnych zwiększyła się. Wraz z końcem roku 2019 w PUP w Sępólnie Krajeńskim zarejestrowanych było łącznie 288 osób

¹ ankietę do PUP w Sępólnie Krajeńskim wysłano, kiedy dane za rok 2019 nie były jeszcze dostępne

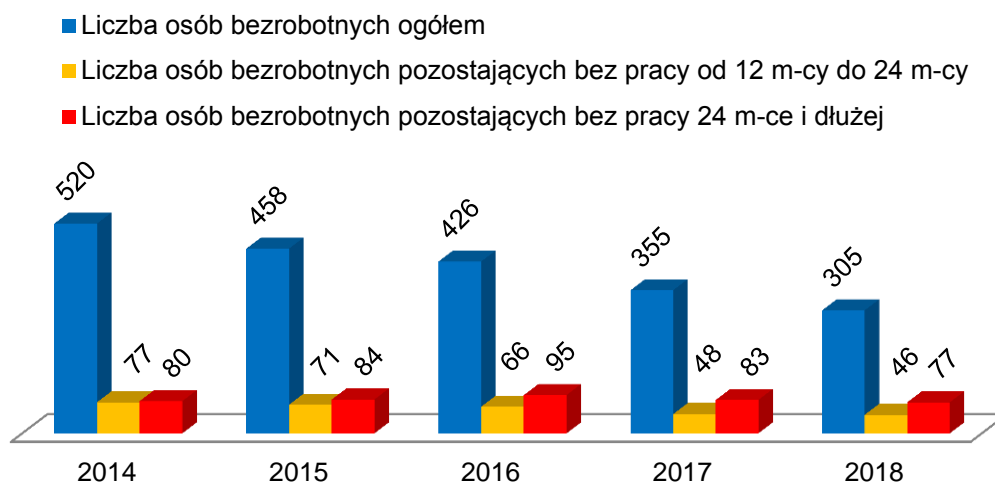
² dane uzupełnione w sierpniu 2020 r., źródło danych: <https://sepolnokrajenskie.praca.gov.pl/biezace-informacje-statystyczne>

bezrobotnych z terenu Gminy Kamień Krajeński, natomiast w lipcu 2020 roku było to już 327 osób.

W dalszej części opracowania opisując problem bezrobocia wykorzystano dane z lat 2014-2018, ale tam gdzie było to możliwe, uzupełniono je o najnowsze informacje statystyczne. Dane z lat 2014-2018 ukazują pewne tendencje zachodzące w Gminie, dlatego zdecydowano się na ich zaprezentowanie.

Z punktu widzenia problemu bezrobocia istotny jest czas w jakim bezrobotni poszukują zatrudnienia. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 24 miesiące względem ogólnej liczby bezrobotnych wynosi obecnie około 25%. Zważywszy na fakt, że w roku 2014 było to 15% (80 osób na 520 bezrobotnych w ogóle) i w liczbach bezwzględnych wartość ta nie uległa znaczącej zmianie, można wysnuć wniosek, że trwałe bezrobocie jest istotnym problemem w Gminie.

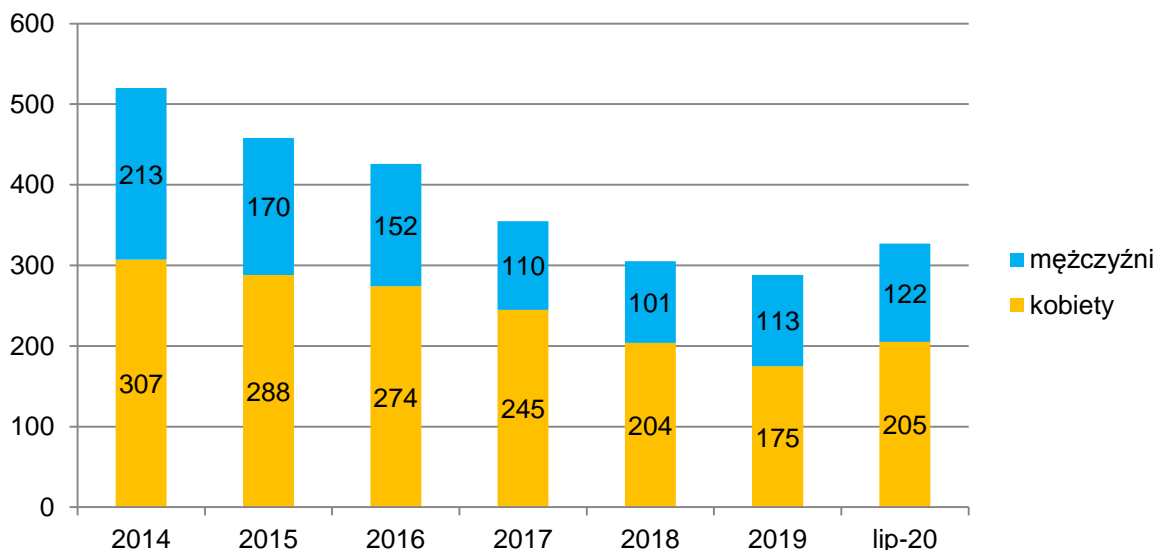
Szczegółowe dane przedstawiono na **Ryc. 8**.

Ryc. 8. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Kamień Krajeński w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim, dane odzwierciedlają stan na koniec grudnia w poszczególnych latach, brak danych za rok 2019

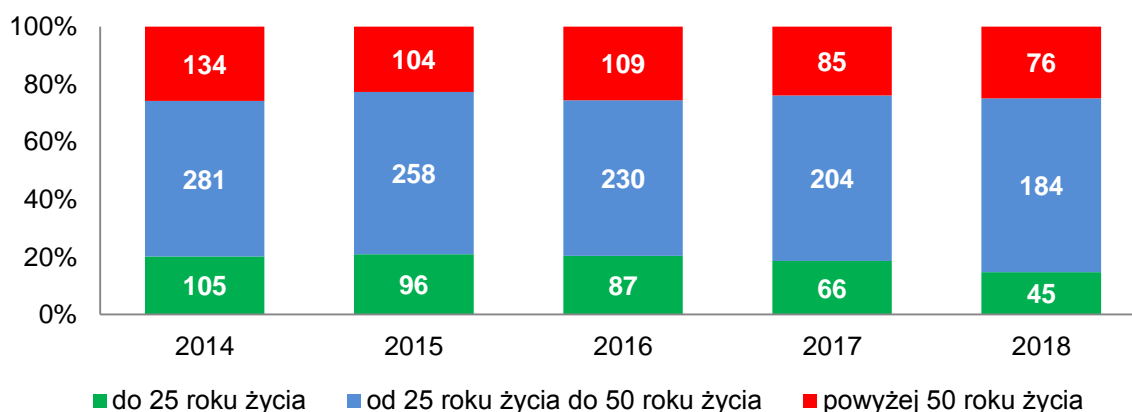
Wśród osób bezrobotnych zdecydowanie dominują kobiety i tendencja ta się utrwalala w ostatnich latach. Potwierdzają to także dane dotyczące liczby osób bezrobotnych z lipca 2020 – **Ryc. 9**.

Ryc. 9. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Kamień Krajeński w latach 2014-2020 wg kryterium płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim, dane odzwierciedlają stan na koniec grudnia w poszczególnych latach z wyłączeniem danych za 2020 rok (stan na koniec lipca)

Najwięcej osób bezrobotnych jest w wieku 25-50 lat (około 60%). Dużo jest również osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat (około 25%). Liczba osób bezrobotnych do 25 r.ż. na koniec 2018 roku wynosiła 45 osób, tj, 14,8%. Ogólnie, zauważyć można, że co raz większy udział osób bezrobotnych stanowią osoby starsze, którym trudniej jest odnaleźć się na rynku pracy.

Ryc. 10. Liczba osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium wieku w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim, dane odzwierciedlają stan na koniec grudnia w poszczególnych latach

Celem Władz samorządowych powinna być walka z bezrobociem, wspieranie powstawania nowych miejsc pracy, stosowanie ulg podatkowych i zwolnień z podatku od nieruchomości. Ponadto kontynuowane powinny być szkolenia i warsztaty mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych.

W celu podniesienia kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych wskazane jest ciągle prowadzenie różnorodnych szkoleń i warsztatów z różnych dziedzin i dla różnych kategorii wiekowych.

Liczne formy przeciwdziałania bezrobociu są realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim. Najważniejsze to:

- 1) Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej - przyznawane są osobie bezrobotnej, która chce otworzyć własną działalność gospodarczą na okres co najmniej 1 roku. Wysokość środków to 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego przez GUS raz na kwartał. Środki są bezzwrotne pod warunkiem utrzymania działalności gospodarczej przez okres 12 miesięcy. Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim poprzez przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej przyczynia się do powstawania nowych miejsc pracy.
- 2) Refundacja kosztów wyposażenia / doposażenia stanowiska pracy - przyznawana jest przedsiębiorcy chcącemu utworzyć stanowisko pracy na okres co najmniej 24 miesięcy. Wysokość świadczenia to 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego przez GUS raz na kwartał. O refundację można się ubiegać po 6 miesiącach prowadzenia działalności. Refundacji podlegają koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, w tym środki niezbędne do zapewnienia zgodności stanowisk pracy z przepisami bhp i ergonomii.
- 3) Szkolenia - na szkolenie może być skierowana osoba bezrobotna lub osoba poszukująca pracy, jeżeli posiada gwarancję zatrudnienia.
- 4) Instrumenty rynku pracy (staże, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, koszty dojazdu):
 - a) staże - pracodawca może przyjąć na staż bezrobotnych w liczbie nieprzekraczającej liczby pracowników zatrudnionych u niego. Bezrobotnemu w okresie odbywania stażu przysługuje stypendium.
 - b) roboty publiczne są jedną z form aktywizacji bezrobotnych organizowane głównie przez gminy.
 - c) prace społecznie użyteczne.
 - d) zwrot kosztów dojazdu i zakwaterowania.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że zgodnie z informacjami PUP w Sępólnie Krajeńskim zawartymi w opracowaniu „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych” w 2017 roku³, sytuacja na rynku pracy w powiecie jest złożona i tak:

- największą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (30,48% ogół) oraz o wykształceniu średnim ogólnokształcącym (28,35%),
- przyjmując, że uczniowie ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych są potencjalnym zasobem siły roboczej, należy zauważyć, iż żadna z osób nie kształci się w zawodach deficytowych oraz zrównoważonych,
- największy spadek udziału bezrobotnych wśród ogółu absolwentów dostrzega się w przypadku zasadniczej szkoły zawodowej oraz technikum,
- problemy pracodawców wynikające z trudności w znalezieniu odpowiednich kandydatów do pracy dotyczą zawodów takich jak: Asystenci nauczycieli, Blacharze, Cieśle i stolarze budowlani, Inżynierowie budownictwa, Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych, Kierownicy do spraw logistyki i dziedzin pokrewnych, Kucharze, Lakiernicy, Mechanicy pojazdów samochodowych, Murarze i pokrewni,

³ brak danych za lata 2018-2019

Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego), Nauczyciel muzyki w placówka pozaszkolnych, Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych, Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji przetwórstwa metali, Operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych, Piekarze, cukiernicy i pokrewni, Pomoce kuchenne, Pracownicy obsługi biurowej, Projektanci grafiki i multimediiów, Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie drogowym, wodnym, i pokrewni, Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym, Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), Szklarze,

- w strukturze zarejestrowanych osób bezrobotnych, najliczniejsze grupy według stanu na koniec grudnia 2017 roku stanowili Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), Gospodarze budynków,
- do zawodów deficytowych w powiecie sępoleńskim zalicza się: Kierowników do spraw finansowych, doradców finansowych i inwestycyjnych, Inżynierów inżynierii środowiska,
- do zawodów maksymalnie nadwyżkowych, czyli takich, dla których nie zgłoszono żadnych ofert pracy w 2017 roku, zaliczono Rolników upraw polowych, Pracowników domowej opieki osobistej, Robotników przygotowujący drewno i pokrewnych, właścicieli sklepów, Ekonomistów, Techników farmaceutycznych, Robotników wykonujących prace proste w leśnictwie,
- do zawodów nadwyżkowych zaliczono natomiast zawody takie jak: Średni personel w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej gdzie indziej niesklasyfikowanej, Monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków, Barmani, Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne, Magazynierzy i pokrewni, Nauczyciele szkół podstawowych.

Procesy zachodzące w życiu społecznym i gospodarczym powodują zmiany na rynku pracy, które wymuszają na społeczeństwie zmianę podejścia do pracy. Bez wątpienia konieczne będzie umiejętne dostosowywanie się osób bezrobotnych do zmian na rynku pracy, podnoszenie kwalifikacji i zwiększanie elastyczności względem zapotrzebowania pracodawców.

3.4. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Według danych GUS (stan na 31.12.2019 r.) liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem na terenie Gminy Kamień Krajeński wynosi 528. Dominują podmioty sektora prywatnego, natomiast podmiotów sektora publicznego ogółem jest tylko 37.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD

Sekcja	Liczba podmiotów
Ogółem	528
W sekcji A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	23
W sekcji B – górnictwo i wydobywanie	1
W sekcji C - przetwórstwo przemysłowe	43

Sekcja	Liczba podmiotów
W sekcji D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
W sekcji E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
W sekcji F - budownictwo	109
W sekcji G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	95
W sekcji H – transport, gospodarka magazynowa	27
W sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
W sekcji J – informacja i komunikacja	9
W sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6
W sekcji L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	69
W sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20
W sekcji N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	15
W sekcji O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9
W sekcji P – edukacja	9
W sekcji Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	23
W sekcji R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9
W sekcji S – pozostała działalność usługowa	
W sekcji T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (klasyfikacja PKD 2007), stan na 31.12.2019 r.

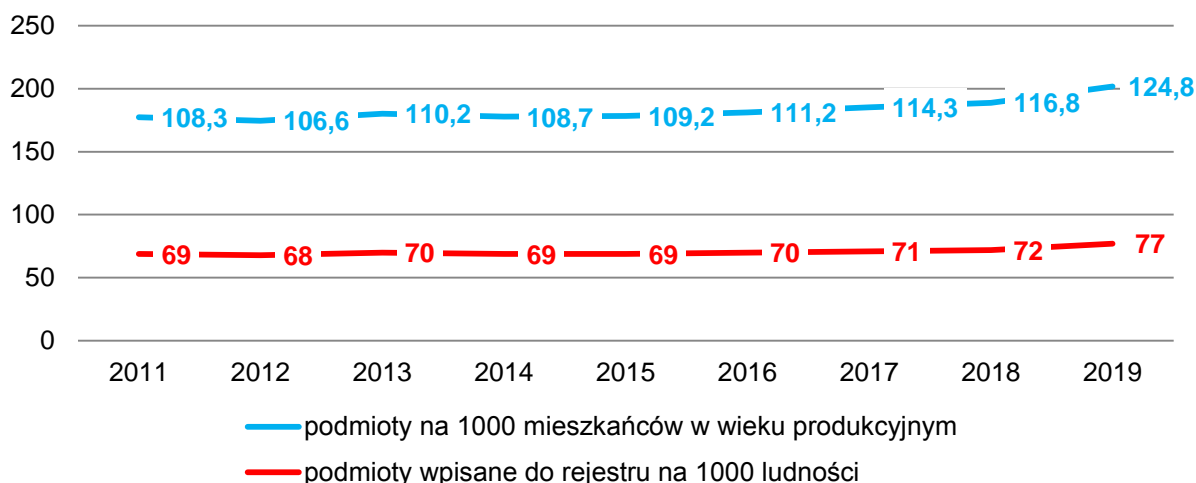
Najbardziej rozwiniętymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonymi na terenie analizowanej jednostki są działalności z sekcji **F – budownictwo** oraz **G – handel hurtowy i detaliczny**, a w dalszej kolejności, działalności związane z budownictwem, obsługą rynku nieruchomości oraz przetwórstwem przemysłowym.

W celu przedstawienia danych dotyczących klimatu działalności gospodarczej na terenie Gminy Kamień Krajeński powołano się na dane GUS z lat 2011-2019. Według danych za rok 2019 ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosi 770. W odniesieniu do roku 2011 zanotowano wzrost liczby podmiotów w odniesieniu do liczby ludności.

W formie wykresu przedstawiono proces przemian dotyczący pojawiania się na rynku nowych podmiotów gospodarki biorąc pod uwagę dane o liczbie działających podmiotów w przeliczeniu na 1 000 ludności, uwzględniając osoby w wieku produkcyjnym.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że w sferze gospodarczej Gminy Kamień Krajeński zauważalna od kilku lat jest niewielka, ale stopniowa poprawa. Liczba nowo powstałych firm jest większa niż liczba podmiotów, jakie zakończyły działalność.

Ogólna liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wzrasta i dla roku 2019 wskaźnik ten wyniósł 124,8.

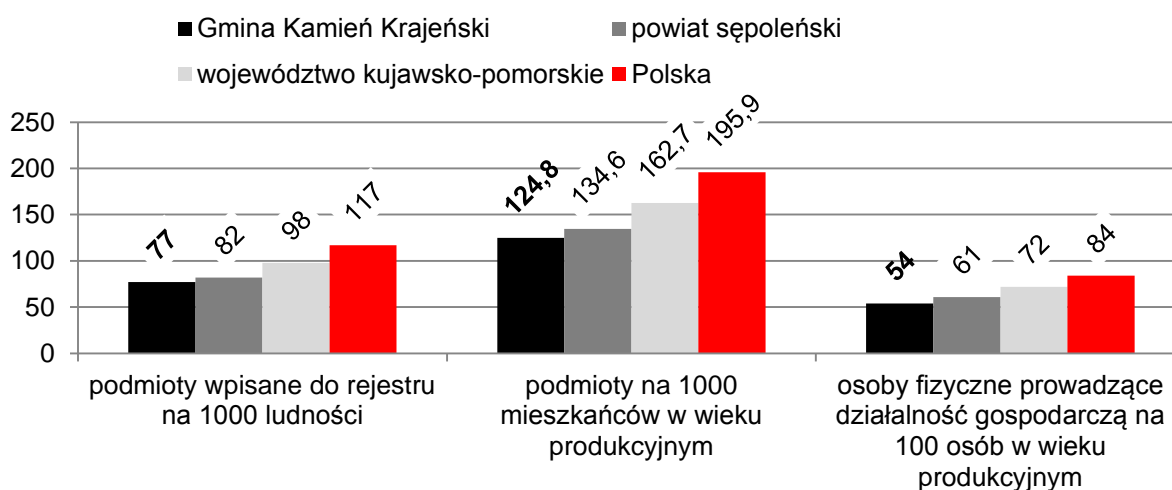

Ryc. 11. Podmioty gospodarki narodowej Gminy Kamień Krajeński – analiza wskaźnikowa za lata 2011-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej na terenie Gminy Kamień Krajeński została przeprowadzona także w oparciu o porównanie do wskaźników określonych dla powiatu sępoleńskiego, województwa kujawsko-pomorskiego i całego kraju.

Przedstawione dane zobrazowano na kolejnej rycinie.

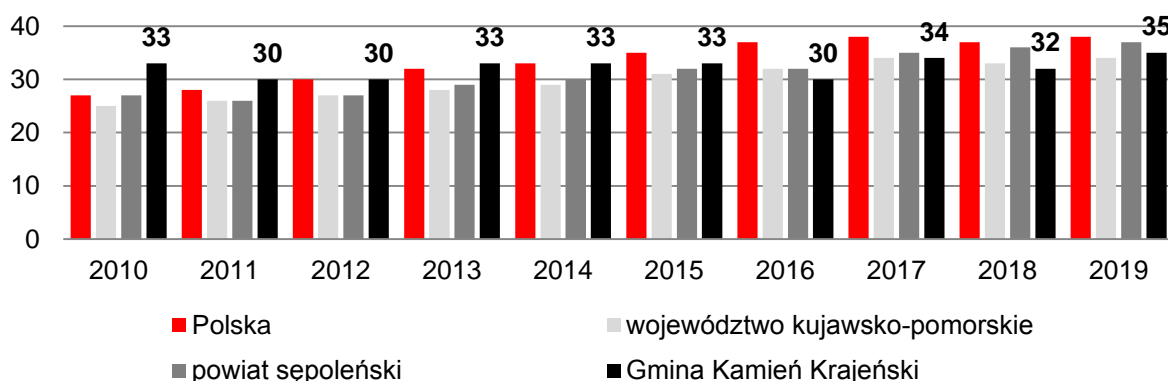
Ryc. 12. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2019 r.

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru w odniesieniu do 1 000 ludności, liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, a także liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w Gminie Kamień Krajeński są mniejsze niż średnia wartość dla Polski, województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu sępoleńskiego. Należy jednak mieć na uwadze rolniczy charakter opisywanego obszaru, dlatego wartości te naturalnie mogą być niższe.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2019 przedstawia natomiast **Ryc. 13**. Jest ona zbliżona do

średniej dla powiatu, województwa i kraju z niewielkimi odchyleniami w poszczególnych latach.

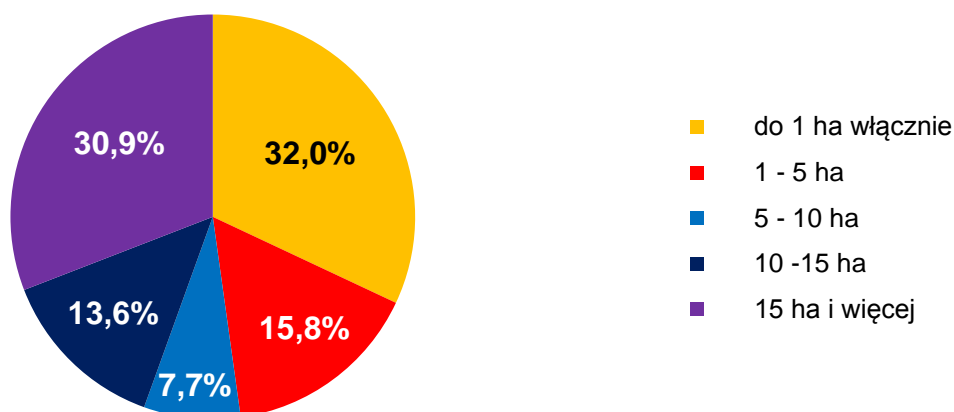
Ryc. 13. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.5. ROLNICTWO

Najważniejszą obok użytkowania leśnego formą użytkowania gruntów Gminy Kamień Krajeński jest użytkowanie rolnicze, gdyż użytki rolne ogółem zajmują około 70% powierzchni analizowanej jednostki.

Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego (GUS, 2010) na terenie Gminy Kamień Krajeński funkcjonuje 544 gospodarstw rolnych. Dominują gospodarstwa o bardzo małej powierzchni, tj. do 1 ha włącznie, które w liczbie 174 stanowią 32 % ogółu gospodarstw. Niewiele mniej jest też gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha – 168, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw wynosi 30,9%.

Ryc. 14. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010

W powierzchni zasiewów dominują zboża. Dużo gospodarstw uprawia ziemniaki. Znaczny jest również udział powierzchniowy rzepaku i upraw przemysłowych.

IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

W niniejszym rozdziale dokonano oceny zasobów Gminy Kamień Krajeński uwzględniając oświatę, pomoc społeczną czy poziom bezpieczeństwa.

4.1. ZASÓB KOMUNALNY

Gmina Kamień Krajeński posiada zasób komunalny, dzięki któremu może realizować zadania przewidziane dla samorządu gminnego. Zadania te realizowane są przede wszystkim w siedzibach obiektów użyteczności publicznej, do których należą:

- Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim,
- Miejsko–Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeńskim,
- Miejsko–Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Wiejski Dom Kultury w Płociczu,
- Wiejski Dom Kultury w Dąbrowce,
- Wiejski Dom Kultury w Witkowie,
- Świetlica w Orzełku,
- Świetlica w Nowej Wsi,
- Świetlica w Jerzmionkach,
- Świetlica w Radzimi, u,
- Świetlica w Dużej Cerkwicy,
- Świetlica w Małej Cerkwicy,
- Świetlica w Dąbrowie,
- Świetlica w Obkasie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kamieniu Krajeńskim,
- Zespół szkolno-przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim,
- Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Zamartem.
- Samodzielna Publiczna Miejsko - Gminna Przychodnia w Kamieniu Krajeńskim.

Gmina Kamień Krajeński posiada 85 lokali mieszkalnych oraz 4 lokale socjalne (w miejscowościach Kamień Krajeński – 2, Witkowo – 1, Dąbrowa – 1 o łącznej powierzchni 4 374,06 m². Zarząd nad lokalami prowadzony jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. o.o. na podstawie umowy o zarząd nieruchomościami.

Gmina Kamień Krajeński posiada również niezbywalny zasób mieszkaniowy, przyjęty zarządzeniem Nr 75/2015 Burmistrza Kamienia Krajeńskiego z dnia 27 października 2015 roku, z którego mieszkania nie są przeznaczone do sprzedaży. W skład tego zasobu wchodzi między innymi wyznaczone budynki stanowiące w 100% własność Gminy Kamień Krajeński. Do niezbywalnego zasobu zaliczamy budynek przy ul. Plac Odrodzenia 10 w Kamieniu Krajeńskim – 2 lokale, przy ul. Sępoleńskiej 4 w Kamieniu Krajeńskim – 2 lokale, Płocicz 11 – 1 lokal, Duża Cerkwica 31 – 1 lokal, Dąbrowa 36 – 1 lokal, Witkowo 7 – 5 lokali, Duża Cerkwica 28 – 1 lokal.

Analiza stanu technicznego zasobu mieszkaniowego na podstawie dokonywanych przeglądów wskazuje, że 7% budynków mieszkalnych z lokalami stanowiącymi własności Gminy Kamień Krajeński powstało przed 1900 rokiem, 15% budynków pochodzi z przedziału

czasowego od 1901 r. do 1920 r. (6 budynków). Są to budynki o znacznym stopniu zużycia. Z ogólnej liczby budynków, w której Gmina Kamień Krajeński posiada lokale mieszkalne, tylko 5% budynków wybudowanych jest po 1980 roku. Natomiast najwięcej budynków, w których samorząd posiada lokale mieszkalne powstało w latach 1921 - 1940 (13 budynków).

Na opisywanym obszarze znajdują się przestrzenie zdegradowane w sensie technicznym. W Lokalnym Programie Rewitalizacji został wytyczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla miejscowości Obkas i Radzim. Są to tereny po byłych PGR-ach. W ramach procesu rewitalizacji planuje się m.in. rozbudowę z przebudową świetlicy wiejskiej w miejscowości Radzim.

4.2. OŚWIATA

Na terenie Gminy Kamień Krajeński zlokalizowane są placówki kształcenia podstawowego, dla których organem prowadzącym jest Burmistrz Kamienia Krajeńskiego.

1. Zespół szkolno-przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim,
2. Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy,
3. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Zamartem.

W Zamartem funkcjonuje także niepubliczne przedszkole „Domowe Przedszkole”.

Należy stwierdzić, że ze względu na tendencje demograficzne obecnie nie jest zasadne tworzenie nowych placówek.

W wyniku zmian w systemie edukacji i sieci szkół zaistniała konieczność ustalenia nowej organizacji zlokalizowanych na terenie gminy placówek oświatowych.

Uchwałą Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim nr XXVI/163/2017 z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie dostosowania sieci szkół podstawowych i gimnazjów do nowego ustroju szkolnego ustalono nowy plan sieci szkół podstawowych oraz ich obwodów. Publiczne Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego z siedzibą w Kamieniu Krajeńskim przy ul. Sępoleńskiej 3 włączono do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim im. I Armii Wojska Polskiego i utworzono zespół szkolno-przedszkolny.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 9,1% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,8% wykształcenie policealne, 8,5% średnie ogólnokształcące, a 16,0% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 30,0% mieszkańców Gminy, gimnazjalnym 6,2%, natomiast 25,9% podstawowym ukończonym. 1,6% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego mieszkańcy mają znacznie niższy poziom wykształcenia.

Wśród najważniejszych potrzeb i kierunków rozwoju szkół z terenu Gminy Kamień Krajeński należałoby wskazać:

- rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia kompetencji kluczowych (językowych, matematycznych, informatycznych, kreatywnych, itd.),
- zacieśnianie współpracy szkoły na szczeblu krajowym i międzynarodowym poprzez m.in. organizację wspólnych projektów międzyszkolnych. Celem jest wzrost otwartości dzieci i młodzieży, poszerzenie horyzontów myślowych, umożliwienie

- uczniom pogłębienia wiedzy, zdobycia nowych doświadczeń, a także rozwijania umiejętności np. z zakresu kształcenia zawodowego, jak i kompetencji językowych,
- wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów (np. wsparcie uzdolnionej młodzieży poprzez system stypendiów),
 - doposażenie księgozbioru bibliotek szkolnych, zakup programów komputerowych np. do biblioteki, sekretariatu,
 - możliwość dofinansowania zajęć zespołów i grup zainteresowań,
 - remont i modernizacja sal komputerowych wraz z wymianą sprzętu komputerowego,
 - zakup sprzętu sportowego,
 - dofinansowanie zajęć dodatkowych dla młodzieży w ramach kół zainteresowań,
 - zakup do klas projektorów, tablic interaktywnych, pomocy dydaktycznych,
 - odnowienie pracowni szkolnych.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Kamień Krajeński wskazuje się na potrzebę zwiększenia aktywności dzieci i młodzieży poprzez poprawę jakości kształcenia, umożliwienie korzystania z zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych, związanych z doskonaleniem szczególnych zdolności i umiejętności.

W powiązaniu z analizą występowania bezrobocia na terenie analizowanej jednostki i powodów jego występowania należy już na etapie kształcenia podstawowego i gimnazjalnego większą potrzebę przywiązać do prowadzenia edukacji w sposób umożliwiający zdobycie wiedzy praktycznej przydatnej w dalszym życiu zawodowym.

4.3. OPIEKA SPOŁECZNA

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji w jakiej się znalazły wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem placówki jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Udzielana jest również pomoc w formie pracy socjalnej, która należy do zadań własnych Gminy i nie jest uzależniona od posiadanego przez osobę lub rodzinę dochodu. Praca socjalna jest skierowana na przywrócenie zdolności do samodzielnego funkcjonowania klienta pomocy społecznej. Działalność ta ma na celu ułatwienie funkcjonowania osób i rodzin oraz rozwijanie poczucia własnej wartości poprzez wykorzystywanie możliwości tkwiących w ludziach oraz zasobach lokalnej społeczności.

Kolejne lata będą kontynuacją realizowanych zadań i prowadzonych działań wynikających z ustaw oraz podejmowaniem nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Działania są niezbędne, żeby instytucja pomocy społecznej była skuteczna, efektywna i nowoczesna.

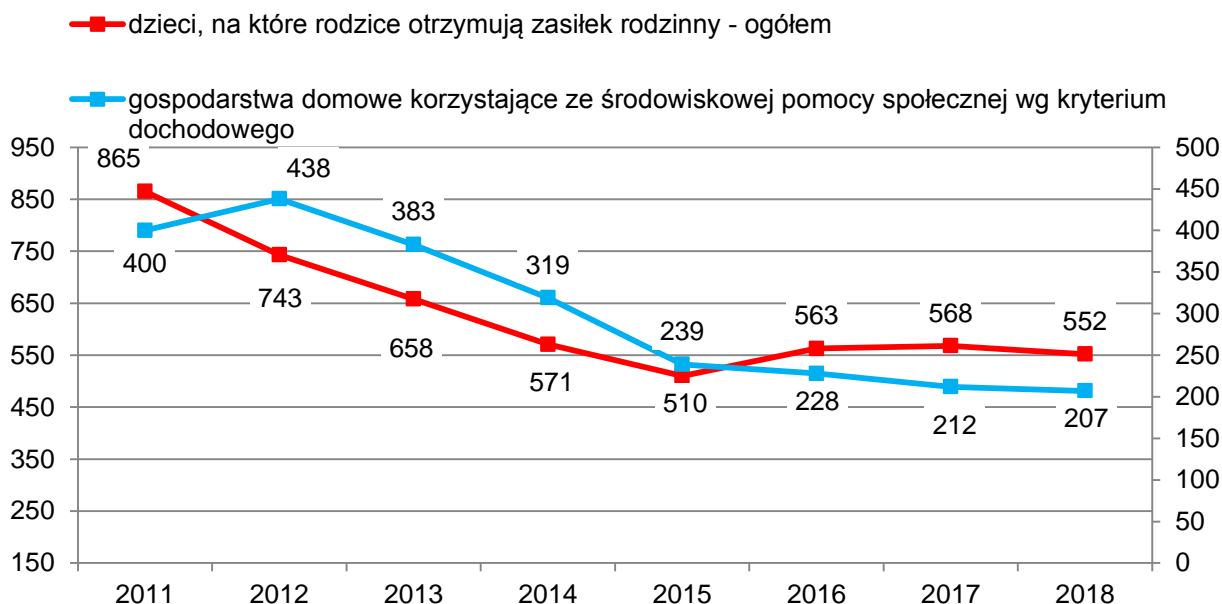
MGOPS prowadzi:

- Gminny Ośrodek Wsparcia "Wacław",
- Dom Dziennego Pobytu, który jest placówką wsparcia dziennego. Udział w zajęciach przeznaczony jest dla seniorów. Działalność obejmuje w szczególności aktywizację fizyczną i umysłową seniorów, zaspakajanie potrzeb towarzyskich i kulturalnych oraz terapię zajęciową. W ramach zadań organizowane są spotkania okolicznościowe, imprezy kulturalno- rozrywkowe, wycieczki krajoznawcze i spotkania świąteczne,

- Świetlicę środowiskową „Promyczek”, która jest placówką wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z gminy Kamień Krajeński o charakterze opiekuńczo-wychowawczym. Zajęcia odbywają się 2 razy w tygodniu,
- Punkt Poradnictwa Specjalistycznego przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim. W ramach punktu mieszkańcy całej Gminy mogą skorzystać z bezpłatnych porad specjalistów: psycholog, kurator oraz prawnik.

W celu przybliżenia sytuacji w zakresie korzystania z pomocy społecznej przedstawiono dane GUS dotyczące gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej oraz dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny.

W przypadku liczby gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego od 2012 roku odnotowuje się stopniową poprawę – spadek liczby korzystających gospodarstw o ponad połowę, natomiast w przypadku liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w 2016 roku zaobserwowano wzrost, co spowodowane było podniesieniem kryterium dochodowego dla osób starających się o świadczenie.

Ryc. 15. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Kamień Krajeński w latach 2011-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, brak danych za rok 2019

W roku 2018 liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego wyniosła 207 i była znacznie niższa niż w roku 2011, kiedy wyniosła 400.

W 2019 roku w gminie Kamień Krajeński pomoc uzyskało 358 osób, co stanowiło około 5% wszystkich mieszkańców gminy. Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi w ustawie o pomocy społecznej w 2019 roku było kolejno:

- długotrwała lub ciężka choroba,
- bezrobocie, niepełnosprawność,
- ubóstwo,
- potrzeba ochrony macierzyństwa

Przytoczone dane wskazują, że duża część ludności nie jest samowystarczalna ekonomicznie, co powoduje konieczność korzystania z form różnych pomocy społecznej, jednak sytuacja ulega stopniowej poprawie.

Działania lokalnej społeczności w przedmiotowym zakresie powinny zmierzać do aktywizacji zawodowej ludności i poprawy warunków na rynku pracy, co z kolei przełoży się na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców Gminy Kamień Krajeński.

4.4. KULTURA

Główną instytucją promowania kultury jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeńskim zlokalizowany przy ulicy Sępoleńskiej 4. Celem działania Ośrodka jest zaspokajanie potrzeb społeczeństwa w zakresie upowszechniania kultury. MGOK prowadzi swoją działalność merytoryczną również poprzez:

1. dwa wiejskie domy kultury:
 - w Płociczu,
 - w Dąbrowce
2. oraz osiem świetlic wiejskich:
 - Świetlica w Orzełku,
 - Świetlica w Nowej Wsi,
 - Świetlica w Jerzmionkach,
 - Świetlica w Radzimiu,
 - Świetlica w Dużej Cerkwicy,
 - Świetlica w Małej Cerkwicy,
 - Świetlica w Dąbrowie,
 - Świetlica w Obkasie.

W kolejnej Tabeli zawarto podstawowe informacje o tych obiektach.

Tabela 2. Podstawowe informacje o obiektach promowania kultury w Gminie Kamień Krajeński

Nazwa placówki	Miejscowość	Numer działki	lub adres (ulica i numer budynku)	Obiekt jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo TAK/NIE /CZĘŚCIOWO	W ocenie urzędu miasta wymaga działań remontowych TAK / NIE	W ocenie urzędu miasta wymaga rozbudowy TAK / NIE	W ocenie urzędu miasta wymaga poprawy wyposażenia TAK / NIE
Miejsko –Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeńskim	Kamień Krajeński	1071/2	ul. Sępoleńska 4, 89-430 Kamień Krajeński	TAK	NIE	NIE	TAK
Wiejski Dom Kultury w Płociczu	Płocicz	160/1	Płocicz 22	TAK	NIE	NIE	TAK
Wiejski Dom Kultury w Dąbrówce	Dąbrówka	162	ul. Główna 7	NIE	TAK	NIE	TAK
Wiejski Dom Kultury w Witkowie	Witkowo	220	Witkowo 4	NIE	TAK	NIE	TAK
Świetlica w Orzełku	Orzełek	532/2	Orzełek 23	TAK	TAK	NIE	TAK
Świetlica w Nowej Wsi	Nowa Wieś	23/5	Nowa Wieś 15	NIE	TAK	NIE	TAK
Świetlica w Jerzmionkach	Jerzmionki	61/5	Jerzmionki 31	NIE	NIE	NIE	TAK
Świetlica w Radzimiu	Radzim	26/76	Radzim 24	NIE	TAK	TAK	TAK
Świetlica w Dużej Cerkwicy	Duża Cerkwica	130	Duża Cerkwica 28	NIE	NIE	NIE	TAK
Świetlica w Małej Cerkwicy	Mała Cerkwica	290/1	Mała Cerkwica 35	TAK	NIE	NIE	TAK
Świetlica w Dąbrowie	Dąbrowa	64/1	Dąbrowa 10	NIE	TAK	NIE	TAK
Świetlica w Obkasie	Obkas	69, 70	Obkas 22/2	NIE	TAK	NIE	TAK

Źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim

Zgodnie z własnym statutem MGOK prowadzi na terenie Gminy Kamień Krajeński działalność poprzez:

- tworzenie warunków do rozwoju i upowszechniania kultury,
- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę,
- prezentacje dorobku i sylwetek regionalnych i ogólnopolskich twórców,
- promocję gminnej kultury i sztuki,
- adresowanie propozycji kulturalnych do różnych grup odbiorców, w tym osób niepełnosprawnych,
- współpracę z placówkami oświatowo-wychowawczymi działającymi na terenie gminy oraz z innymi instytucjami i ośrodkami kultury,
- pozyskiwanie jak największej liczby odbiorców oferowanych propozycji kulturalnych,
- organizowanie konkursów, wystaw, przeglądów, koncertów, pokazów, z uwzględnieniem tematyki ekologicznej, ochrony środowiska i ochrony przyrody,
- tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych,
- organizowanie różnych form rozrywki i zabaw dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- organizowanie i obsługę gminnych imprez o różnorodnych charakterze (patriotycznym, integrującym wspólnotę gminną),
- prowadzenie kół zainteresowań,
- wynajmowanie pomieszczeń własnych na cele kulturalne, handlowe, zebrania, pokazy, prezentacje, imprezy okolicznościowe,
- wypożyczanie sprzętu akustycznego, audio-wizualnego, strojów,
- organizowanie bali i zabaw tanecznych, szkoleń, kursów i pokazów,
- świadczenie usług: realizowanie zleceń na obsługę i organizację zebrań, spotkań, uroczystości oraz imprez kulturalnych,
- realizowanie imprez zleconych w formie zabaw, dyskotek, festynów, wycieczek i pikników.

W MGOK funkcjonują następujące koła, sekcje i zespoły:

1. Sekcje i koła:

- kapela podwórkowa „Znad Mochla”,
- grupa wokalna „Bis”,
- Zespół Biesiadny „Srebrne Nuty”,
- sekcja plastyczna „Wena”,
- indywidualna nauka gry na gitarze i akordeonie,
- dziecięca grupa Teatru Lalek „Łapki”,

2. Zespoły artystyczne:

- dziecięcy zespół taneczny,
- dziecięcy zespół folklorystyczny „Mali Krajanie”,

3. Wiejski Dom Kultury Płocicz:

- zespół teatralny „Dziewiątka”,
- zajęcia wokalne,
- zajęcia zumba,

4. Wiejski Dom Kultury Dąbrówka:

- teatr dziecięcy „Fart”,
- zajęcia wokalne,
- kapela podwórkowa „Jucha”,
- zajęcia zumba,

5. Świetlica wiejska w Obkasie:
 - dziecięcy zespół teatru lalek „Tęcza”,
 - zajęcia wokalne,
6. Świetlica wiejska w Orzełku:
 - dziecięca grupa teatralna „Orliki”,
 - zajęcia plastyczne i wokalne,
7. Świetlica wiejska w Dąbrowie:
 - zajęcia plastyczne.

Wyżej wymienione zespoły, koła i sekcje regularnie biorą udział w imprezach, konfrontacjach, spotkaniach i przeglądach artystycznych organizowanych przez MGOK w Kamieniu Krajeńskim oraz inne placówki w powiecie i województwie, takich jak m.in.: Wojewódzkie Spotkanie Teatrów Obrzędu Ludowego w Kaczorach, Pomorski Przegląd Zespołów Folklorystycznych, Biesiadnych i Kapel w Debrznie, Wojewódzki „Turniej Słowa” w Bydgoszczy, Wojewódzkie Konfrontacje Teatralne „Teatr bez granic” w Świeciu, Ogólnopolski Przegląd Dorobku Twórczego Seniorów w Wąbrzeźnie. Ponadto dzieci z zespołów folklorystycznych we współpracy ze Szkołą Podstawową w Kamieniu Krajeńskim uświetniają swymi występami uroczystości szkolne.

Działalność kulturalną w Gminie prowadzi również Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim, która została założona w 1948 roku. W 2009 roku pojawiła się w wykazie instytucji kultury jako samodzielna jednostka. Obecnie, Biblioteka mieści się w budynku za Ośrodkiem Kultury (ul. Leśna 11) i zajmuje piętro budynku, natomiast na parterze znajduje się Izba Historyczno-Regionalna, salka narad oraz biuro Biblioteki.

Biblioteka jest miejscem, które łączy wiele funkcji społecznych. W czytelnicy odbywają się comiesięczne spotkania dzieci z oddziałów przedszkolnych, spotkania autorskie, a także organizowane są zajęcia w okresie ferii i wakacji. Salka narad wykorzystywana jest na spotkania Towarzystwa Kulturalnego, Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów oraz innych grup lokalnych. Natomiast Izba Historyczno-Regionalna pełni rolę lokalnego muzeum.

W Dąbrowce mieści się filia biblioteczna. Biblioteki działają również przy szkołach:

- Biblioteka Szkolna Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy,
- Biblioteka Szkolna Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem,
- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim,

W sołectwach działają także organizacje społeczne takie jak Koła Gospodyń Wiejskich.

Sport krzewi natomiast Ludowy Klub Sportowy KAMIONKA Kamień Krajeński (3 sekcje: piłki nożnej, siatkówki, tenisa stołowego; łącznie 180 członków) oraz zarejestrowanych jest 7 kół LZS (Płocicz, Dąbrowa, Orzełek, Obkas, Zamarte, Dąbrowka, Mała Cerkwica), które grają w Lidze Powiatowej i stanowią o jej sile zajmując czołowe miejsca. W rozgrywkach występuje około 200 zawodników.

W Kamieniu Krajeńskim działa również Ochotnicza Straż Pożarna, której początki sięgają XIX wieku.

4.5. SPORT, REKREACJA ORAZ WALORY TURYSTYCZNE

Gmina Kamień Krajeński oferuje mieszkańcom i odwiedzającym szereg miejsc rekreacji i wypoczynku. Należą do nich obiekty wymienione poniżej:

1. **HALE SPORTOWE:** Kamień Krajeński, ul. Witosa 11
2. **BOISKA WIELOFUNKCYJNE PN. „MOJE BOISKO-ORLIK 2012”:** Kamień Krajeński, ul. Sienkiewicza 3
3. **STADIONY SPORTOWE:** Kamień Krajeński, ul. Chojnicka
4. **BOISKA DO SIATKÓWKI PLAŻOWEJ:** Kamień Krajeński, ul. Jeziorna
5. **BOISKA WIELOFUNKCYJNE:** Kamień Krajeński, ul Witosa 11
6. **CZYNNE PLACE ZABAW ZARZĄDZANE PRZEZ URZĄD MIEJSKI W KAMIENIU KRAJEŃSKIM:**
 - Dąbrowa (przy świetlicy wiejskiej),
 - Jerzmionki (za świetlicą wiejską) - zdemontowany pod koniec 2019r. ze względu na zły stan techniczny. Gmina posiada aktualną dokumentację techniczną do złożenia wniosku o dofinansowanie,
 - Kamień Krajeński – ul. Jeziorna (przy „amfiteatrze”),
 - Kamień Krajeński – ul. Sępoleńska (przed biblioteką),
 - Kamień Krajeński – ul. Sienkiewicza (przy orliku),
 - Mała Cerkwica (przy świetlicy wiejskiej),
 - Niwy (przy blokach),
 - Nowa Wieś (w centrum wsi),
 - Obkas (wieś – w centrum wsi),
 - Obkas (bloki – przy boisku) – Gmina posiada aktualną dokumentację techniczną do złożenia wniosku o dofinansowanie, by zmodernizować obecny plac zabaw,
 - Orzełek (za dzwonnica, w centrum wsi),
 - Radzim (przy boisku, za sklepem),
 - Witkowo (przy świetlicy wiejskiej),
 - Płocicz – przy szkole. Zarządcą jest MGZOU,
 - Dąbrówka – przy szkole. Zarządcą jest MGZOU,
 - Zamarte – przy szkole. Zarządcą jest MGZOU.
7. **SIŁOWNIE ZEWNĘTRZNE:**
 - Kamień Krajeński – ul. Jeziorna,
 - Kamień Krajeński, ul. Sienkiewicza przy Orliku,
 - Zamarte, ul. Klasztorna przy świetlicy wiejskiej.

W planach jest utworzenie zewnętrznej siłowni w miejscowości Obkas.
8. **BOISKA SPORTOWE:**
 - Dąbrowa,
 - Dąbrówka,
 - Duża Cerkwica,
 - Mała Cerkwica,
 - Orzełek,
 - Obkas,
 - Płocicz,
 - Radzim,

– Zamarte.

Między Kamieniem Krajeńskim a Orzełkiem, wzdłuż drogi nr 25, poza pasem drogowym znajduje się z kolei ciąg pieszo-rowerowy o szerokości 1,5 m oraz łącznej długości 1,79 km.

Z zachodu na wschód (przez Witkowski Młyn, Kamień Krajeński, Dużą Cerkwicę i Dąbrówkę) biegnie także odcinek szlaku rowerowego Greenway Naszyjnik Północy o łącznej długości prawie 900 km. Szlak prowadzi przez tereny Środkowego i Wschodniego Pomorza przez pojezierza: Drawskie, Bytowskie i Krajeńskie, które oferują różne możliwości rekreacji i wypoczynku. Najważniejsze obszary chronione wzdłuż szlaku to Park Narodowy „Bory Tucholskie” i parki krajobrazowe (m.in. Krajeński, Drawski).

Liczne jeziora stwarzają odpowiednie warunki do rekreacyjnego wędkarstwa. Na terenie działa Koło Polskiego Związku Wędkarstwa 148 Kamień, które organizuje m.in. zawody na jeziorach: Mochel, Brzuchowo czy Tylniak i inne imprezy okolicznościowe (np. Dzień Dziecka).

Infrastruktura turystyczna nie jest w pełni rozwinięta, ale istotny, częściowo wykorzystany potencjał turystyczny stanowi cały kompleks Ośrodka Wczasowego nad Jeziorem Mochel będący własnością Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim. Położony jest on przy ulicy Jeziornej w Kamieniu Krajeńskim. Na terenie ośrodka znajduje się 20 (zwykle czteroosobowych) domków campingowych położonych w pobliskim lasu miejskim, stołówka, salka do tenisa stołowego, budynek przeznaczony do przechowywania sprzętu wodnego, plac zabaw dla najmłodszych wczasowiczów oraz parking samochodowy. Domki wyposażone są w wodę, energię elektryczną, kuchnię z lodówką i kuchenką gazową oraz łazienkę z toaletą i natryskami. Do kompleksu należy również pole namiotowe z 30 miejscami noclegowymi usytuowane przy samej plaży ze strzeżonym kąpieliskiem. Dodatkowym atutem są cztery profesjonalne boiska do piłki siatkowej plażowej z pełnym wyposażeniem. Turyści mają też możliwość odbierania darmowego sygnału Wi-Fi na całej powierzchni plaży.

Ważnym elementem świadczącym o potencjale kulturowym Gminy są zabytki. Obiekty te są zauważalnymi „wizytówkami”, które odznaczają się na tle pozostałych. Zabytki stanowią najgłębszy wyraz pozostałości wcześniejszych pokoleń wśród wszystkich historycznych obiektów. Są zatem wielowiekową spuścizną o najbardziej wartościowym znaczeniu. Historyczne założenia zachowane w pierwotnym i równocześnie dobrym stanie pozytywnie oddziałują na mieszkańców. W przypadku ich złego stanu zachowania i braku opieki nad nimi mogą stać się miejscami, które będą sprzyjały licznym patologiom społecznym (np. nieoświetlony park, czy też popadające w stan ruiny obiekty budowlane).

Dlatego w myśl zasady wspólnego dbania o dziedzictwo kulturowe oraz niedopuszczenie do rodzenia się patologii społecznych (zgodnie z zasadą *ex – ante*) obiekty te powinny być utrzymywane, modernizowane i w dalszym etapie monitorowane. Zabytki nieruchome mogą być również obiektami użyteczności publicznej, które służą mieszkańcom gminy jako przestrzeń otwarte (np. parki) lub zamknięte (obiekty budowlane).

Główne obiekty zabytkowe na terenie Gminy to:

1. Mury obronne Kamienia Krajeńskiego - mury zaczęto budować jeszcze w XIV wieku, ale do dzisiaj zachowało się tylko kilkadziesiąt metrów przy stadionie miejskim,
2. Figura św. Wojciecha – stoi przy drodze wylotowej w kierunku Tucholi. Jest ona rzeźbą drewnianą w stylu barokowo - ludowym z XIX wieku. Została

- zniszczona przez Niemców w czasie okupacji hitlerowskiej, lecz po 1945 roku odbudowana i ustawiona na murowanym postumencie,
3. Zakład św. Anny przy ulicy Podgórznej w Kamieniu Krajeńskim – wybudowany na początku XX wieku zakład wychowawczy dla dziewcząt, obecnie zajmujący się opieką i leczeniem osób starszych potrzebujących stałej i fachowej opieki,
 4. Kościół Parafialny pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Kamieniu Krajeńskim – obecnie, po licznych przebudowach jest budowlą barokową na zrębie murów kościoła renesansowego. Murowany z cegły, otynkowany, na podmurowaniu z głazów granitowych. Prezbiterium zamknięte trój bocznie z transeptem w zakończeniu ramion, którego od północy jest zakrystia, od południa kruchta a ponad nimi empory,
 5. Kościół pw. Świętego Michała Archanioła w Dąbrówce – neogotycki kościół parafialny,
 6. Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Zamartem – klasztor w Zamartem ufundowany został przez Jana Michała Grabowskiego dla bernardynów. Budynek klasztorny budowano w latach 1752-1759. Dnia 9 lipca 1780 kościół konsekrował bp Fabian Plaskowski, sufragan chełmiński. W 1826 klasztor uległ kasacji, a 1842 roku umieszczono w budynku klasztornym księży emerytów. Klasztor pełnił rolę Domu Księży Emerytów do dnia 1 lipca 1994 roku, kiedy Biskup Pelpliński Jan Bernard Szłaga powierzył kościół, klasztor i duszpasterstwo parafialne Warszawskiej Prowincji Karmelitów Bosych. Od 19 grudnia 1994 roku klasztor jest siedzibą Nowicjatu Warszawskiej Prowincji Karmelitów Bosych. Kościół w Zamartem jest sanktuarium, w którym w którym niegdyś czczono cudami słynącą figurkę Matki Boskiej, niestety relikwiarz w 1983 roku został skradziony i dotąd go nie odnaleziono. Obecnie szczególną uwagę w sanktuarium zwraca malowidło na sklepieniu prezbiterium, obrazujące scenę nawiedzenia św. Elżbiety, a także umieszczony w ołtarzu głównym obraz Matki Boskiej Częstochowskiej z XVI wieku, pokryty późnobarokową, srebrną sukienką,
 7. Kościół Filialny pw. Św. Wojciecha w Dużej Cerkwicy – istniał w średniowieczu, obecny wzniesiono w 1833 r. Jest orientowany, drewniany o konstrukcji zrębowej, z wypełnieniami ceglanyymi, tynkowanymi. Kościół ma jedną nawę i zamknięte trójbocznie prezbiterium. Od zachodu przylega do niego niska wieża, której górna kondygnacja jest oszalowana. Chór muzyczny wsparty jest na dwóch kolumnach. Kościół przykryty jest dachem siodłowym z dachówką. Wyposażenie pochodzi głównie z XVIII w.,
 8. Dwór w Radzimirze – wzniesiony w 1867 roku w stylu neogotyckim. Murowany z cegły, piętrowy. Elewację frontową ujmują z jednej strony ryzalit zwieńczony trójkątnym szczytem, z drugiej ośmioboczna wieżyczka. Po jego południowej stronie rozciąga się park pałacowy, po północnej stronie dziedziniec z zabudową folwarczną.

4.6. SŁUŻBA ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWO

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia i życia. W Kamieniu Krajeńskim pod adresem Wyspiańskiego 2 działa Miejsko-Gminna Przychodnia.

Szpitałem położonym najbliżej Gminy Kamień Krajeński (ok. 20 km) jest Szpital Powiatowy im dr Adama Gacy i dr Józefa Łaskiego NZOZ w Więcborku. Tam świadczona jest specjalistyczna pomoc medyczna. Natomiast podstawowa opieka medyczna realizowana jest przez lekarzy rodzinnych.

Jednym z podstawowych filarów zapewnienia bezpieczeństwa na terenie Gminy Kamień Krajeński jest także Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim. Przy ulicy Sępoleńskiej 6 w Kamieniu Krajeńskim działa natomiast posterunek policji. Został on przywrócony po sześcioletnich staraniach władarzy miasta i mieszkańców po likwidacji w 2012 roku. W posterunku służbę na rzecz mieszkańców pełni 7 policjantów. Zadaniem Policji jest utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na opisywanym terenie działalność prowadzi Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sępólnie Krajeńskim, która dysponując niezbędnym specjalistycznym sprzętem jest pewnym elementem systemu mającym na celu bezpieczeństwo mieszkańców powiatu. Na terenie Gminy działa także 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w tym jedna na terenie miasta i 8 na terenie sołectw. Jednostka OSP Kamień Krajeński znajduje się w Krajowym Systemie Ratowniczo- Gaśniczym. Na dzień 31.12.2019 roku OSP na terenie Gminy Kamień Krajeński zrzeszały 336 członków.

Kontrolę w zakresie bezpieczeństwa na terenie Gminy Kamień Krajeński prowadzi również Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Na omawianym terenie nie ma zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR) lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR), przez co ryzyko wystąpienia poważnej awarii jest znikome.

V. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA GMINY

W niniejszym rozdziale zostaną omówione zagadnienia dotyczące sieci infrastrukturalnych na terenie Gminy Kamień Krajeński a mianowicie, sieć wodociągowa – kanalizacyjna, energetyczna, gazowa, drogownictwo, a także system gospodarki odpadami.

5.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Kamień Krajeński realizuje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o.

Z wodociągu według danych Urzędu Miejskiego korzysta blisko 90% mieszkańców Gminy. Na terenie Gminy Kamienia Krajeńskiego funkcjonują dwa wodociągi: wodociąg publiczny w Kamieniu Krajeńskim oraz wodociąg publiczny w Orzełku.

Z kanalizacji według danych Urzędu Miejskiego korzysta około 70% mieszkańców Gminy, przy czym w mieście jest to blisko 90%, a na obszarze wiejskim około 55% ogółu ludności. Ścieki komunalne z terenu Gminy odprowadzane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Kamieniu Krajeńskim na ulicy Dworcowej (dz. ew. nr 469/1).

Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej odbywa się w ramach uchwalanych wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych oraz uwarunkowań wynikających z objęcia części Gminy aglomeracją.

Pozostali mieszkańcy korzystają z indywidualnych systemów zagospodarowania nieczystości ciekłych, których zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego wg stanu na 31.12.2018 r. jest:

- 39 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 415 zbiorników bezodpływowych.

5.2. ŁĄCZNOŚĆ I ELEKTROENERGETYKA

Na terenie Gminy Kamień Krajeński stacje bazowe łączności bezprzewodowej zlokalizowane są w następujących lokalizacjach:

- Dąbrówka, maszt T-Mobile,
- Kamień Krajeński, ul. Podgórna, maszt Orange,
- Orzełek, maszt T-Mobile,
- Zamarte, maszt Plusa.

Operatorem elektroenergetycznym na terenie Gminy Kamień Krajeński jest Enea S.A. Na terenie Gminy znajduje się fragment linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia przebiegający przez grunty miejscowości Mała Cerkwica, Duża Cerkwica oraz Dąbrówka.

5.3. GAZOWNICTWO

Zaopatrzeniem odbiorców w gaz ziemny na obszarze zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Stopień gazyfikacji Gminy Kamień Krajeński według danych GUS na koniec roku 2018 wyniósł 24,9% przy czym z sieci gazowej w mieście korzystało 72,3% mieszkańców, a na obszarze wiejskim 0,2% ogółu ludności⁴.

5.4. SYSTEM KOMUNIKACYJNY

Przez teren Gminy przebiega jedna droga krajowa – Nr 25 w relacji Bobolice – Biały Bór – Człuchów – Kamień Krajeński – Sępólno Krajeńskie – Koronowo – Bydgoszcz – Inowrocław – Konin – Kalisz – Ostrów Wielkopolski – Oleśnica pełniąca rolę głównego szlaku komunikacyjnego łączącego Polskę centralną i południowo – wschodnią ze środkowym wybrzeżem (Koszalin). Przez Gminę nie przebiega żadna droga wojewódzka.

Pozostałe drogi mają charakter dróg powiatowych (ok. 60 km) i gminnych (ok. 84 km, w tym w samym mieście 12 km) i zapewniają dostęp przede wszystkim do miasta Kamień Krajeński i dalej do innych miast i miejscowości Gminy i powiatu sępoleńskiego. Największym problemem dróg gminnych jest ich pogarszający się stan.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński znajduje się łącznie 39 przystanków autobusowych. Dwa z nich są własnością jednostki samorządu terytorialnego, natomiast pozostałe 37 należy lub są w zarządzie innych podmiotów (w tym 26 powiatowych i 11 krajowych).

Ponadto na terenie Gminy znajdują się dwa obiekty mostowe. Jeden z nich znajduje się na drodze gminnej o nr 020507C (ul. Leśna) na dz. nr 16/1, a drugi obiekt mostowy na drodze gminnej relacji Orzełek-Witkowo 64/9.

Według Generalnego Pomiaru Ruchu w 2015 r. natężenie ruchu na drodze krajowej przebiegającej przez Gminę Kamień Krajeński było następujące: 5 197 pojazdów samochodowych na dobę (odcinek Zamarte-Sępólno Krajeńskie) – i w stosunku do pomiarów z 2010 r. odnotowano spadek o około 500 pojazdów na dobę.

⁴ brak danych za 2019 rok

W ostatnich latach Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy nie prowadził badań monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie Gminy Kamień Krajeński. Należy jednak stwierdzić, że hałas powstający na drodze krajowej jest elementem pogarszającym jakość życia mieszkańców.

Przez opisywany teren przebiega także linia kolejowa relacji Oleśnica – Chojnice, która na odcinku przebiegającym przez Gminę obsługuje wyłącznie ruch towarowy. We wschodniej części miasta zlokalizowana jest nieczynna stacja kolejowa.

5.5. GOSPODARKA ODPADAMI

Zadanie z zakresu gospodarowania odpadami na terenie Gminy Kamień Krajeński realizowane jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim.

Zgodnie ze złożonymi deklaracjami o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (stan na 31 grudnia 2019 r.) na terenie Gminy Kamień Krajeński zamieszkiwało 5 527 mieszkańców.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński odebrano w 2019 roku od właścicieli nieruchomości 1 402,940 ton zmieszanych odpadów komunalnych (o kodzie 20 03 01) oraz 413,557 ton odpadów zebranych selektywnie. W roku 2018 było to odpowiednio 1 380,62 Mg i 254,498 Mg. Mieszkańcy Gminy coraz większą uwagę skupiają ochronie środowiska i otoczenia w pobliżu ich miejsca zamieszkania czy przebywania.

Najważniejszym zadaniem stojącym przed Gminą Kamień Krajeński w najbliższych latach będzie utrzymanie wysokich wskaźników dla recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów komunalnych i rozbiórkowych oraz poziomu ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Wskaźniki te z roku na rok są co raz bardziej restrykcyjne. Dodatkowo, istotnym wyzwaniem będą rosnące koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami na terenie Gminy oraz egzekwowanie od mieszkańców obowiązków wynikających w Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kamień Krajeński.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński znajduje się nieczynne już składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, które obecnie poddawane jest procesowi rekultywacji (decyzja nr ŚG-I-G.7241.24.2018/MB Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 października 2018 r. oraz decyzja Starosty Sępoleńskiego nr RO.6233.1.2019 z dnia 29 lipca 2019 r.). Prace rozpoczęły się w październiku 2019 roku i w pierwszym etapie przeprowadzana jest rekultywacja techniczna (obejmująca m.in. usunięcie samoistnej sukcesji roślinnej, niwelacja wierzchołki kwatery poprzez przemieszczenie nieregularnie zalegających mas odpadów oraz uformowanie właściwej bryły kwatery składowiska

Według bazy azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju zamieszczonej na stronie internetowej www.bazaazbestowa.gov.pl zinwentaryzowana ilość wyrobów azbestowych na terenie Gminy Kamień Krajeński (wg stanu na 2020 r.) wynosi 3 673,2 Mg, z czego usunięto i unieszkodliwiono 253,8 Mg, co stanowi 6,9%.

5.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na terenie Gminy Kamień Krajeński brak jest zorganizowanego scentralizowanego systemu ciepłowniczego (nie istnieją zakłady produkujące ciepło – ciepłownie, elektro-

ciepłownie). Funkcjonują tu głównie indywidualne źródła ciepła o niskich mocach oraz nieliczne kotłownie lokalne.

Budynki ogrzewane są w ramach centralnego systemu ogrzewania głównie węglem, ekogroszkiem oraz nielicznie olejem opałowym, energią elektryczną, pompami ciepła oraz gazem z własnego zbiornika.

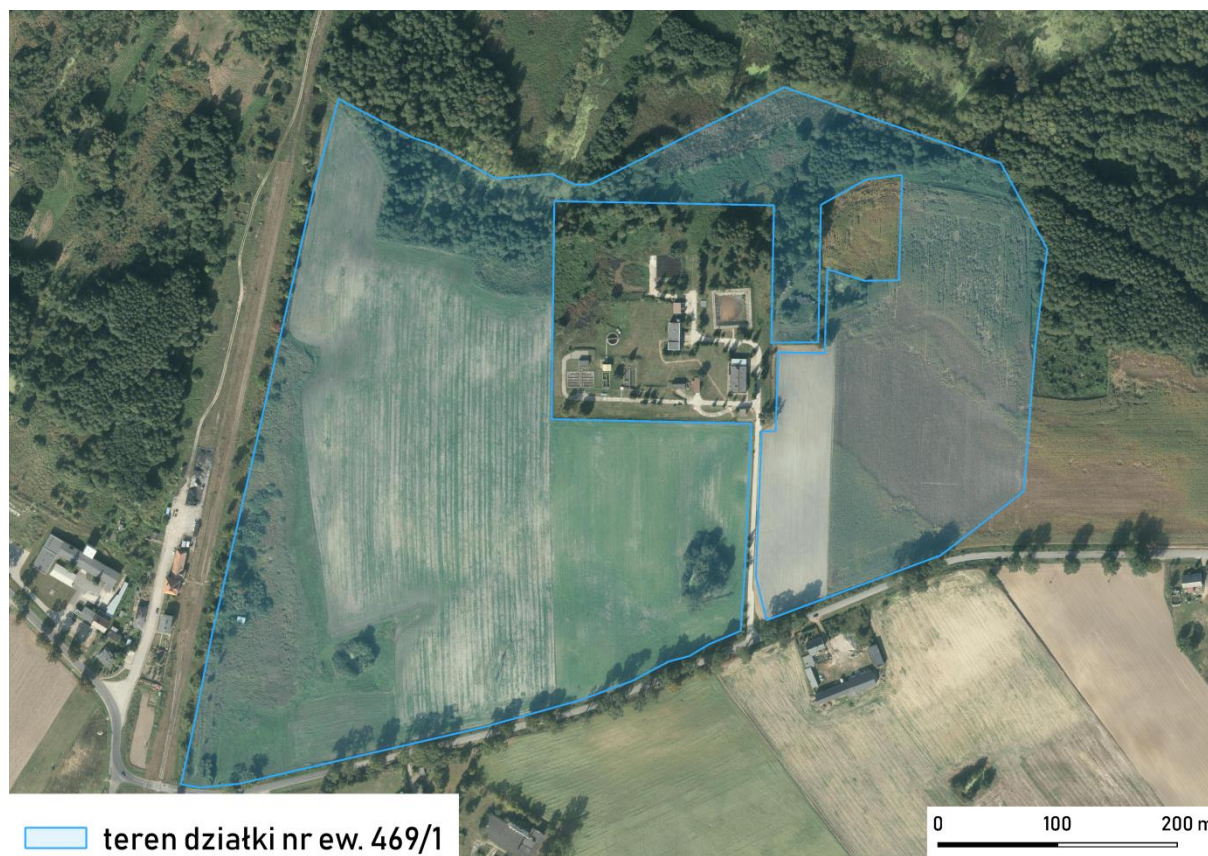
Rośnie również zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii, np. ogrzewaniem solarnym czy pompami ciepła.

Należy zauważyć, że mieszkańcy Gminy Kamień Krajeński są zobowiązani do używania surowców odpowiedniej jakości. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 24 czerwca 2019 roku podjął uchwałę Nr VIII/136/19 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

5.7. TERENY INWESTYCYJNE

Na chwilę obecną jedyny teren, który mógłby zostać strefą inwestycyjną jest obszar znajdujący się koło oczyszczalni ścieków – działka nr ew. 469/1, obręb ewidencyjny Kamień Krajeński o powierzchni 24,2647 ha. Obecnie teren ten nie jest odpowiednio wyposażony.

Jego lokalizację wskazano na Rycinie.

Ryc. 16. Teren działki nr ew. 469/1 w Kamieniu Krajeńskim

Źródło: opracowanie własne

VI. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO⁵

6.1. BUDOWA GEOLOGICZNA I RZEŻBA TERENU

Budowa geologiczna Gminy jest dość zróżnicowana. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski Kondrackiego teren Gminy leży na niżu Polskim i wchodzi w skład podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego. Cechą specyficzną tej podprowincji jest położenie w granicach zasięgu ostatniego zlodowacenia północnopolskiego fazy poznańsko-dobrzyńskiej, z czego wynikają konsekwencje geomorfologiczne, glebowe i hydrograficzne, znajdujące swoje odbicie w typach krajobrazu. Cały obszar gminy Kamień Krajeński leży na terenie Makroregionu Pojezierze Południowopomorskie, mezoregion Pojezierze Krajeńskie.

W aspekcie geomorfologicznym rejon ten stanowi wysoczyznę morenową, falistą, której rzędna powierzchni terenu w gminie Kamień Krajeński waha się średnio w przedziale 135-150 m n.p.m., przy czym najniższy położony punkt znajduje się w dolinie rzeki Kamionki – 105,9 m n.p.m, natomiast najwyższy punkt o wysokości 188,9 m n.p.m. (najwyższa bezwzględna wysokość w województwie kujawsko-pomorskim) stanowi kulminacja moreny czołowej (zbudowanej z piasków, żwirów, głazów i glin) zwana „Czarną Górą” położona pomiędzy miejscowościami Obkas i Dąbrówka.

Budowa geologiczna miasta i gminy Kamień Krajeński została rozpoznana głównie wierceniami hydrogeologicznymi w rejonie wykonanych na potrzeby ujęć wody odwiertów w miejscowościach: Kamień Krajeński, Płocicz, Dąbrówka, Zamarte oraz odwiertów piezometrycznych lokalnej stacji paliw oraz składowiska odpadów.

W dolinie rzeki Kamionki, której geneza związana jest z erozją, a wstępnie akumulacji osadów fluwioglacjalnych i glacialnych, dominują w stropie osady organiczne (torfy i namuły). Niżej zalegają osady fluwialne w postaci piasków a następnie glacialne w postaci glin pylastych i piaszczystych. Budowa geologiczna czwartorzędu jest zróżnicowana i zależy od morfogenezy terenu. Na przeważającej powierzchni wysoczyzny występują plejstoceńskie gliny zwałowe, osady fluwioglacjalne i glacialne reprezentowane przez utwory piaszczyste, żwiry, piaski gliniaste oraz gliny piaszczyste, pylaste a lokalnie mułki i ropy wieku plejstoceńskiego. Średnia miąższość w/w utworów czwartorzędowych jest zróżnicowana i waha się w przedziale od 90 do 100 metrów, w ich obrębie spotkać można soczewy trzeciorzędowe, będące efektem tektoniki glacialnej.

Osady holoceniowe występują głównie w dolinach rzecznych oraz rynnach i zagłębieniach wytopiskowych i są wykształcone w postaci piasków, mułków, kredy jeziornej, torfów i gytii czyli osadów powstających w procesie zanikania jezior. Torfowiska o miąższości 2-3 m pokrywają znaczne obszary w okolicy samego miasta Kamień Krajeński oraz miejscowości Jerzmionki i Dąbrówka. Plejstocen jest słabo wykształcony i rozpoznany, brak jest osadów eoplejstocenu, a utwory związane ze zlodowaczeniami południowopolskimi – w postaci płatów gliny zwałowej oraz podścielających ją piasków i żwirów wodnolodowcowych występują tylko w obniżeniach powierzchni terenu.

Stopień antropogenicznych przekształceń rzeźby na opisywanym terenie jest niewielki. Istotne zmiany rzeźby występują w obrębie miasta Kamień Krajeński, gdzie istnieją liczne nasypy pod budynkami i terenami komunikacyjnymi, a w niektórych przypadkach niwelacje pierwotnie bardziej stromych powierzchni, najczęściej w sąsiedztwie Kamionki.

⁵ opracowano na podstawie AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY KAMIENŃ KRAJEŃSKI NA LATA 2015-2018 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2019-2022 WRAZ Z PROGNOZĄ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO na lata 2018-2021 z perspektywą na kolejne 4 lata

Zmiany powierzchni ziemi związane są obecnie z obszarem eksploatacji kruszywa naturalnego na gruntach wsi Płocicz przy drodze krajowej nr 25 (złóże Kamień Krajeński I i II). Zmiany rzeźby obserwowane są też w obrębie rekultywowanego składowiska odpadów w Kamieniu Krajeńskim.

Antropogeniczne zmiany rzeźby istnieją także wzdłuż linii kolejowej nr 281. Występują tu niewysokie nasypy, a w kilku miejscach wcięcia. Innym przykładem zmiany rzeźby terenu są wykopy pod stawy, realizowane w dolinie Kamionki i w sąsiedztwie niektórych jezior.

Analiza danych Państwowego Instytutu Geologicznego wskazuje, że na obszarze Gminy występują tereny o możliwej predyspozycji do rozwoju ruchów masowych ziemi. Są to jedynie ogólne i wstępne dane sporządzone na podstawie analizy map geologicznych i materiałów archiwalnych informujące o możliwej predyspozycji terenów do rozwoju ruchów masowych. Dane te nie były weryfikowane w terenie.

6.2. GLEBY

Znaczącą rolę w Gminie Kamień Krajeński ma użytkowanie rolnicze gruntów. W Gminie Kamień Krajeński pod względem typologicznym przeważają gleby rdzawe i brunatne (30%) oraz mniej licznie występujące gleby płowe charakteryzujące się bardzo słabą przydatnością dla rolnictwa. Sporadycznie występują gleby o wysokiej wartości dla gospodarki rolnej – czarne ziemie i gleby murszowe. Urozmaicona rzeźba terenu wpływa na relatywnie wysoki udział użytków zielonych, które występują głównie na obrzeżach jezior i wzdłuż cieków, nieprzedstawiając większej wartości rolniczej.

Relatywnie słabą przydatność gleb potwierdza także udział gruntów w poszczególnych klasach bonitacyjnych. Na terenie gminy Kamień Krajeński nie notuje się klas I i II, Najliczniejszą klasą bonitacyjną występującą w gminie jest klasa IV wynosząca ogółem ponad 50% areалу gruntów ornych.

6.3. WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE

Gmina Kamień Krajeński charakteryzuje się dość rozbudowanym systemem hydrograficznym składającym się z rzek, mniejszych cieków, jezior oraz systemu rowów i kanałów. Sieć cieków i rowów zagęszcza się na obszarach wysoczyznowych.

Gmina Kamień Krajeński położona jest w zlewni rzeki Brdy i odwadniana jest bezpośrednio przez rzekę Kamionkę oraz mniejsze cieki: Sępolna, Brzuchówka oraz Wytrych. Na podstawie danych WIOŚ stwierdza się, że jakość wód Kamionki jest zła (wyniki badań z lat 2015-2016 w punkcie pomiarowym „Kamionka - powyżej Jeziora Mochel, Kamień Krajeński”).

Sieć hydrograficzna Gminy obejmuje również jeziora. Wszystkie z nich mają charakter naturalny. Wśród największych jezior wymieniść należy Mochel oraz Zamarte. Jezioro Mochel, które objęte jest monitoringiem WIOŚ charakteryzuje zły stan wód.

Zgodnie z podziałem kraju na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd), obszar Gminy położony jest w przeważającej części na terenie JCWPd nr 36. Niewielki fragment w zachodniej części Gminy (obręb Witkowo) znajduje się w zasięgu JCWPd nr 35.

Gmina położona jest na obszarze głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 128, tj. Zbiornik międzymorenowy Ogorzeliny.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński obszary zagrożone podtopieniami występują wzdłuż Kamionki od Jeziora Mochel w kierunku Dużej Cerkwicy. Należy jednak podkreślić, że w przypadku obfitych opadów deszczu i wzmożonych przepływów wód mogą występować lokalne podtopienia także na innych obszarach.

6.4. POWIETRZE I KLIMAT

Jednostka znajduje się poza zasięgiem szkodliwego wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego ze źródeł ponadlokalnych. Z uwagi na brak dużych obiektów przemysłowych nie występują tutaj także wpływy emisji zanieczyszczeń przemysłowych.

Największym problemem – nie tylko w skali Gminy Kamień Krajeński – ale także województwa kujawsko-pomorskiego pozostaje wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 oraz benzo(a)pirenem. Główną przyczyną występowania przekroczeń w okresie zimowym jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków i utrudnione warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń (szczególnie w zagłębieniach terenu). Inne przyczyny występowania przekroczeń to m.in. emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego oraz niezorganizowana emisja pyłu z dróg i terenów przemysłowych.

Poziom zanieczyszczenia powietrza wynika bezpośrednio z emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz warunków meteorologicznych. Ocenia się, że największy, potwierdzony badaniami, negatywny wpływ na jakość powietrza ma emisja z obiektów zaliczanych do sektora komunalno-bytowego: lokalnych kotłowni i palenisk domowych, wyposażonych w niskie emitory, zlokalizowanych często w centralnych, gęsto zabudowanych obszarach miejscowości, a także emisja związana z ruchem samochodowym.

6.5. FAUNA I FLORA

Obszar Gminy Kamień Krajeński jest objęty działalnością Nadleśnictwa Lutówko wchodzącego w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu.

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna zwyczajna. Zajmuje ona ponad połowę powierzchni lasów nadleśnictwa, ale poważny udział mają tu też drzewostany, w których panującymi gatunkami są buk i dąb.

Zieleń urządzona w granicach Gminy reprezentowana jest przez parki podworskie, zieleń na cmentarzach, park miejski, a także nasadzenia szpalerowe, ogrody działkowe i inne tereny rekreacyjne.

Najważniejsze pod względem walorów przyrodniczych i krajobrazowych są parki stanowiące część większych założeń dworsko-pałacowych. Zachowały się one w trzech miejscowościach: Niwy, Zamarte oraz Radzim.

Przez obszar Gminy Kamień Krajeński przebiega korytarz ekologiczny „Pomorze 2”.

Na obszarze bioróżnorodność gatunkowa zwierząt związana jest z siedliskami leśnymi oraz w mniejszym stopniu z siedliskami nadrzecznych łąk (łągów).

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji procesów wpływających negatywnie na stan flory i fauny. Ważne jest planowanie przestrzenne, rozwój obszarów biologicznie czynnych, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska.

Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

6.6. PRZYRODA CHRONIONA I JEJ ZASOBY

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. 2020 poz. 55) ustanowiła dziesięć form ochrony przyrody. Poza ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów są to parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Powołanie określonej formy ochrony przyrody odbywa się w różnych trybach.

W Gminie Kamień Krajeński znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- park krajobrazowy
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, która określa jego nazwę, obszar, przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, szczególne cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego parku krajobrazowego lub jego części. W Gminie Kamień Krajeński znajduje się część Krajeńskiego Parku Krajobrazowego obejmująca część wiejską omawianej jednostki. Park został utworzony na mocy Rozporządzenia nr 24/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 17 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą Krajeński Park Krajobrazowy (Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego Nr 61, poz. 344 z dnia 5 października 1998 r.). Głównym celem ochrony w Parku jest zachowanie unikalnego środowiska przyrodniczego swoistych cech krajobrazu oraz wartości kulturowych i historycznych cechujących region Krajny - dla przyszłych pokoleń.

Ze względu na sposób użytkowania powierzchni, charakter Parku można określić jako rolniczy. Grunty uprawiane rolniczo poprzeplatane pagórkami, zadrzewieniami i oczkami łąkami stanowią 66% obszaru Parku. Nie bez znaczenia odgrywa tutaj rolę niskie przemysłowanie, które sprawiło, że obszar ten nie jest zanieczyszczony lecz wyróżnia się spośród innych krajobrazów wybitnym i nietuzinkowym pięknem stanowiąc najmniej zniekształcony fragment Pojezierza Krajeńskiego.

Obszar Parku na tle granic administracyjnych gmin wskazano na kolejnej Rycinie.

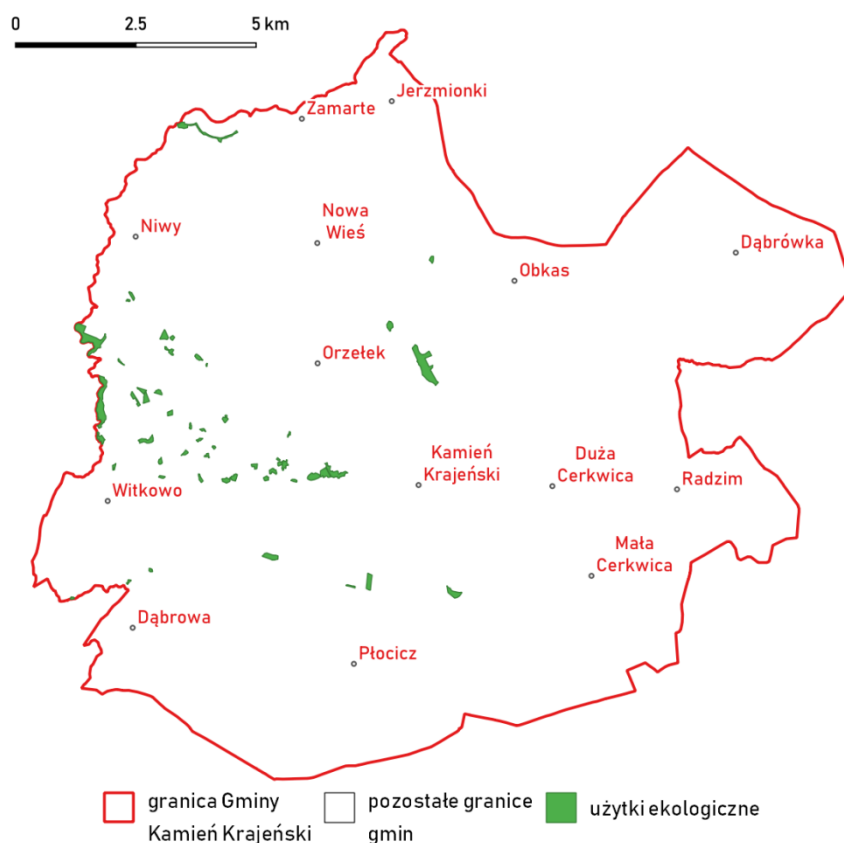

Ryc. 17. Krajewski Park Krajobrazowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Ustanowienie pomnika przyrody lub użytku ekologicznego następuje w drodze uchwały rady gminy. Nadzór nad tymi formami ochrony przyrody sprawuje w tym przypadku Burmistrz Kamienia Krajeńskiego.

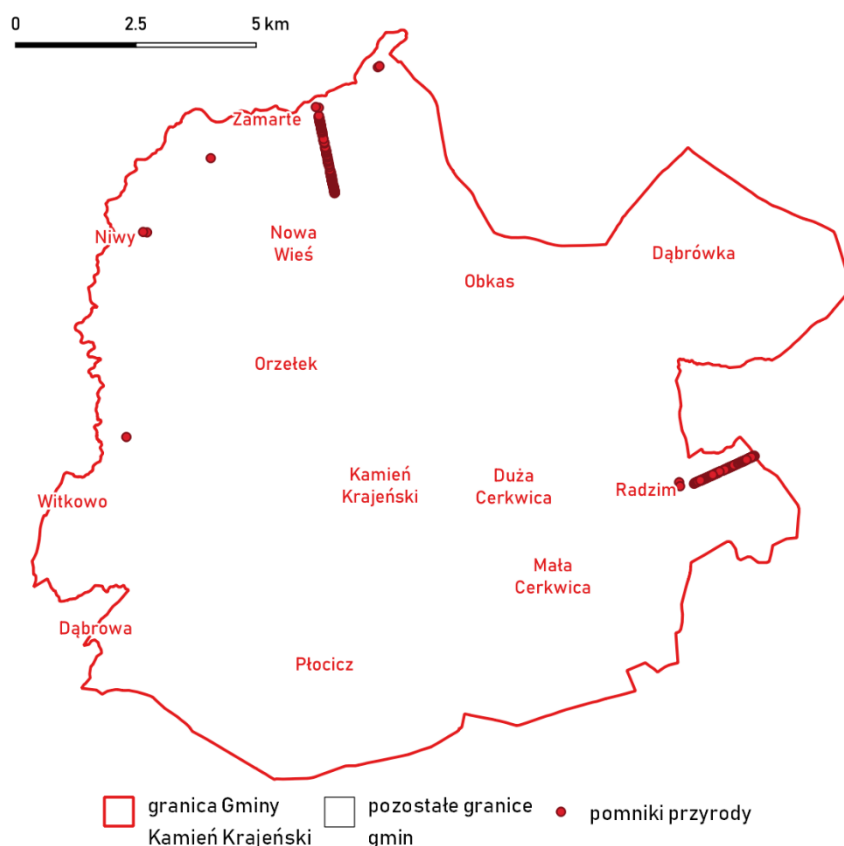
Według Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, który prowadzony jest przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Kamień Krajeński znajduje się 48 użytków ekologicznych. Zdecydowana większość z nich została ustanowiona w 1998 roku i obejmuje niewielkie powierzchnie cenne pod względem przyrodniczym (np. bagna, siedliska ols i łożowiska, zadrzewienia na zboczach rzek itp.). Lokalizację użytków ekologicznych wskazano na **Rycinie 18**.

Ryc. 18. Użytki ekologiczne w Gminie Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

W Gminie znajduje się również 10 pomników przyrody, wśród nich m.in. „droga dębowa” przy drodze gruntowej w miejscowości Zamarte oraz aleja lipowa wzdłuż drogi powiatowej nr 1109C w miejscowości Radzim. Pozostałe pomniki przyrody to zwykle pojedyncze drzewa. Lokalizację pomników przyrody wskazano na kolejnej **Rycinie**.

Ryc. 19. Pomniki przyrody w Gminie Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Zasoby przyrodnicze jednostki są elementem, który z jednej strony może świadczyć o potencjale rozwojowym (np. wydobycie surowców mineralnych, fauna i flora warunkująca rozwój turystyki), a z drugiej zahamować go poprzez ich niszczenie czy nieodpowiednio poprowadzoną politykę przestrzenną. Do obszarów problemowych, w których zachodzić może kolizja pomiędzy ochroną zasobów przyrodniczych, a potrzebą zagospodarowania określonych obszarów należy zaliczyć:

- obszary zajmowane pod zabudowę – obszar zwartych części miejscowości zajętych przez zabudowę,
- obszary narażone na oddziaływanie odcinków dróg o dużym natężeniu ruchu – przez teren Gminy Kamień Krajeński przebiega odcinek drogi krajowej co potencjalnie stanowi pewną barierę dla rozwoju zasobów przyrodniczych, lokalizacji siedlisk fauny i flory oraz potencjalne uciążliwości dla mieszkańców,
- miejsca uwalniania zanieczyszczeń do wód podziemnych i powierzchniowych – są to przede wszystkim miejsca wzdłuż dróg, parkingów, miejsc magazynowania substancji, ale także potencjalna możliwość zanieczyszczenia wód przez przedostanie się nieczystości ciekłych do wód na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną,
- emisje zanieczyszczeń pochodzących z gospodarstw domowych korzystających z tradycyjnych źródeł energii – dotyczy to większości zabudowy miejscowości terenu Gminy Kamień Krajeński,

- zagrożenia dla fauny i flory – powodowane fragmentacją siedlisk poprzez rozwój zabudowy i rozbudowę ciągów komunikacyjnych,
- obszary użytkowane rolniczo – w Gminie dominują tereny silnie użytkowane rolniczo co wpływa na potencjalną możliwość zanieczyszczenia wód gruntowych, np. przez stosowane środki ochrony roślin czy nawozy.

6.7. WALORY TURYSTYCZNE

Potencjał Gminy Kamień Krajeński opiera się na walorach środowiska przyrodniczego, które opisano we wcześniejszych rozdziałach niniejszego opracowania, a także walorów kulturowych. Podstawowym atutem Gminy Kamień Krajeński jest jej położenie z dala od punktów koncentracji ruchu turystycznego, a więc stosunkowo słaba penetracja oraz brak przemysłu.

Na terenie Gminy funkcjonuje szereg obszarów chronionych ze względu na wartości przyrodnicze co opisano na poprzednich stronach niniejszego opracowania. Tereny te świadczą o potencjale turystycznym i rekreacyjnym opisywanego obszaru. Walory przyrodnicze i krajobrazowe sprzyjają więc rozwojowi turystyki krajoznawczej i stwarzają możliwości zagospodarowania terenu dla niektórych form turystyki, takich jak ścieżki rowerowe czy ścieżki dydaktyczne.

Ważnym elementem świadczącym o potencjale kulturowym Gminy Kamień Krajeński są zabytki. Obiekty te są zauważalnymi „wizytówkami”, które odznaczają się na tle pozostałych. Zabytki stanowią najgłębszy wyraz pozostałości wcześniejszych pokoleń wśród wszystkich historycznych obiektów. Są zatem wielowiekową spuścizną o najbardziej wartościowym znaczeniu. Historyczne założenia zachowane w pierwotnym i równocześnie dobrym stanie pozytywnie oddziałują na mieszkańców. W przypadku ich złego stanu zachowania i braku opieki nad nimi mogą stać się miejscami, które będą sprzyjały licznym patologiom społecznym (np. nieoświetlony park, czy też popadające w stan ruiny obiekty budowlane).

W Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Toruniu prowadzony jest m.in. rejestr zabytków nieruchomych, na podstawie którego wykazano zabytki nieruchome. Są nimi:

- Dąbrówka:
 - kościół par. pw. św. Michała Archanioła, 1898-1899, nr rej.: A/37/1-2 z 10.07.2001,
 - ogrodzenie z kostnicą, nr rej.: j.w.
- Duża Cerkwica:
 - zespół kościoła fil. pw. św. Wojciecha, 1833, nr rej.: A/813/1-4 z 15.02.1993: kościół, szach., cmentarz przykościelny, dzwonnica, drewn., ogrodzenie mur
- Kamień Krajeński:
 - kościół par. pw. św.św. Apostołów Piotra i Pawła, 1720-1726, 1865, nr rej.: A/722 z 15.02.1993,
 - mury miejskie, XIV, nr rej.: A/329/1 z 17.06.1992
- Obkas:
 - kościół pw. św.św. Apostołów Filipa i Jakuba, 1876, nr rej.: A/800 z 5.07.1991
- Radzim:
 - zespół dworski, 1867, nr rej.: A/880 z 18.12.1981: dwór i park
- Zamarte:

- zespół klasztorny bernardynów, 1746-1779, nr rej.: KOK 5/16 z 13.07.1936: kościół, ob. par. pw. Nawiedzenia NMP oraz klasztor, ob. dom księży emerytów,
- zespół pałacowy, 2 poł. XIX, nr rej.: A/229/1-4 z 10.06.1987: - pałac, 1871-1872, park, stajnia, ob. spichrz, ok. 1884 oraz gorzelnia, 1885

Natomiast w Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się ponad 300 zabytków nieruchomości. Ewidencja prowadzona jest przez Gminę, w ścisłej współpracy z Konserwatorem Zabytków, i jest ważnym narzędziem przy kształtowaniu ładu przestrzennego całej gminy.

VII. ANALIZA PROBLEMÓW GMINY I POTENCJAŁÓW ROZWOJU

7.1. METODOLOGIA – ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych metod badawczych stosowanych w gospodarce przestrzennej czy przygotowywaniu strategii rozwoju wybranych regionów. Stanowi jedno z najczęściej stosowanych narzędzi analitycznych w procesie zarządzania strategicznego jednostkami terytorialnymi, przydatne szczególnie w procedurach związanych z planowaniem ich rozwoju społeczno - gospodarczego⁶.

Metoda SWOT charakteryzuje się „*elastycznością i jest relatywnie łatwa do przeprowadzenia, posiada możliwość zastosowania w odniesieniu do całego obszaru, wybranej jego części, lub danego składnika potencjału*”.

Omawiana metoda polega na określeniu silnych i słabych stron jednostki oraz jej szans i zagrożeń. Wskazane mocne strony oraz szanse powinny być fundamentem rozwojowym Gminy Kamień Krajeński. Natomiast słabe strony powinny być wzmacniane przy jednoczesnym ograniczaniu i likwidacji zagrożeń.

Schemat analizy SWOT dokładnie opisuje poradnik Planowanie strategiczne – Poradnik dla pracowników administracji publicznej, przygotowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w 2012 r.

Ryc. 20. Schemat analizy SWOT

Źródło: opracowanie własne

⁶ Zajadacz A., Śniadek J. (2009) „Ocena potencjału turystycznego”. W: Młynarczyk Z., Zajadacz A. (red.) „Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki t. 3”, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań

Poradnik wskazuje, że:

1. **Czynniki wewnętrzne pozytywne** tj. silne lub mocne strony danej jednostki, atuty należy traktować jako cechy, które wyróżniają analizowaną Gminę od innych jednostek i stanowią przewagę konkurencyjną. Punktem odniesienia mogą być sąsiednie jednostki lub grupa jednostek o podobnym charakterze.
2. **Czynniki wewnętrzne negatywne** czyli słabe strony danej jednostki, należy rozumieć jako konsekwencje ograniczeń szeroko rozumianych zasobów.
3. **Czynniki zewnętrzne pozytywne**, tj. szanse - korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym danej jednostki, które właściwie wykorzystane mogą stanowić dla niej istotny impuls rozwojowy.
4. **Czynniki zewnętrzne negatywne**, czyli zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju dla danej jednostki. Istniejące zagrożenia wyraźnie osłabiają też silne strony gminy czy regionu, a także mogą poważnie ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych.

7.2. SILNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI

Przeprowadzenie analizy dla Gminy Kamień Krajeński pozwoli na określenie jej mocnych stron, wyróżniających ją na tle regionu, przy jednoczesnym wskazaniu słabości. Takie rozwiązanie pomoże wskazać czy obszar posiada odpowiednie zasoby i czynniki warunkujące rozwój, a także możliwości rozwojowe i kierunek w jakim powinna podążać jednostka celem dalszego rozwoju.

W wyniku prowadzonych prac wskazano silne i słabe strony (**Tabela 3**) oraz szanse i zagrożenia (**Tabela 4**) dla rozwoju Gminy Kamień Krajeński.

Tabela 3. Analiza SWOT dla Gminy Kamień Krajeński – silne i słabe strony

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Spółeczeństwo	
<ul style="list-style-type: none">- duże zasoby siły roboczej do wykorzystania przez pracodawców,- prace społeczno użyteczne,- stosunkowo mały udział osób w wieku poprodukcyjnym – na opisywanym obszarze negatywne procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa) są mniej intensywne niż w wielu porównywalnych jednostkach administracyjnych),- baza oświatowa z wykwalifikowaną kadrą pedagogiczną, co przekłada się na wysoką jakość kształcenia w szkołach,- zdolna młodzież, zainteresowana rozwijaniem umiejętności i zdobywaniem wiedzy,- funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Kamieniu Krajeńskim jako jednostki krzewiącej kulturę na terenie Gminy Kamień Krajeński,- duże zainteresowanie uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych,- dobre warunki lokalowe do rozwoju kultury,- świetlice i sale wiejskie stanowiące bazę dla aktywizacji i integracji mieszkańców sołectw,- organizacja imprez kulturalnych i promujących miejscowe tradycje i historię,- funkcjonowanie ochotniczych straży pożarnych, co gwarantuje wysoki poziom bezpieczeństwa,- współpraca z organizacjami pozarządowymi.	<ul style="list-style-type: none">- brak miejsc pracy spełniających oczekiwania potencjalnych pracowników,- duża liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej,- słabo rozwinięta baza ochrony zdrowia w zakresie specjalistycznych usług medycznych,- niskie zainteresowanie uczestnictwem w życiu publicznym.
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none">- posiadanie dokumentów strategicznych dla gminy (POŚ, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego),- korzystne warunki do produkcji rolnej,- dobra współpraca z sołectwami,- dobre zaplecze dla działalności firm obsługujących rolników,- możliwość rozwoju agroturystyki,- duże zasoby stosunkowo taniej siły roboczej,- niskie koszty gruntów i budynków na cele prowadzenia działalności gospodarczych,- niższe niż w innych gminach (większych miastach) ceny działek pod budowę obiektów i budynków na potrzeby średnich i małych firm.	<ul style="list-style-type: none">- niewielka liczba dużych zakładów pracy,- brak kapitału i trudność jego gromadzenia wskutek niskich dochodów mieszkańców,- brak grup kapitałowych produkcji rolnej,- słabo rozwinięte rodzinne / lokalne przetwórstwo rolno – spożywcze,- brak baz danych usprawniających ruch turystyczny.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - niższe niż w większych jednostkach administracyjnych koszty produkcji i robocizny, zachęty dla przedsiębiorców w postaci pomocy de minimis oferowanej przez Gminę, - atrakcyjne w skali lokalnej tereny do uprawiania turystyki aktywnej, pieszej, biegowej co powoduje dobre warunki dla rozwoju turystyki aktywnej dla mieszkańców. 	
Infrastruktura techniczna	
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie modernizacji i termomodernizacji budynków użytku publicznego w celu zapewnienia wysokiej jakości obsługi i wysokiego stopnia efektywności energetycznej budynków, - dostęp do drogi krajowej co gwarantuje dostępność komunikacyjną w skali województwa i kraju, - współpraca z samorządami powiatowymi i wojewódzkimi, - dobra i stopniowo rozbudowywana i modernizowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna, - rozwijające się wyposażenie w bazę sportowo-rekreacyjną, duża liczba zmodernizowanych boisk sportowych, - rozwój selektywnej zbiórki odpadów, rekultywacja składowiska odpadów, - termomodernizacja budynków oświatowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - ruch tranzytowy przebiegający przez centrum Kamienia Krajeńskiego, - potrzeby związane z modernizacją nawierzchni dróg i budową chodników, - brak połączeń kolejowych, - ograniczony dostęp do ścieżek rowerowych, - trudności lokalowe (mieszkalne)
Środowisko	
<ul style="list-style-type: none"> - czyste środowisko naturalne (lasy, jeziora, rzeki), - korzystne warunki (naturalne) dla rolnictwa ekologicznego, - występowanie terenów cennych przyrodniczo - objęte ochroną prawną ostoje dla flory i fauny (park krajobrazowy, użytki ekologiczne i pomniki przyrody), - rozwój kanalizacji wzmacniający ochronę wód gruntowych przed zanieczyszczeniem, - duży potencjał wykorzystania źródeł energii odnawialnej, - brak dużych zakładów przemysłowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - problem niskiej emisji, pochodzącej głównie z indywidualnych systemów grzewczych, - niska jakość źródeł ogrzewania budynków (piece), - zmiany środowiska w związku z rozwojem zabudowy i presją ze strony intensywnego rolnictwa, - narażenie na hałas związany z przebiegiem drogi krajowej, - problem utrzymania w dobrym stanie technicznym urządzeń i sieci melioracyjnych.

Źródło: opracowane własne

Tabela 4. Analiza SWOT dla Gminy Kamień Krajeński – szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
Społeczeństwo	
<ul style="list-style-type: none">– aktywizacja zawodowa ludności, mająca na celu przystosowanie do zmieniającego się rynku pracy,– współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy,– wzrastająca liczba osób władających językiem obcym, np. angielskim,– dostępne środki UE w zróżnicowanych obszarach działań,– dobry poziom nauczania,– wykorzystanie działalności kulturowej oraz organizacja dużych cyklicznych imprez promujących region,– podniesienie standardów i rozszerzenie usług opieki medycznej na poziomie regionu,– aktywizacja kulturowa i rekreacyjna coraz większej części społeczeństwa.	<ul style="list-style-type: none">– wysokie koszty utrzymania sieci szkół przy niskiej liczbie wychowanków,– migracja wykształconej kadry do większych ośrodków miejskich,– występowanie patologii społecznych,– zwiększające się potrzeby społeczeństwa często przekraczające możliwości finansowe,– prowadzona polityka socjalna potencjalnie ograniczająca własny rozwój zawodowy.
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none">– wsparcie finansowe dla rolników rozwijających działalność ze środków unijnych,– możliwość pozyskania dotacji na start i rozwój własnej działalności gospodarczej,– stopniowe upraszczanie procedury prowadzenia działalności gospodarczej,– warunki rozwoju agroturystyki jako element wspomagającej formy uzyskiwania dodatkowych dochodów poza rolnictwem oraz sposób na podniesienie poziomu życia,– szanse rozwoju rodzinnego przetwórstwa rolno – spożywczego (wyroby regionalne),– tworzenie grup producenckich zdolnych do działań marketingowych i inwestycyjnych,– wspieranie rozwoju lokalnych firm,– możliwość pozyskiwania funduszy unijnych na rozwój turystyki.	<ul style="list-style-type: none">– często zmieniające się prawo, utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej,– wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, wzrastające koszty utrzymania pracowników,– udział szarej strefy w zatrudnieniu,– ograniczony rynek zbytu przetworzonych produktów rolnych,– często występujące negatywne zjawiska pogodowe,– potencjalna konkurencyjność inwestycyjna sąsiednich większych ośrodków, np. Piły.
Infrastruktura techniczna	
<ul style="list-style-type: none">– możliwość współfinansowania projektów ze środków unijnych,– możliwość pozyskania środków na inwestycje ze źródeł krajowych,– dalsza rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.	<ul style="list-style-type: none">– uzależnienie inwestycji od dostępnych środków zewnętrznych,– niewystarczający dostęp do alternatywnych źródeł energii (np. gaz),– niska rentowność przewozów pasażerskich,– sformalizowanie procedury przy współfinansowaniu projektów ze źródeł krajowych i UE.

SZANSE	ZAGROŻENIA
Środowisko	
<ul style="list-style-type: none"> – istnienie szeregu przepisów prawnych warunkujących rozwój zrównoważony, – krajowe zobowiązania dotyczące zapewnienia odpowiedniego poziomu energii odnawialnej i biopaliw na poziomie krajowym, w zużyciu końcowym, – wymagania UE dotyczące efektywności energetycznej, – nacisk na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej, – rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie energooszczędne źródła światła), – rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> – zagrożenie dla środowiska ze strony zmieniającego się klimatu i coraz częściej występujących zjawisk atmosferycznych, – kosztowne instalacje / inwestycje oparte na odnawialnych źródłach energii, – ograniczone środki finansowe na działania termomodernizacyjne, – ograniczone środki finansowe zewnętrzne na działania prośrodowiskowe, – ogólnokrajowy trend wzrostu zużycia energii elektrycznej, – wyższe koszty rozwoju uwzględniającego ochronę środowiska.

Źródło: opracowane własne

VIII. UDZIAŁ INTERESARIUSZY W OPRACOWANIU STRATEGII ROZWOJU

8.1. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Ważnym elementem opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030” jest udział lokalnej społeczności w diagnozowaniu występujących problemów, wskazywaniu kierunków działań oraz opracowaniu wizji i misji Gminy Kamień Krajeński.

Konsultacje społeczne na potrzeby opracowania dokumentacji (etap diagnostyczny) prowadzone były od 15 stycznia 2020 r. do 14 lutego 2020 r. w następujących formach:

- możliwość wypełnienia ankiety na potrzeby opracowania dokumentu – zakres tematyczny ankiety i jej wyniki zostały przedstawione poniżej,
- możliwości składania swoich uwag, opinii i pomysłów do projektu Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030.

Zapewniono również możliwość udziału w spotkaniu otwartym połączonym z debatą w dniu 15 lutego 2018 r. – charakterystykę spotkania przedstawiono poniżej.

Szczegółowe informacje w tej sprawie zostały zamieszczone na stronie internetowej Gminy Kamień Krajeński.

8.2. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

W dniach od 15 stycznia 2020 r. do 14 lutego 2020 r. na terenie Gminy Kamień Krajeński przeprowadzona została ankietyzacja na potrzeby sporządzenia „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030”.

Ankieta była dostępna na stronie internetowej Gminy, w mediach społecznościowych Gminy oraz jako interaktywny formularz Google, a także w formie papierowej w Urzędzie Miejskim. Interesariusze mieli możliwość dostarczenia wypełnionych ankiet drogą elektroniczną lub do Urzędu Miejskiego. Formularz Google natomiast automatycznie zapisywał udzielone odpowiedzi „w chmurze” i po upływie okresu ankietyzacji możliwe było zagregowanie wszystkich zebranych ankiet do jednego pliku jako tabela wyników. W pełni interaktywne wypełnienie i wysłanie ankiet możliwe było dzięki opublikowanemu bezpośrednio linkowi.

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji uzyskano 101 ankiet, z czego 86 wypełniono w formie interaktywnej (formularz Google) natomiast 15 w formie papierowej.

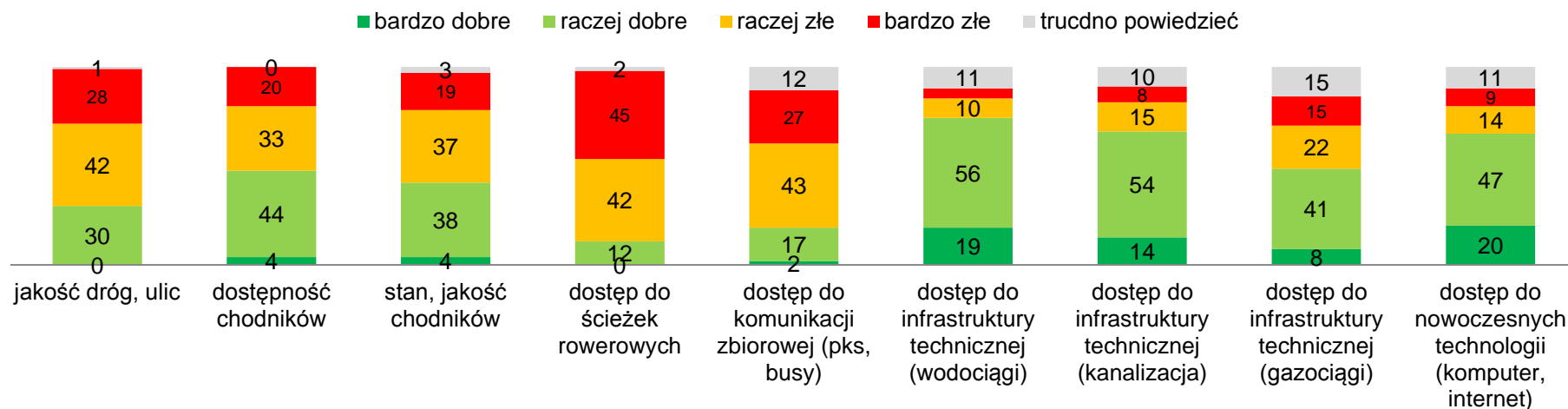
Warunki życia na terenie Gminy Kamień Krajeński scharakteryzowano w oparciu o obszary działań.

W obszarze **komunikacja i dostęp do mediów** ankietowani pozytywnie ocenili dostęp do infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, gaz). Respondenci pozytywnie odnieśli się także do obecnego dostępu do nowoczesnych technologii (komputer, Internet).

Zróżnicowane są odpowiedzi dotyczące jakości dróg i ulic, dostępności chodników oraz ich stanu. Nieznacznie przeważają te negatywne. Należy przypuszczać, że ankietowani oceniali te parametry na podstawie swojego otoczenia a nie całej jednostki. Dlatego osoby żyjące w centrum Kamienia Krajeńskiego mogą dobrze oceniać sytuację w tym zakresie, a np. osoby mieszkające w małych miejscowościach narzekają na brak dobrych dróg i chodników.

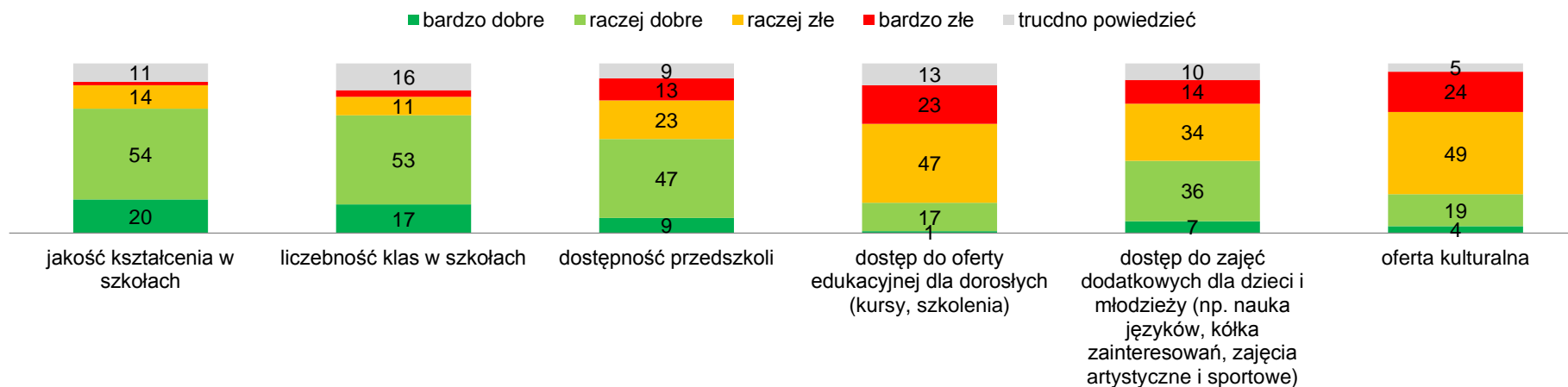
Zdecydowanie najgorzej oceniono dostęp do ścieżek rowerowych, których na opisywanym terenie brakuje oraz dostęp do komunikacji zbiorowej (PKS, busy).

Szczegółowe dane przedstawiono w formie Ryciny poniżej (**Ryc. 21**).

Ryc. 21. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński w obszarze komunikacja i dostęp do mediów

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 22. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński w obszarze edukacja, struktura organizacyjna placówek oświaty, kultura

Źródło: opracowanie własne

Zdaniem ankietowanych obszar działania **edukacja, struktura organizacyjna placówek oświaty, kultura** przedstawia dość korzystny obraz biorąc pod uwagę liczebność klas w szkołach oraz jakość kształcenia. Kilka osób nie potrafiło ocenić sytuacji w badanym zakresie. W opinii większości ankietowanych, dostępność przedszkoli jest dobra lub bardzo dobra, ale nie brakowało także opinii krytycznych,

Zdecydowanie gorzej zostały ocenione:

- dostęp do oferty edukacyjnej dla dorosłych (kursy, szkolenia),
- dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (np. nauka języków, kółka zainteresowań, zajęcia artystyczne i sportowe).
- oferta kulturalna.

Przeważają odpowiedzi sygnalizujące problem. Szczegółowe wyniki przedstawia **Ryc. 22**.

W obszarze działania **sport, zdrowie** dokonano oceny dostępności lekarzy. O ile dostęp do lekarza rodzinnego jest raczej dobry, to bardzo źle oceniono dostępność lekarzy specjalistów. W kwestii oceny jakości świadczonych usług opieki zdrowotnej zdania są podzielone, ale przeważają odpowiedzi negatywne.

Zdaniem ankietowanych dostępność do placów zabaw jest dobra, ale ich stan nie jest zadowalający. Dostępność miejsc sportu i rekreacji oceniono jeszcze niżej. Odpowiedzi negatywne stanowią ponad połowę udzielonych odpowiedzi.

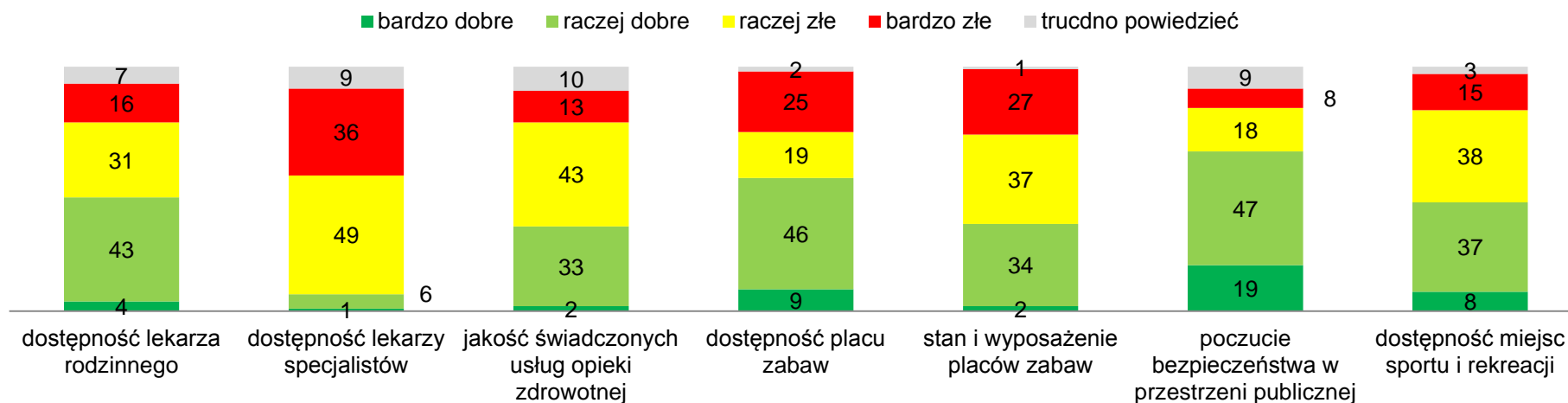
Najlepiej oceniono poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej (2/3 pozytywnych udzielonych odpowiedzi). Kompletne dane przedstawia **Ryc. 24**.

Informacje udzielone w obszarze działania **ochrona środowiska i wygląd gminy** pokazały, że ocena mieszkańców Gminy jest w przeważającej części pozytywna.

Ogólny stan środowiska pozytywnie oceniło blisko ¾ respondentów, przy czym oceniając tylko narażenie na zanieczyszczenia powietrza udział osób wyrażających negatywną opinię jest wyraźnie wyższy (ok. 30% odpowiedzi sygnalizujących problem). Ocena narażenia na hałas zdaniem mieszkańców nie jest dużym problemem środowiskowym.

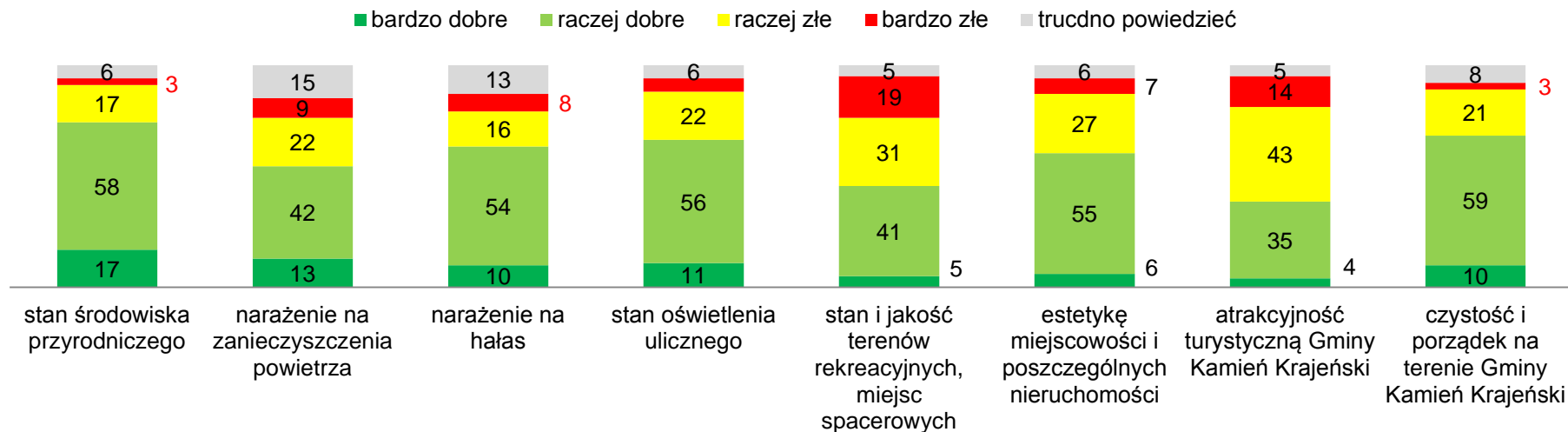
W kategorii wyglądu gminy, zdania są podzielone. Czystość i porządek na terenie Gminy oraz stan oświetlenia ulicznego zostały ocenione najlepiej, nieco słabiej oceniono estetykę miejscowości i poszczególnych miejscowości. Najsłabiej zaś oceniono stan i jakość terenów rekreacyjnych, miejsc sportowych. Respondentów zapytano również o ocenę atrakcyjności turystycznej Gminy. Dość zaskakująco przeważają odpowiedzi negatywne (ponad połowa odpowiedzi brzmiała „raczej złe” i „bardzo złe”). Sugerować to może, że choć Gmina posiada duży potencjał turystyczny, nie jest on dostatecznie wykorzystany.

Wyniki przedstawia **Ryc. 24**.

Ryc. 23. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński w obszarze sport, zdrowie

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 24. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński w obszarze ochrona środowiska i wygląd gminy

Źródło: opracowanie własne

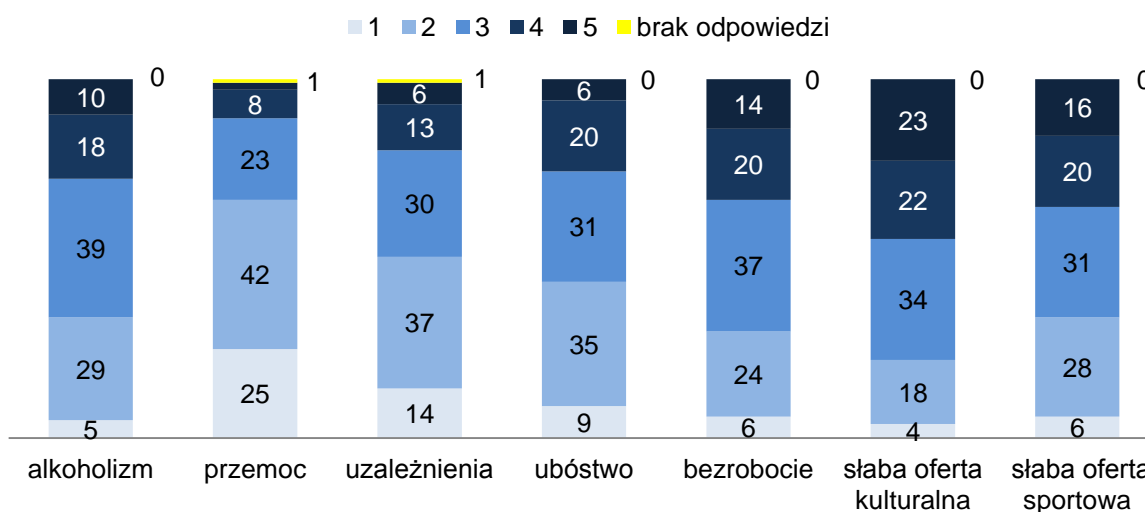

Ankietowani zostali poproszeni o określenie stopnia występowania problemów społecznych, w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że problem nie występuje lub jest znikomy, natomiast 5 oznacza, że problem występuje z dużym nasileniem.

Analizując odpowiedzi, należy stwierdzić, że najbardziej znaczący jest problem słabej oferty kulturalnej dla mieszkańców, a następnie słabej oferty sportowej oraz bezrobocia. Średnia dla tych odpowiedzi wyniosła odpowiednio: 3,42 oraz 3,12 (dla odpowiedzi „słaba oferta sportowa” oraz „bezrobocie” wyniki były zbliżone).

Duża liczba respondentów wskazała, że na opisywanym terenie występuje także problem alkoholizmu (średnia 2,99) oraz ubóstwa (średnia 2,79).

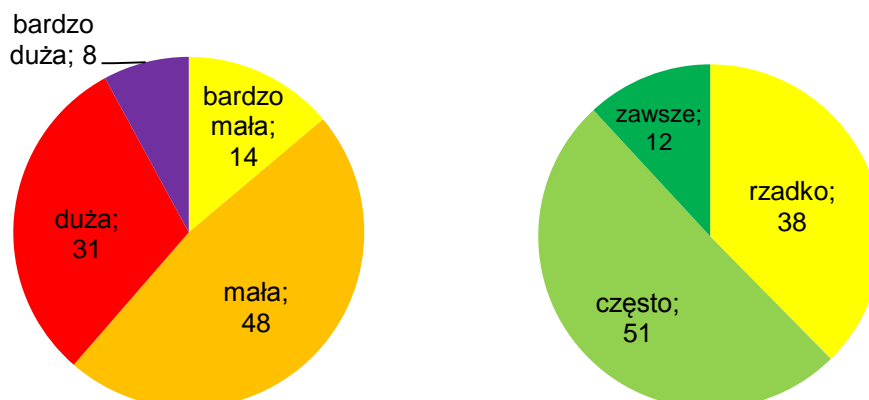
W mniejszym stopniu zauważalny jest problem uzależnień (2,60) oraz przemocy (2,20).

Ryc. 25. Ocena poziomu występowania problemów społecznych na terenie Gminy Kamień Krajeński w pięciostopniowej skali

Źródło: opracowanie własne

Aktywność ludności poprzez udział w konkursach, imprezach sportowych i kulturalnych, grupach działania zdaniem respondentów jest zróżnicowana (lewy wykres kołowy na **Ryc. 26**), ale przeważają odpowiedzi sugerujące małą i bardzo małą aktywność. Na prawym wykresie kołowym na **Ryc. 26** ukazano zaś częstotliwość uczestnictwa w imprezach sportowych i rekreacyjnych przez samych ankietowanych. Przeważają odpowiedzi świadczące o ich dużej aktywności.

Ryc. 26. Ocena aktywności ludności poprzez udział w konkursach, imprezach sportowych i kulturalnych, grupach działania na terenie Gminy Kamień Krajeński (lewy wykres kołowy) oraz uczestnictwo w imprezach sportowych i rekreacyjnych przez samych respondentów (prawy wykres kołowy) – wyniki

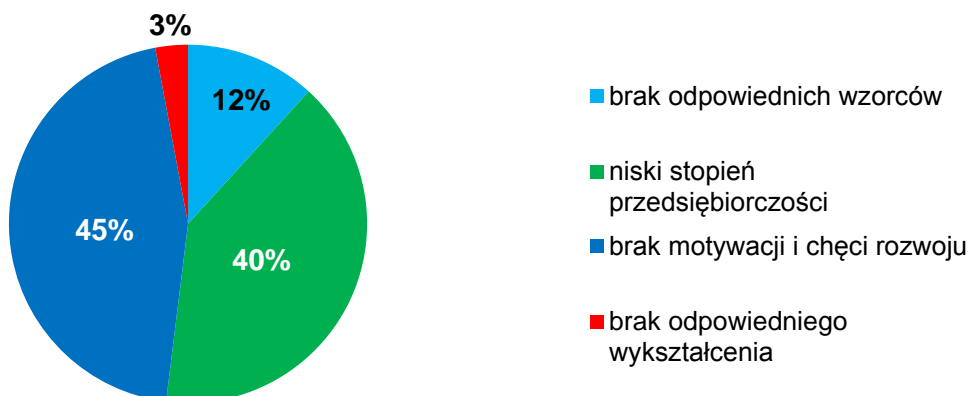
Źródło: opracowanie własne

Należy jednak stwierdzić, że sposób spędzania wolnego czasu jest wśród mieszkańców zróżnicowany. Część mieszkańców odpoczywa wtedy w domu, jednak znaczna część respondentów uprawia sport, spaceruje lub odwiedza znajomych lub rodzinę. Mniejsza liczba osób ma inne aktywności np. koncert, piknik, imprezę lub podróżuje.

Respondenci w czasie wolnym chętnie korzystają z infrastruktury rekreacyjnej (boiska, place zabaw, tereny spacerowe) – ponad połowa respondentów zaznaczyła wariant odpowiedzi „często”.

Zdaniem respondentów, najbardziej narażone na wykluczenie społeczne są osoby niepełnosprawne (45% odpowiedzi), a następnie osoby starsze (31% odpowiedzi) i bezrobotni (24%).

Ankietowani dość surowo ocenili powody występowania problemów społecznych i zawodowych mieszkańców. W głównej mierze uważają, iż wynikają one z braku motywacji i chęci rozwoju samych zainteresowanych (45% odpowiedzi). Istotną barierę zdaniem respondentów stanowi także niski stopień przedsiębiorczości (40% odpowiedzi), a w mniejszym stopniu brak odpowiednich wzorców (12%). Brak odpowiedniego wykształcenia zdaniem ankietowanych, nie jest głównym powodem występowania problemów (zaledwie 3% odpowiedzi) – **Ryc. 27.**

Ryc. 27. Główne powody występowania problemów społecznych i zawodowych mieszkańców Gminy Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

Respondenci dość zachowawczo patrzą w przyszłość. Zdaniem większości ich sytuacja społeczno – materialna na przestrzeni kolejnych 5 lat nie ulegnie znaczącej zmianie (60%), a jedynie 26 % uważa że ich sytuacja poprawi się znacznie. Pozostali ankietowani (14%) są zdania, że ich sytuacja ulegnie pogorszeniu.

Odzwierciedleniem takiej postawy jest ocena podstawowych elementów przestrzeni funkcjonowania człowieka. Wśród silnych stron Gminy Kamień Krajeński wymieniano najczęściej:

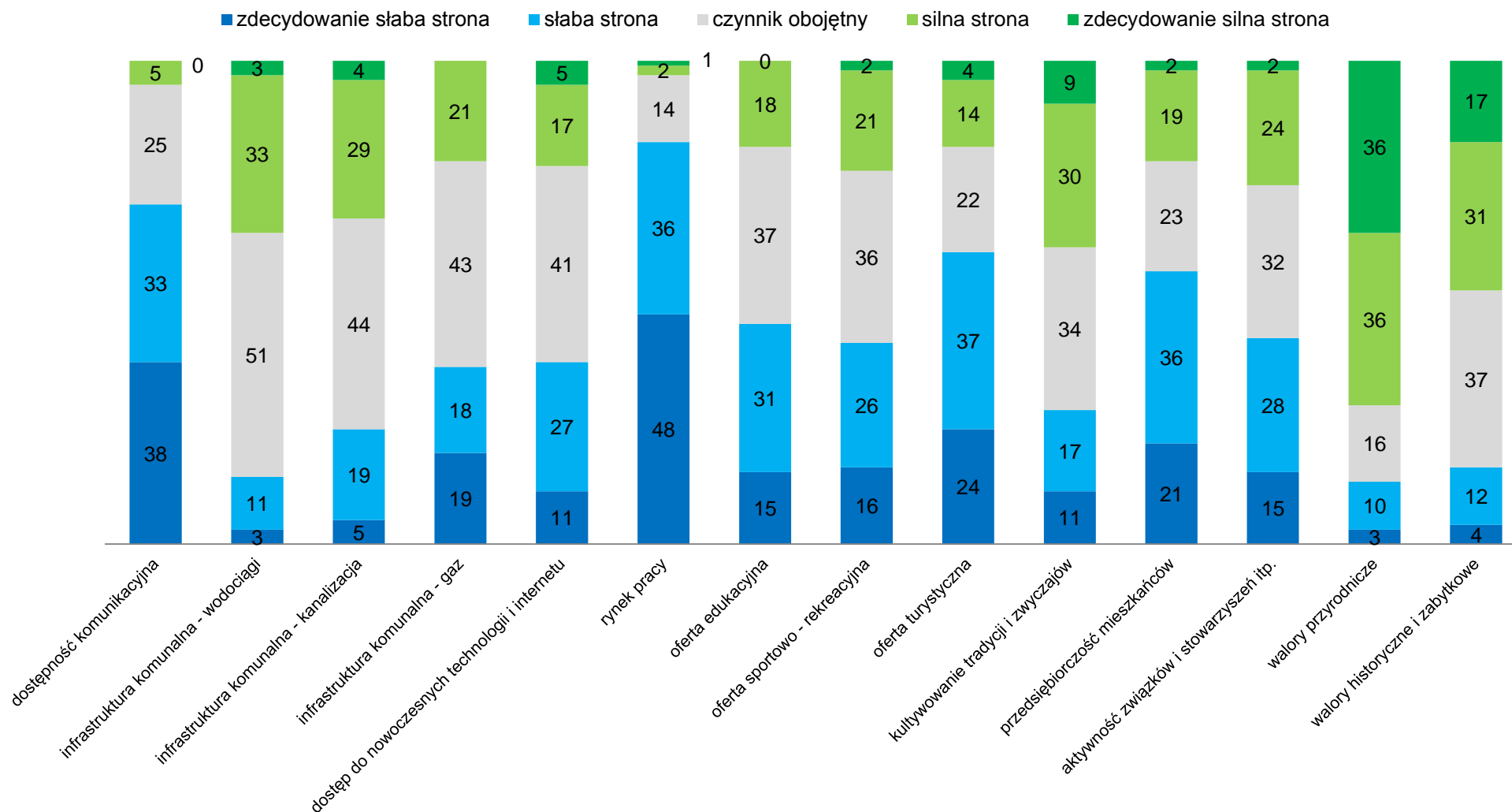
1. walory przyrodnicze,
2. walory historyczne i zabytkowe,

Z kolei jako słabości opisywanego obszaru wskazywano:

1. rynek pracy (zdecydowanie najsłabiej oceniany element),
2. dostępność komunikacyjna,
3. oferta turystyczna,
4. przedsiębiorczość mieszkańców.

Ocena pozostałych elementów nie jest jednoznaczna. Duża liczba odpowiedzi dotycząca elementów infrastrukturalnych takich jak wodociąg, kanalizacja, gaz czy dostęp do Internetu wskazywała, iż są to czynniki obojętne. Widoczny jest także duży rozdźwięk pomiędzy oceną potencjału turystycznego Gminy a samą istniejącą już na jej obszarze infrastrukturą.

Szczegółowe dane przedstawia **Ryc. 28**.

Ryc. 28. Mocne i słabe strony Gminy Kamień Krajeński mierzone ilością odpowiedzi udzielonych na zadane w ankiecie pytanie „Jakie są według Pani/Pana największe problemy Gminy Kamień Krajeński, a gdzie widać perspektywy rozwoju?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

Respondentów zapytano także o ich zdaniem najważniejsze potrzeby na najbliższe lata na terenie Gminy Kamień Krajeński. Odpowiadając mogli skorzystać z przygotowanych odpowiedzi lub zaproponować własne. Z opcji „inne...” skorzystało 6 ankietowanych przy czym dwie odpowiedzi dotyczyły budowy ścieżek rowerowych lub pieszo-rowerowych (uznano je za jedną kategorię odpowiedzi pn. „budowa ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych”, dwie dotyczyły budowy gminnych dróg o nawierzchni asfaltowej (włączono je do kategorii „Rozbudowa dróg, ulic i parkingów”, jedna odpowiedź dotyczyła chęci budowy parku rekreacyjno-spacerowego (wydzielono osobną kategorię) i jedna „pomocy i otwierania nowych zakładów pracy” (odpowiedź włączono do kategorii „Poprawa warunków dla inwestorów”).

Wyniki badania ankietowego zaprezentowano na **Rycinie 29**.

Ryc. 29. Ocena najważniejszych potrzeb na najbliższe lata na terenie Gminy Kamień Krajeński w oparciu o badanie ankietowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych

W opinii respondentów, priorytetem działań powinny być: rozbudowa dróg, ulic i parkingów, promocja i rozwój turystyki, rozwój terenów sportowych rekreacyjnych, a także poprawa dostępności przedszkoli i żłobków.

W pytaniu dotyczącym pomysłów, uwag i wniosków jakie należy wykorzystać przy opracowaniu „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030” ankietowani wpisywali przede wszystkim na następujące elementy:

- budowa nowych dróg gminnych w nawierzchni asfaltowej,
- zachęcenie młodych do inwestowania w małą ojczyznę, zakładania rodzin, otwierania firm, mówienia o swoim mieście pozytywnie,
- odbudowanie ścieżki zdrowia, oświetlenie chodnika na odcinku od ulicy Jeziornej do chociażby zabudowań pod Orzełek, przejście dla pieszych również na tym odcinku,
- poprawa jakości chodnika na ul. Chojnickiej (odcinek od ostatniego zabudowania do skrzyżowania z ul. Jeziorną),
- stworzenie miejsc dla przyjezdnych,
- zwiększenie liczby ścieżek rowerowych,
- inwestycje w sport,
- stworzenie bazy sportowo-wypoczynkowej dla dzieci i młodzieży,
- promocja walorów i zasobów turystycznych Gminy,
- poprawa dostępności do lekarzy, żłobków,
- montaż oświetlenia ulicznego na drogach gminnych,
- pomoc w otwieraniu nowych zakładów pracy oraz pomoc dla osób niepełnosprawnych,
- modernizacja instalacji melioracyjnej we wsi Obkas Osiedle,
- Propagowanie inwestycji w gminie i ściąganie nowych podmiotów gospodarczych, ułatwianie im rozwoju oraz poszerzanie i udostępnianie internetowej sieci światłowodowej,
- poprawa dróg wiejskich i osiedlowych,
- poprawa jakości placów zabaw w Gminie,
- organizowanie imprez dla wszystkich grup społecznych (nie tylko osób starszych),
- poprawa dostępności komunikacyjnej (drogi, chodniki, transport zbiorowy),
- Komunikacja ze wsi do miast, chodniki na wsiach,
- utworzenie specjalnej strefy ekonomicznej,
- organizacja zajęć do dzieci (kółka taneczne, plastyczne, muzyczne),
- poprawa stanu technicznego stadionu w Kamieniu Krajeńskim,
- wykorzystanie potencjału środków zewnętrznych (np. pochodzących z Unii Europejskiej),
- zwrócenie uwagi nie tylko na miasto, ale także na wsie wchodzące w skład Gminy,
- inwestycje w czyste powietrze (np. wymiana pieców, rozwój fotowoltaiki, rozwój sieci gazowej),
- rozwój mieszkalnictwa dla młodych,
- wykorzystanie w sposób czynny "amfiteatru",
- konieczność powstania długoterminowego planu budowy dróg gminnych,

Dokładne odpowiedzi jakie stawali ankietowani znajdują się ZAŁĄCZNIKU NR 1 DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI NA LATA 2020-2030 (WYNIKI ANKIETYZACJI).

Badanie przeprowadzono na grupie 101 osób, wśród których dominowały osoby z przedziału wiekowego 25-35 lat (42%). Wśród osób, które wypełniły ankietę było więcej kobiet.

Biorąc pod uwagę związek ankietowanego z Gminą Kamień Krajeński wśród respondentów dominowały osoby deklarujące odpowiedź „tylko tu mieszkam” (56%). Odpowiedź „tu mieszkam i pracuję” zaznaczyło 44% respondentów.

Szczegółowe wyniki badania ankietowego przedstawiono w załączniku do niniejszego opracowania.

8.3. WYNIKI SPOTKANIA OTWARTEGO POŁĄCZONEGO Z DEBATĄ

W trakcie opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030” na etapie diagnostycznym zostało zorganizowane spotkanie otwarte połączone z debatą służące zebraniu materiałów na cele opracowania projektu dokumentu i poznania oczekiwań.

Spotkanie połączone z debatą przeprowadzono 6 marca od godz. 10.00 w Urzędzie Miejskim w Kamieniu Krajeńskim (sala sesyjna - parter).

Na listę obecności ze spotkania wpisało się 6 osób wśród których byli radni oraz pracownicy jednostek Gminy Kamień Krajeński.

Podczas spotkania, po krótkiej prezentacji mającej na celu przybliżenie potrzeby opracowania dokumentu, jego specyfiki i poruszanych kwestii do dyskusji zostali włączeni uczestnicy.

Podczas spotkania przeprowadzono debatę w ramach której uczestnicy odpowiadali na pięć pytań. Odpowiedzi na te pytania zestawiono poniżej. Należy podkreślić, że niżej wymienione wskazania i oczekiwania pochodzą z wypełnionych przez uczestników spotkania kart. Dlatego w niektórych przypadkach odpowiedzi są indywidualną i subiektywną opinią uczestników spotkania podlegały dyskusji i ocenie na dalszych etapach opracowania niniejszej strategii.

Pytanie nr 1. Na początek proszę o przykłady konstruktywnej krytyki. Czego Państwa zdaniem w ostatnich latach nie udało się wykonać, a było zaplanowane i Państwo tego oczekiwali?

W pierwszej kolejności wymieniono ścieżki rowerowe. Uczestnicy debaty zgodzili się co do ogólnych wysokich kosztów realizacji takiego zadania oraz trudności w pozyskaniu funduszy zewnętrznych. Wspomniano, że w ostatnich latach udało się zrealizować budowę ścieżki rowerowej z Kamienia Krajeńskiego do Orzełka, ale tak naprawdę priorytetem władz samorządowych są drogi i zapewnienie odpowiedniej dostępności komunikacyjnej.

W następnej kolejności skupiono się na niedostatecznej ofercie kulturalnej prowadzonej przez Dom Kultury oraz próbowano odpowiedzieć na pytanie jakie są przyczyny. Podniesiono problem niedostosowania oferty dla osób w średnim wieku, gdyż zajęcia skupione są wokół najmłodszych i najstarszych, a pozostałe osoby są pomijane.

Zdaniem uczestników debaty nierozwiązanym dotąd problemem jest wciąż słaba promocja Gminy Kamień Krajeński. Z uwagi na duże walory krajoznawcze, turystyka mogłaby stanowić ważny filar gospodarczy Gminy, ale potencjał ten jest niewykorzystany. Zauważono także brak restauracji w Gminie, która mogłaby pełnić funkcje kulturalne, ale zdania co do sensowności realizacji takiego przedsięwzięcia były podzielone.

Pytanie nr 2. Czy zauważyli Państwo na terenie innych gmin rozwiązania, pomysły, inwestycje które warto byłoby zrealizować u siebie? Proszę je wymienić.

W pierwszej kolejności uczestnicy wymienili strefy przemysłowe. Odniesiono się do funkcjonującej z powodzeniem „Sępoleńskiej Strefy Aktywności Gospodarczej” oraz „Sępoleńskiego Parku Przemysłowego” w Gminie Sępólno Krajeńskie. Wyrażono także obawy o ograniczone możliwości w Gminie co do rozwoju takich terenów oraz wskazano, że potrzebne są rozwiązania systemowe – ułatwiające przedsiębiorcom prowadzenie działalności gospodarczej. W następnej kolejności wymieniono wymianę oświetlenia ulicznego na LED-owe.

Pytanie nr 3. Co Państwa zdaniem wyróżnia Gminę Kamień Krajeński wśród innych i może być przyczyną sukcesów w najbliższych latach? Proszę wymienić zalety i potencjały.

Wszyscy uczestnicy debaty zgodzili się co do tego, że bardzo dużym potencjałem Gminy jest czyste środowisko, a także sukcesywnie postępująca gazyfikacja Gminy, która przekłada się poprawę jakości powietrza.

Wymieniono także duże walory turystyczne terenu, do których zaliczyć można Kamieński Park Krajobrazowy. Wspomniano, że Gminie znajduje się Czarna Góra – najwyższe wzniesienie województwa kujawsko-pomorskiego (zarazem najniższy z 16 szczytów korony Polski). Punkt ten nie jest jednak w żaden sposób zagospodarowany (brak wieży widokowej).

Pytanie nr 4. Są zapewne elementy, które utrudniają rozwój Gminy Kamień Krajeński? Proszę wymienić wady i zagrożenia.

Zebrani wskazali na niepokojące tendencje demograficzne (wzrost liczby osób starszych przy jednoczesnym spadku wskaźnika nowych urodzeń).

Następnie wskazano, że istotną barierą przy tworzeniu strefy przemysłowej w Gminie mógłby być brak odpowiednich terenów własnych Gminy Kamień Krajeński (dużych, o powierzchni 10 ha i więcej), a także mała asertywność i elastyczność Powiatu, aby inwestorzy na tym obszarze dobrze się rozwijali.

Pytanie nr 5. Na koniec proszę wyobrazić sobie, że mogą Państwo zrealizować trzy inwestycje / działania dla Gminy Kamień Krajeński w granicach możliwości finansowych Gminy Kamień Krajeński. Jakie byłyby to zadania?

Uczestnicy odpowiadali następująco:

- utworzenie hospicjum w Gminie, które mogłoby pełnić funkcje ponadlokalne,
- prywatyzacja ośrodka zdrowia,
- rozwój turystyki,
- nowoczesny ośrodek wczasowy (hotel + restauracja),
- ścieżki rowerowe na terenie Gminy,
- modernizacja MGOK (sala kinowa, nowoczesny sprzęt),

8.4. WYNIKI SKŁADANIA FORMULARZY PROJEKTOWYCH NA CELE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU

W ramach prowadzonych konsultacji społecznych na potrzeby sporządzenia „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030” na etapie diagnostycznym interesariusze zostali poproszeni o aktywne przekazywanie informacji na cele opracowania projektu dokumentu.

Na podstawie zebranych formularzy projektów i pomysłów złożonych przez mieszkańców Gminy Kamień Krajeński zostały przedstawione następujące wnioski:

1. Opracować i wdrożyć harmonogram budowy dróg gminnych,
2. Utworzenie Kamieńskiej Pętli spacerowo-rowerowej,
3. Utworzenie w Parku Miejskim Skateparku,
4. Modernizacja stadionu,
5. Utworzenie oddziału przedszkolnego,
6. Budowa dróg na terenie Gminy Kamień Krajeński w wersji bitumicznej lub utwardzone kruszywem.

Podsumowując, w wyniku prowadzonych konsultacji społecznych zebrano szereg projektów możliwych do realizacji w ramach strategii. Poznano także oczekiwania wobec projektowanego dokumentu. Możliwe było określenie silnych i słabych stron Gminy Kamień Krajeński, szans i zagrożeń rozwoju. Wyniki konsultacji społecznych są ważnym wkładem w ostateczny projekt „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030”.

8.5. WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU

Rozdział zostanie uzupełniony po konsultacjach.

8.6. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU

Rozdział zostanie uzupełniony po uzyskaniu niezbędnych uzgodnień.

IX. WYZNACZONE CELE ROZWOJU GMINY

9.1. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

We wcześniejszych rozdziałach przeprowadzono analizę uwarunkowań społeczno - gospodarczych oraz stanu środowiska na terenie Gminy Kamień Krajeński. Konsekwencją dokonanej diagnozy jest zaproponowanie działań zmierzających do stworzenia warunków zrównoważonego rozwoju. Wymaga to wyznaczenia:

- celów strategicznych, które ma jednostka osiągać w celu dalszego rozwoju,
- celów operacyjnych wyznaczonych w ramach celów strategicznych,
- zadań w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Kamień Krajeński oparta została o postanowienia dokumentów wyższego szczebla, z uwzględnieniem wymogów wynikających z obowiązujących przepisów. Cele i zadania dla Gminy Kamień Krajeński są realizacją zadań przewidzianych w dokumentach wyższego szczebla z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych.

Osiągnięcie określonych celów w ramach wyznaczonych zadań powinno być realizowane za pomocą konkretnych zadań inwestycyjnych, które określone są szczegółowo chociażby w corocznym budżecie.

Punktem wyjścia dla rozważań zgodności założeń Strategii z innymi dokumentami jest omówienie dokumentów ustanowionych na szczeblu międzynarodowych, do realizacji których Polska jest zobowiązana. Założenia dokumentów, umów i konwencji międzynarodowych przekładają się na konstruowanie zapisów prawodawstwa polskiego.

W 1992 roku opracowany został jeden z najważniejszych dokumentów związanych ze zrównoważonym rozwojem, tzw. „**Agenda 21 - Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego**”.

Obecnie priorytetowe dla Polski jest dostosowanie swoich działań również do polityki Unii Europejskiej. Główne założenia polityki Wspólnoty w zakresie rozwoju określone są w poszczególnych tytułach **Traktatu Ustanawiającego WE, a zwłaszcza w Tytule XX - Współpraca Na Rzecz Rozwoju**. Zgodnie z traktatem Polityka Wspólnoty w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju, stanowiąc uzupełnienie polityk realizowanych przez Państwa Członkowskie, sprzyja:

- trwałemu rozwojowi gospodarczemu i społecznemu krajów rozwijających się, a w szczególności najmniej uprzywilejowanym spośród nich,
- harmonijnemu i stopniowemu włączaniu krajów rozwijających się do gospodarki światowej,
- walce z ubóstwem w krajach rozwijających się.

Na poziomie krajowym istnieje szereg dokumentów strategicznych i sektorowych, które wytyczają drogę do zrównoważonego rozwoju. Do istotnych, z którymi niniejsza strategia koresponduje należą:

1. **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”** – przyjęta uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (M. P. 2013, poz. 121),

2. **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.** – przyjęta uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r. (M. P. 2017, poz. 260);
3. **Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”** – przyjęta uchwałą Nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” (M. P. 2014, poz. 469);
4. **Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”** – przyjęta uchwałą Nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (M. P. 2013, poz. 73);
5. **Strategia Rozwoju Transportu do 2030 roku** – przyjęta uchwałą Nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku” (M.P. 2019 poz. 1054);
6. **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030** – przyjęta uchwałą Nr 123 Rady Ministrów z dnia 19 października 2019 r. w sprawie przyjęcia w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” (M.P. 2019 poz. 1150);
7. **Polityka energetyczna Polski do 2030 roku** - obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r. (M. P. 2010 nr 2, poz. 11),
8. **Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce** - komunikat Ministra Środowiska z dnia 17 września 2015 r. w sprawie Krajowego Programu Ochrony Powietrza (M. P. 2015 poz. 905),
9. **Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych** - Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. 2017 poz. 1183),
10. **Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030** – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r.,
11. **Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej** – przyjęty uchwałą Nr 213 Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2015 r. w sprawie zatwierdzenia „Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015–2020” (M. P. 2015 poz. 1207),
12. **Krajowy plan gospodarki odpadami** – przyjęty uchwałą Nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 (M. P. 2016 poz. 784),
13. **Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów** – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 czerwca 2014 r.
14. **Sprawne Państwo 2020** – przyjęta uchwałą Nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia strategii „Sprawne Państwo 2020” (M. P. 2013 poz. 136),
15. **Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022** – przyjęta uchwałą Nr 67 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022” (M. P. 2013 poz. 377),

16. **Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030** – przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą w dniu 17 września 2020 r. (M.P. 2019 poz. 1060),
17. **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020** – przyjęta uchwałą Nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (M. P. 2013 poz. 640), nowa „Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030” jest w trakcie opracowania,
18. **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020** – przyjęta uchwałą Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020” (M. P. 2013 poz. 378). nowa „Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030” jest w trakcie opracowania,
19. **Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032** – przyjęty uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. (M. P. 2009 nr 50 poz. 735 ze zm.).

Kolejnym strategicznym dokumentem jest **Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+**, która stanowi wytyczne dla dokumentów niższego szczebla. W Strategii do roku 2020 wyróżniono następujące priorytety:

1. Konkurencyjna gospodarka:
 - a. dążenie do znacznego przyśpieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno – gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.
2. Silna metropolia:
 - a. rozwój działalności badawczo-rozwojowych, nauki,
 - b. tworzenie i wdrażanie innowacyjności,
 - c. rozwój otoczenia biznesu,
 - d. rozwój kultury oraz wszelkich form wymiany aktywności społecznej,
 - e. wzmacnianie funkcji bramowych,
 - f. jakość i różnorodność oferty szkolnictwa wyższego,
 - g. kreowanie funkcji symbolicznych,
 - h. stymulowanie rozwoju gospodarczego – metropolia jako największy rynek pracy w regionie,
 - i. powołanie i rozwinięcie instytucji, których zadania przyczynią się do wzmocnienia międzynarodowej pozycji i usieciowienia metropolii.
3. Nowoczesne społeczeństwo:
 - a. zmiana mentalności społeczeństwa, rozumianego jako obywatele, ale także podmioty, tj. jednostki publiczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe,
 - b. wyrobienie właściwych postaw, w tym otwartość na zmianę przyzwyczajień w działaniach i sposobach funkcjonowania podmiotów,
 - c. rozwój infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu, przede wszystkim umożliwiający realizację zadań edukacyjnych, rozbudzenie aktywności oraz ochronę zdrowia na właściwym poziomie.

Należy zaznaczyć, że zdecydowana większość wskazanych w ww. dokumencie ustaleń została już zrealizowana lub znajduje się w zaawansowanej fazie realizacji, natomiast z realizacji części ustaleń szczegółowych zrezygnowano, ze względu na utratę ich aktualności wynikającej ze zmiany uwarunkowań rozwoju całego województwa.

Obecnie, trwają prace nad aktualizacją niniejszego dokumentu. Został już przygotowany projekt „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”, który najprawdopodobniej zostanie uchwalony do końca 2020 roku.

(informacje o tym czy Strategia została uchwalona i w jakiej wersji zamieścimy na dalszym etapie nad Strategią)

W projekcie „Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+” wyznaczono „jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich” jako cel nadrzędny Strategii.

Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju:

1. Obszar Społeczeństwo,
2. Obszar Gospodarka,
3. Obszar Przestrzeń,
4. Obszar Spójność

W ramach obszarów wskazuje się następujące cele Strategii:

1. Obszar Społeczeństwo:
 - cel: Skuteczna edukacja,
 - cel: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo
2. Obszar Gospodarka:
 - cel: Konkurencyjna gospodarka,
3. Obszar Przestrzeń:
 - cel: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko
4. Obszar Spójność:
 - cel: Spójne i bezpieczne województwo

W ramach poszczególnych celów głównych, sformułowano następujące cele operacyjne:

Cel główny: Skuteczna edukacja

Cele operacyjne:

1. Wysoka jakość kształcenia i wychowania
2. Edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach
3. Środowisko edukacyjne
4. Szkolnictwo wyższe

Cel główny: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo

Cele operacyjne:

1. Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego
2. Rozwój wrażliwy społecznie
3. Zdrowie
4. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe
5. Sport i aktywność fizyczna

Cel główny: Konkurencyjna gospodarka

Cele operacyjne:

1. Odbudowa gospodarki po COVID-19
2. Innowacyjna gospodarka - nauka, badania i wdrożenia
3. Rozwój przedsiębiorczości
4. Rozwój sektora rolno-spożywczego
5. Rozwój turystyki
6. Internacjonalizacja gospodarki
7. Nowoczesny rynek pracy

Cel główny: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko

Cele operacyjne:

1. Infrastruktura rozwoju społecznego
2. Środowisko przyrodnicze
3. Przestrzeń kulturowa
4. Przestrzeń dla gospodarki
5. Infrastruktura transportu
6. Infrastruktura techniczna
7. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne
8. Potencjały endogeniczne

Cel główny: Spójne i bezpieczne województwo

Cele operacyjne:

1. Transport publiczny
2. Cyfryzacja
3. Bezpieczeństwo
4. Współpraca dla rozwoju regionu

„Strategia rozwoju powiatu sępoleńskiego” została przyjęta Uchwałą Rady Powiatu Nr XV/94/08 z dnia 30 stycznia 2008 r. Nie wyznaczono w niej terminu (horyzontu) realizacji zapisanych w strategiach celów i kierunków rozwoju dla poszczególnych gmin oraz dla powiatu. Samorządy traktują wizję rozwoju oraz cele i kierunki rozwoju, jako usystematyzowany wyraz woli i aspiracji dotyczących zamierzeń dalszego rozwoju.

W dokumencie wyartykułowano, że podstawowym celem rozwoju każdej jednostki – gminy, powiatu – jest zapewnienie mieszkańcom możliwie wysokich standardów życia – realizujących aspiracje mieszkańców i władz. Strategia rozwoju ma więc na celu identyfikację zagadnień wymagających interwencji w celu poprawy jakości życia oraz zapis działań które trzeba podjąć dla zapewnienia tej poprawy. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców powiatu sępoleńskiego będzie się odbywało poprzez:

- prawidłową realizację zadań własnych samorządów gminnych – zwłaszcza zadań w zakresie dostępu i jakości infrastruktury społecznej i technicznej; należy tu wymienić przede wszystkim zadania związane z edukacją, opieką przedszkolną, podstawową ochroną zdrowia, kulturą, stwarzaniem warunków do rozwoju przedsiębiorczości, infrastrukturą wodno-kanalizacyjną i zapewnieniem właściwego stanu dróg gminnych,
- prawidłową realizację zadań własnych samorządu powiatowego – należy tu wymienić przede wszystkim szkolnictwo ponadgimnazjalne oraz specjalistyczną opiekę zdrowotną, a także stan dróg powiatowych (szczególnie ważnych dla obsługi mieszkańców),

- rozwój technologii informatycznych – upowszechnienie dostępu do Internetu (zarówno na warunkach komercyjnych, jak też bezpłatnego w ramach instytucji samorządowych) i wprowadzenie rozwiązań typu e-urząd w administracji publicznej,
- zapewnienie właściwej dostępności komunikacyjnej (w tym także funkcjonowania komunikacji publicznej) – zarówno w układzie wewnątrz-powiatowym i wewnątrzgminnym (lepszą dostępność siedzib gmin oraz lepszą dostępność siedziby powiatu), jak też w układzie międzyregionalnym (lepszą dostępność powiatu z innych regionów i ośrodków),
- utrzymanie korzystnego stanu środowiska przyrodniczego,
- poprawę roli, pozycji i znaczenia powiatu w województwie kujawsko-pomorskim,
- poprawę konkurencyjności powiatu oraz gmin powiatu – a więc stworzenie korzystniejszych warunków inwestowania na terenie powiatu,
- partycypację w środkach umożliwiającą dofinansowanie przedsięwzięć rozwojowych,
- promocję oraz kreowanie pozytywnego wizerunku powiatu i gmin powiatu.

Opracowana „Strategia Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030” uwzględnia również zapisy dotychczas prowadzonej polityki rozwoju, ponieważ ważnym aspektem prowadzenia polityki rozwoju jest ciągłość podejmowanych działań, tym bardziej, że wiele z zapisów dotąd obowiązujących dokumentów wciąż są aktualne.

Nacisk kładzie się, na rozwój przedsiębiorczości, infrastruktury technicznej, oświaty czy ochrony środowiska naturalnego, czyli obszarów, w których wciąż potrzebne są inwestycje w celu polepszania jakości i konkurencyjności jednostki, z drugiej strony, działania w tych obszarach spowodują rozwój jednostki na innych polach.

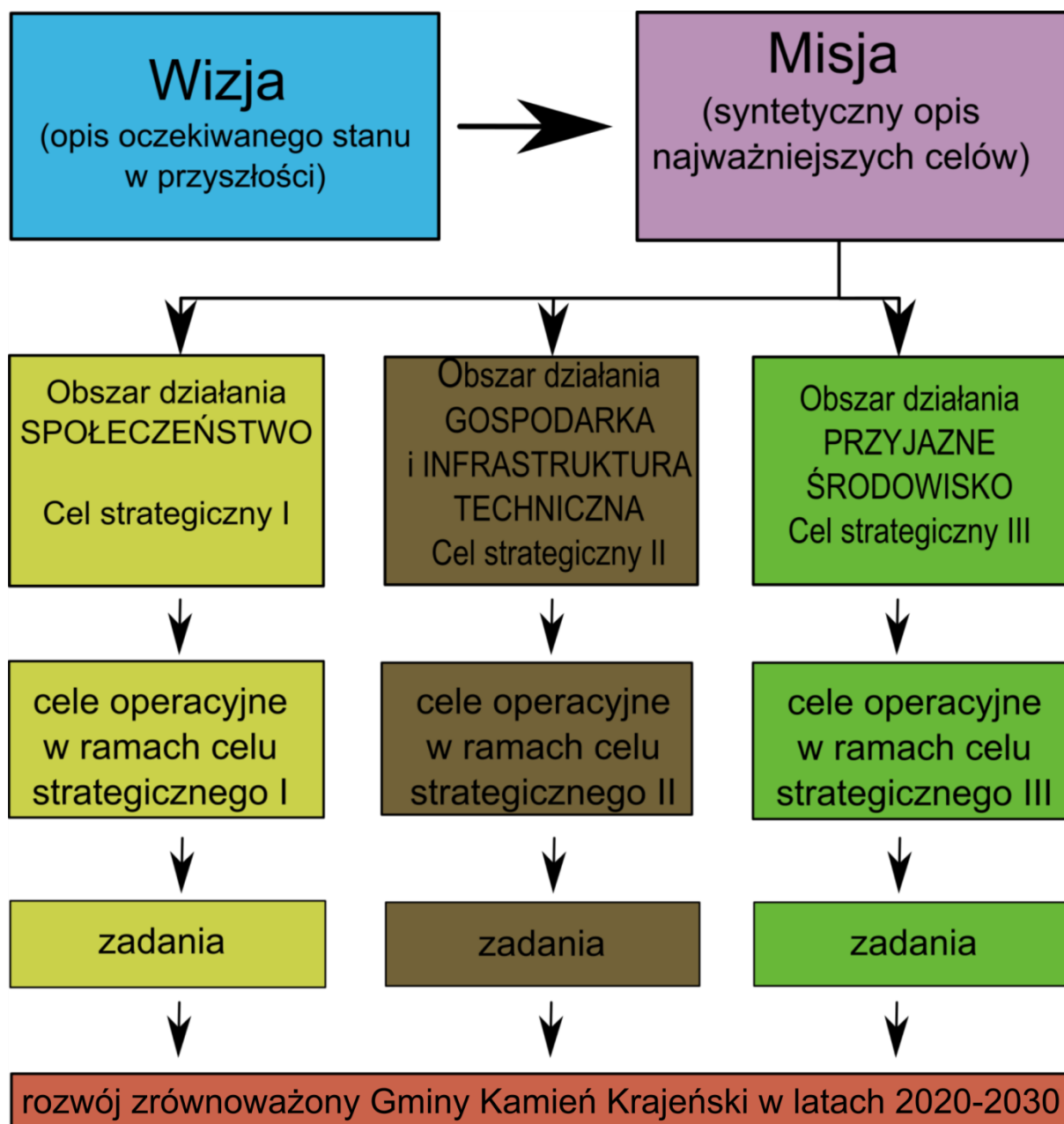
Zaznaczyć należy, że Gmina Kamień Krajeński sukcesywnie realizowała priorytetowe cele przyjęte w poprzednich latach. Jak wynika z analizy przeprowadzonych inwestycji i wydatkowanych środków, jest to samorząd, który przeznacza znaczne nakłady finansowe oraz administracyjne na rozwój jednostki, zarówno w ramach prowadzonych inwestycji i przedsięwzięć, jak i działań organizacyjnych.

Zadania, wpisujące się w założenia strategii rozwoju, prowadzone w ostatnich latach skupiały się głównie na inwestycjach w infrastrukturę, uporządkowaniu gospodarki wodno – ściekowej, a także na działania mające na celu polepszenie zaplecza społecznego.

9.2. WIZJA I MISJA GMINY

W ramach strategii rozwoju konieczne jest opracowanie wizji czyli opis oczekiwanego w przyszłości stanu tego obszaru oraz misji tj. syntetycznego opisu najważniejszych celów strategicznych. Następnie zostaną wskazane cele strategiczne oraz kierunki działań mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju Gminy Kamień Krajeński w latach 2020-2030.

Na rycinie przedstawiono schemat poszczególnych poziomów planowania w „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030”

Ryc. 30. Planowanie strategiczne w Gminie Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne

Wizja Gminy to opis oczekiwanego w przyszłości stanu jednostki. Przy sformułowaniu wizji pomocne są dokładna analiza obszaru, rozmowy z władzami samorządowymi, spotkanie z mieszkańcami, a także ich ankietyzacja, co daje możliwość poznania rodzajów problemów występujących na terenie analizowanej jednostki oraz relacji występujących pomiędzy nimi, a w dalszej kolejności wyobrażenia sobie, jak powinna wyglądać Gmina Kamień Krajeński za kilka lat.

Analiza stanu obecnego Gminy Kamień Krajeński w zakresie infrastruktury, kapitału społecznego oraz ocena potrzeb mieszkańców wynikająca z badania ankietowego, pozwala na sformułowanie następującej wizji:

„Gmina Kamień Krajeński to obszar przyjazny mieszkańcom, inwestorom i turystom wyrażający poszanowanie dla posiadanych walorów i zasobów przyrodniczych i kulturowych”

Misję Gminy Kamień Krajeński formułuje się w następujący sposób:

„Gminy Kamień Krajeński jako misję przyjmuje zrównoważony rozwój, który uwzględnia potrzeby mieszkańców i konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej, przy jednoczesnym poszanowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych”

Strategia rozwoju zakłada realizację działań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz planowanymi przez jednostkę inwestycjami. Zadania własne Gminy Kamień Krajeński, w zakresie spraw związanych z rozwojem lokalnym wynikają przede wszystkim z ustawy o samorządzie gminnym, ale także z innych ustaw sektorowych dotyczących np. ochrony środowiska, gospodarki odpadami, sieci infrastrukturalnych, w szczególności wodociągów i kanalizacji itp.

Przy sporządzaniu celów strategicznych w zakresie szeroko pojętej polityki rozwoju Gminy Kamień Krajeński opierano się na zapisach ustaw, jednak w większości cele i działania kierunkowe sporządzone zostały w oparciu o wyniki ankietyzacji mieszkańców, spotkanie z mieszkańcami, a także w oparciu o zaplanowane przez samorząd gminny oraz instytucje i podmioty działające na tym terenie, inwestycje i przedsięwzięcia.

Wyznaczone cele strategiczne, a w ich ramach kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie polityki rozwoju na terenie Gminy Kamień Krajeński, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań inwestycyjnych na przestrzeni wielu lat.

Zaznacza się, że część zadań realizowanych w ramach jednego celu, może także wpływać na realizację innych celów.

Strategia przewiduje szereg działań o charakterze kompleksowym, w zakresie odnowy obszarów problemowych, zwanych obszarami zdegradowanymi i ich rewitalizacji.

Rewitalizacja jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji, nierozzerwalnie wiąże się z realizacją niniejszej strategii. Jednym z podstawowych celów „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030” jest aktywizacja społeczno – gospodarcza poprzez stymulowanie rozwoju społecznego oraz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

W chwili obecnej można przyjąć, że na terenie Gminy Kamień Krajeński znajdują się obszary w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, które zostały wyznaczone jako obszar zdegradowany ze względu na współwystępowanie na tym obszarze również negatywnych zjawisk o charakterze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym.

Bez wątpliwości można stwierdzić, że na opisywanym terenie występują negatywne zjawiska o charakterze gospodarczym, co związane jest z niskim stopniem przedsiębiorczości i słabą kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Zostało to potwierdzone podczas ankietyzacji lokalnej społeczności.

Zgodnie z danymi dotyczącymi infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, wskazuje się na potrzebę rozwoju i modernizacji. W chwili obecnej wyposażenie Gminy w infrastrukturę techniczną i społeczną wymaga dalszych prac. Niewystarczająca jest również jakość terenów publicznych i oferta kulturalna tego obszaru.

Zebrane dane wskazują również na degradację techniczną części budynków zarówno użyteczności publicznej, komunalnych, będących w zasobie firm i instytucji, jak również obiektów prywatnych. Znikoma jest ilość obiektów wyposażonych w rozwiązania techniczne w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W niniejszej Strategii zawarto ogólne wskazówki do działań rewitalizacyjnych oraz wskazuje się na potrzebę przyjęcia do realizacji programu rewitalizacji.

Niniejsza Strategia przewiduje rozwój społeczno-gospodarczy i infrastrukturalny Gminy Kamień Krajeński. Należy przy tym stwierdzić, że główne działania skupione są na rozwoju aktywności lokalnego społeczeństwa.

Wszelkie działania w zakresie rozwoju infrastruktury będą realizowane jako czynnik niezbędny dla zapewnienia miejscowej ludności warunków do odpowiedniego rozwoju społecznego, zawodowego czy podnoszenia jakości kształcenia. Przykładowo budowa czy rozbudowa miejsc aktywizacji społecznej realizowana będzie dla zapewnienia odpowiednich warunków realizacji przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i rozwojowym dla miejscowej ludności. Natomiast rozwój sieci infrastrukturalnej (np. wodociągowa, kanalizacyjna, itp.) czy dalsze kształtowanie systemu gospodarowania odpadami będą skutkowały wzrostem atrakcyjności terenu Gminy Kamień Krajeński dla inwestorów. Przełoży się to w konsekwencji na tworzenie nowych miejsc pracy w analizowanej jednostce i spadek liczby osób bezrobotnych.

Z kolei rozbudowa sieci drogowej regionu połączona z tworzeniem sieci ścieżek pieszych i rowerowych zaowocuje wzrostem bezpieczeństwa dla osób korzystających z tej infrastruktury.

W strategii przewidziano działania na rzecz wykorzystania zasobów przyrodniczych Gminy Kamień Krajeński, m.in. poprzez kształtowanie i ochronę terenów zielonych oraz zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne poszczególnych obszarów. Będzie ono połączone z dostosowaniem terenów, tak by były one dostępne dla wszystkich, również dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej czy osób starszych.

Niniejszy dokument przewiduje również działania na rzecz efektywnego wykorzystywania budynków poprzez ich termomodernizację i wyposażenie w instalacje do wykorzystywania energii odnawialnej (kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła). Takie działania mają na celu poprawę warunków rozwoju mieszkańców Gminy oraz pokonywanie barier rozwojowych pomiędzy sąsiednimi regionami.

Na realizację wyznaczonych celów strategicznych, w największej mierze ma wpływ Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim, który realizuje zadania własne i zadania koordynowane (wspólne z innymi jednostkami oraz innymi podmiotami zajmującymi się chociażby infrastrukturą drogową, np. powiat).

Zadania własne to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy Kamień Krajeński. Natomiast zadania koordynowane to pozostałe zadania, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i krajowego, bądź instytucji działających na terenie Gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym.

Należy zaznaczyć, że polityka rozwoju oraz działania mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju nie są tylko zadaniami realizowanymi na poziomie lokalnym, przez samorząd gminny. Działania są ukierunkowane poprzez działania prowadzone również na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz regionalnym.

Proces zarządzania jednostką samorządową w postaci planowania konkretnych inwestycji spoczywa głównie na władzach samorządowych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie rozwojem Gminy Kamień Krajeński przy pomocy strategii rozwoju wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację oraz systemu monitoringu.

Władze samorządowe Gminy Kamień Krajeński pełnią w odniesieniu do strategii kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest funkcja regulacyjna, na którą składają się akty prawa lokalnego – uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień gospodarczych. Władze pełnią również funkcje wykonawcze i kontrolne. Pożądane jest, aby Władze pełniły również funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój obszaru oraz funkcje kreujące działania ukierunkowane na poprawę stanu jednostki.

9.3. CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I ZADANIA W OBSZARZE DZIAŁANIA: SPOŁECZEŃSTWO

OBSZAR DZIAŁANIA: SPOŁECZEŃSTWO

**Cel strategiczny I: Wysoka jakość oferowanych usług społecznych
oraz aktywizacja społeczeństwa**

1) Cel operacyjny - Stworzenie warunków dla rozwoju społeczno – zawodowego miejscowej ludności – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- rozwój działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Kamieniu Krajeńskim,
- wspieranie rozwoju szkół i placówek filialnych wraz z ich zasobem bibliotecznym,

- budowa, rozbudowa i wyposażenie obiektów aktywizacji społecznej mieszkańców (świetlice wiejskie, remizy osp, siedziby organizacji pozarządowych itp.),
- budowa / modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych (boiska sportowe, siłownie zewnętrzne itp.),
- budowa / modernizacja placów zabaw w celu zapewnienia miejsc aktywności dla dzieci,
- wsparcie dla szkoleń i przekwalifikowania bezrobotnych do potrzeb rynku pracy (we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Sępólnie Krajeńskim),
- prowadzenie i wspieranie działań związanych z aktywizacją zawodową mieszkańców oraz działań mających na celu przystosowanie bezrobotnych do nowych zawodów, w tym zwiększenie mobilności zawodowej,
- tworzenie atrakcyjnych warunków do powszechnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym (np. poprzez organizację kursów, wydarzeń artystycznych),
- rozwój edukacji poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych,
- współpraca instytucji kultury, organizacji pozarządowych, placówek oświaty w celu tworzenia i realizowania zadań z zakresu edukacji kulturalnej wszystkich grup wiekowych mieszkańców,
- promocja jednostki w regionie,
- organizacja cyklicznych wydarzeń o zasięgu regionalnym.

2) Cel operacyjny - Poprawa obsługi mieszkańców w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- rozwój specjalistycznych usług medycznych dla mieszkańców oraz podnoszenie jakości świadczonych usług medycznych,
- zapewnienie wsparcia środowiskowego dla osób w trudnej sytuacji materialnej, osób niepełnosprawnych i starszych, w tym dostosowanie istniejącej oferty i infrastruktury do potrzeb tych osób,
- aktywizacja osób starszych i opieka nad nimi,
- promocja wiedzy o zdrowiu i aktywnym trybie spędzania wolnego czasu,
- rozwój bazy oświaty i doskonalenie pracowników oświaty, w tym zakup potrzebnego sprzętu dydaktycznego,
- dostosowanie i rozwój oferty edukacyjnej (zajęcia sportowe, kluby i koła zainteresowań) do potrzeb lokalnej społeczności,
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin.

3) Cel operacyjny - Zwiększenie współpracy Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- zwiększenie zaangażowania interesariuszy w sprawy Gminy Kamień Krajeński poprzez konsultacje społeczne, spotkania w sołectwach, bieżące informowanie o aktualnych sprawach Gminy poprzez stronę internetową i w sposób zwyczajowy,

- rozwój e-komunikacji – wykorzystanie strony internetowej Gminy Kamień Krajeński jako narzędzia wymiany informacji pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi,
- zapewnienie powszechnego dostępu do e-usług i e-administracji,
- wzmocnienie przekazu o walorach i zasobach Kamień Krajeński oraz jej potencjale inwestycyjnym za pomocą interaktywnych środków przekazu, strony internetowej, lokalnych mediów (prasa, radio, telewizja).

9.4. CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I ZADANIA W OBSZARZE DZIAŁANIA: GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

OBSZAR DZIAŁANIA: GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Cel strategiczny II: Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rozwój infrastruktury technicznej

1) Cel operacyjny - Poprawa warunków dla inwestorów chcących prowadzić działalność gospodarczą na terenie Gminy Kamień Krajeński – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- zapewnienie i odpowiednie uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz ich promocja,
- zapewnienie powszechnego doradztwa dla podejmujących działalność gospodarczą,
- pomoc i ułatwienie dostępu do informacji o możliwościach pozyskiwania środków na utworzenie lub rozwój firm,
- dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- planowanie przestrzenne uwzględniające potrzeby inwestorów, mieszkańców i środowiska przyrodniczego,
- wsparcie dla przedsiębiorców, np. w postaci ulg podatkowych,
- promowanie Gminy jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania.

2) Cel operacyjny - Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i poprawa warunków rozwoju małych przedsiębiorstw – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Sępólnie Krajeńskim w zakresie podejmowania działań ograniczających bezrobocie, w tym podejmowanie działań informacyjnych o formach wsparcia oferowanych na rzecz osób pozostających bez pracy,
- dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- wspieranie lokalnych przedsiębiorców w szkoleniu młodych pracowników,
- wspieranie powstawania grup kapitałowych w ramach rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego (wyroby regionalne) metodami ekologicznymi,

- rozwój rolnictwa w kierunku produkcji i promocji produktu regionalnego,
- wspieranie rozwoju agroturystyki,
- wykorzystanie strony internetowej Gminy na cele utworzenia bazy informacji turystycznej, prezentującej informacje o miejscach noclegowych, obiektach gastronomicznych, miejscach rozrywki i kultury.

3) Cel operacyjny - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- rozbudowa, modernizacja i utrzymanie dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oświetlenie, chodniki, drogi rowerowe itp.),
- rozbudowa, modernizacja i utrzymanie pozostałych dróg,
- budowa infrastruktury pieszej i rowerowej,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej,
- dofinansowanie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie jest planowana budowa sieci kanalizacyjnej,
- podjęcie działań na rzecz wzmocnienia połączeń komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami w Gminie Kamień Krajeński, w tym komunikacji zbiorowej,
- zapewnienie dostępu do sieci gazowej,
- modernizacja i rozbudowa sieci energetycznych,
- rozwój gospodarki odpadami,
- dokończenie rekultywacji składowiska odpadów,
- zwiększenie zasięgu sieci Internet i sieci telefonii komórkowej,
- sukcesywne prowadzenie remontów i modernizacji budynków, ze szczególnym uwzględnieniem budynków będących w zasobie komunalnym Gminy Kamień Krajeński.

9.5. CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I ZADANIA W OBSZARZE DZIAŁANIA: PRZYJAZNE ŚRODOWISKO

OBSZAR DZIAŁANIA: PRZYJAZNE ŚRODOWISKO
Cel strategiczny III: Ochrona zasobów i walorów Gminy Kamień Krajeński

1) Cel operacyjny - Wykorzystanie potencjału przyrodniczego Kamień Krajeński – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- pielęgnacja zieleni i obszarów cennych pod względem przyrodniczym w celu zachowania ich wartości,
- zagospodarowanie terenów przeznaczonych do celów rekreacji: wyposażenie w infrastrukturę rekreacyjną oraz sanitarną,
- ochrona zasobów wód podziemnych poprzez właściwe zagospodarowanie nieczystości ciekłych,
- właściwe zarządzanie wodami opadowymi.

2) Cel operacyjny - Inwestycje w odnawialne źródła energii i poprawa sprawności energetycznej budynków – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- inwestycje w odnawialne źródła energii (np. kolektory słoneczne, pompy ciepła),
- eliminacja źródeł niskiej emisji, wymiana źródeł ogrzewania budynków,
- poprawa parametrów energetycznych budynków poprzez prowadzenie kompleksowej termomodernizacji,
- prowadzenie edukacji społeczeństwa i promocji efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii i ekologicznego trybu życia.

3) Cel operacyjny - Ochrona i właściwe wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego Gminy Kamień Krajeński – realizowany będzie poprzez realizację następujących zadań:

- utrzymanie pełnej wartości terenów cennych przyrodniczo,
- wdrożenie stałej strategii estetyzacji miejscowości,
- podjęcie działań mających na celu zachęcenie mieszkańców do dbałości o teren własnych posesji i otoczenia, np. poprzez organizację konkursów na najpiękniejszy ogród czy najlepiej utrzymaną posesję,
- odnowa i konserwacja obiektów zabytkowych i historycznych przy wykorzystaniu dostępnych środków,
- wyprowadzenie ze stanu kryzysowego zdegradowanych pod względem architektonicznym i estetycznym obszarów zabudowy,
- prowadzenie i wspieranie inicjatyw z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego,
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, historycznych i kulturowych,
- promocja walorów i zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych m.in. poprzez przewodniki, biuletyny, mapy i inne dostępne media.

9.6. ZADANIA SZCZEGÓŁOWE PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI

Na bazie wyznaczonych celów strategicznych, celów operacyjnych i zadań dla Gminy Kamień Krajeński możliwe jest wskazanie zadań szczegółowych przewidzianych do realizacji. Ich wykaz stanowi zbiór otwarty i konieczne będzie dostosowanie terminu ich realizacji do możliwości pozyskania niezbędnych środków finansowych.

Perspektywa do roku 2030 jest na tyle odległa, że inne, niewymienione w tabeli zadania szczegółowe będą wynikały z obranych celów strategicznych i celów operacyjnych.

Tabela 5. Zadania szczegółowe przewidziane do realizacji do roku 2030

Nazwa zadania	Podmiot realizujący	Szacunkowe koszty realizacji (zł)	Źródła finansowania	Czas realizacji
Rozwój kultury, edukacji				
Dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Radzimi na potrzeby lokalnej społeczności	Gmina Kamień Krajeński	357 540,84	budżet Gminy, fundusze UE	2020-2030
Utworzenie Klubu Malucha w Radzimi	Gmina Kamień Krajeński	50 000,00	budżet Gminy, fundusze UE	2020-2030
Utworzenie Klubu Seniora	Gmina Kamień Krajeński	300 000,00	Budżet Gminy, Regionalny Program Operacyjny dla województwa kujawsko- pomorskiego	2020-2030
Promocja sportu, zapewnienie miejsc sportu i rekreacji				
Utworzenie miejsca wypoczynkowego nad jeziorem Brzuchowo (dz. ew. nr 923, obr. Płocicz)	Gmina Kamień Krajeński	70 000,00	budżet Gminy	2020-2030
Remont i doposażenie pola namiotowego nad J. Mochel w Kamieniu Krajeńskim	Gmina Kamień Krajeński	99 000,00	budżet Gminy	2020-2030

Nazwa zadania	Podmiot realizujący	Szacunkowe koszty realizacji (zł)	Źródła finansowania	Czas realizacji
Termomodernizacja budynków, budowa ścieżek rowerowych, ograniczanie niskiej emisji				
Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Obkasie wraz z remontem dachu	Gmina Kamień Krajeński	1 000 000,00	budżet Gminy, fundusze UE	2020-2030
Budowa ścieżek rowerowych w Gminie	Gmina Kamień Krajeński	5 000 000,00	budżet Gminy, fundusze UE	2020-2030
Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego na LED	Gmina Kamień Krajeński, ENEA Oświetlenie	1 000 000,00	budżet Gminy, ENEA	2020-2030
Modernizacje dróg i placów				
Modernizacja drogi na odcinku Płocicz-Dąbrowa	Gmina Kamień Krajeński	1 800 000,00	Budżet Gminy, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Fundusz Dróg Samorządowych	2020-2030
Budowa drogi dojazdowej do jeziora Brzuchowo	Gmina Kamień Krajeński	1 800 000,00	Budżet Gminy, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Fundusz Dróg Samorządowych	2020-2030
Budowa drogi w ul. Polnej w Kamieniu Krajeńskim	Gmina Kamień Krajeński	900 000,00	Budżet Gminy, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Fundusz Dróg Samorządowych	2020-2030
Budowa drogi w ul. Topolowej w Kamieniu Krajeńskim	Gmina Kamień Krajeński	600 000,00	Budżet Gminy, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Fundusz Dróg Samorządowych	2020-2030

Nazwa zadania	Podmiot realizujący	Szacunkowe koszty realizacji (zł)	Źródła finansowania	Czas realizacji
Budowa drogi w ul. K. Fiałkowskiego w Kamieniu Krajeńskim	Gmina Kamień Krajeński	600 000,00	Budżet Gminy, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Fundusz Dróg Samorządowych	2020-2030
Modernizacje dróg i placów – ciąg dalszy				
Budowa drogi w Dużej Cerkwicy	Gmina Kamień Krajeński	605 348,00	50% Budżet Gminy, 50% Fundusz Dróg Samorządowych	2020-2030
Budowa drogi w Nowej Wsi	Gmina Kamień Krajeński	1 200 000,00	Budżet Gminy, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Fundusz Dróg Samorządowych	2020-2030
Inwestycje np. rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni ścieków				
Modernizacja oczyszczalni ścieków w Kamieniu Krajeńskim	ZGKiM Sp. z o.o.	5 000 000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Regionalny Program Operacyjny dla województwa kujawsko-pomorskiego	2020-2030
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej: – w Orzełku, – Dąbrowie, – Kamieniu Krajeńskim (ul. Topolowa i ul. Szkolna). Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Przemysłowej, ul. Przykop, ul. Dworcowej w Kamieniu Krajeńskim	Gmina Kamień Krajeński	6 000 000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Regionalny Program Operacyjny dla województwa kujawsko-pomorskiego	2020-2030

Nazwa zadania	Podmiot realizujący	Szacunkowe koszty realizacji (zł)	Źródła finansowania	Czas realizacji
Budowa sieci gazowej w miejscowościach: Płocicz, Orzełek i Obkas	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo	100 000,00	środki własne	2020-2030
Rozbudowa systemu gospodarowania odpadami, utrzymanie porządku, monitoring terenów składowania odpadów, rekultywacja terenu				
Utworzenie cmentarza komunalnego na terenie gminy	Gmina Kamień Krajeński	300 000,00	Budżet Gminy	2020-2030
Budowa farmy fotowoltaicznej na terenie po rekultywacji wysypiska	Inwestor zewnętrzny	500 000,00	środki własne inwestora	2020-2030
Pielęgnacja zieleni, tworzenie terenów rekreacyjnych, rozwój turystyki				
Utworzenie parku z infrastrukturą przy ul. Dworcowej w Kamieniu Krajeńskim	Gmina Kamień Krajeński	1 500 000,00	budżet Gminy, fundusze UE	2020-2030
Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim	Gmina Kamień Krajeński	600 000,00	budżet Powiatu, Regionalny Program Operacyjny dla województwa kujawsko-pomorskiego	2020-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego W Kamieniu Krajeńskim

X. ZAŁOŻENIA FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU

10.1. ANALIZA BUDŻETU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI

Budżet Gminy połączony jest z rozwojem jednostki. Jego forma, rozłożenie dochodów i wydatków według poszczególnych działów wpływa na poszczególne obszary gospodarki. Wydatki odzwierciedlają jaki rodzaj i w jakiej skali zaspokajane są potrzeby inwestycyjne.

Tabela 6. Struktura dochodów i wydatków Gminy Kamień Krajeński w latach 2013-2019

Ogółem	Dochody i wydatki Gminy Kamień Krajeński (w tys. zł) ze wskazaniem czy zanotowano nadwyżkę czy deficyt						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody	22 027,05	23 540,50	22 903,65	28 345,29	29 719,33	33 281,78	34 021,78
Wydatki	22 007,83	23 791,28	22 766,98	26 663,52	28 824,13	34 696,01	34 457,29
Różnica pomiędzy dochodami, a wydatkami (deficyt / nadwyżka)	nadwyżka	deficyt	nadwyżka	nadwyżka	nadwyżka	deficyt	deficyt

Źródło: dane GUS za lata 2013-2019

Z powyżej zamieszczonych informacji wynika, że budżet Gminy Kamień Krajeński w porównaniu do roku 2013 zwiększył się pod względem kwoty dochodów i wydatków.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono strukturę dochodów oraz wydatków budżetu Gminy Kamień Krajeński za okres lat ostatnich pełnych trzech lat (2017-2019) na podstawie danych GUS. Nie prezentowano wszystkich lat z przedziału 2013-2016, gdyż okres 3-letni daje w tym przypadku pewien średni pułap dochodów i wydatków.

Tabela 7. Struktura dochodów i wydatków Gminy Kamień Krajeński w ujęciu procentowym

Ogółem	Udział procentowy w dochodach ogółem			Udział procentowy w wydatkach ogółem		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	2,77%	6,27%	4,56%	3,57%	11,49%	8,84%
Dział 020 - Leśnictwo	0,05%	0,05%	0,02%	0,02%	0,01%	0,01%
Dział 050 - Rybołówstwo i rybactwo	-	-	-	0,01%	0,01%	0,01%
Dział 600 - Transport i łączność	0,17%	1,16%	0,44%	5,51%	3,41%	2,88%
Dział 630 - Turystyka	0,45%	0,99%	0,36%	0,38%	1,33%	0,25%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	2,92%	2,05%	1,98%	1,77%	1,09%	1,05%
Dział 710 - Działalność usługowa	0,00%	0,00%	0,00%	1,71%	2,05%	1,73%
Dział 750 - Administracja publiczna	0,58%	0,61%	1,05%	11,85%	10,20%	11,31%

Ogółem	Udział procentowy w dochodach ogółem			Udział procentowy w wydatkach ogółem		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,01%	0,35%	0,23%	0,01%	0,34%	0,23%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,01%	0,02%	0,07%	0,63%	0,96%	0,45%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	22,58%	21,59%	22,01%	0,36%	0,26%	0,36%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	-	-	-	0,00%	0,00%	0,00%
Dział 758 - Różne rozliczenia	35,38%	32,83%	32,59%	25,47%	21,53%	24,14%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	1,43%	1,10%	2,48%	0,35%	0,36%	0,38%
Dział 852 - Pomoc społeczna	3,00%	1,98%	1,78%	7,34%	6,08%	6,26%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	0,53%	0,43%	0,43%	0,72%	0,52%	0,51%
Dział 855 - Rodzina	26,90%	24,14%	26,74%	28,38%	23,72%	27,01%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3,19%	6,36%	3,98%	7,46%	12,01%	7,18%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00%	0,00%	1,21%	3,82%	3,82%	6,58%
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,00%	0,07%	0,07%	0,65%	0,81%	0,83%

Zródło: dane GUS za lata 2017-2019

W 2019 r. dochody Gminy Kamień Krajeński w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4 898 zł. Dochody własne stanowiły w dochodach budżetu ogółem 32,8 %. Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych wyniósł 10,5%.

W Gminie Kamień Krajeński w 2019 r. niemalże całość wydatków majątkowych przeznaczono na cele inwestycyjne (98,91%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 11,4% wydatków budżetowych ogółem. W roku 2019 wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4 960,74 zł.

10.2. KOSZTY REALIZACJI I SYSTEM FINANSOWANIA STRATEGII - PLAN FINANSOWY REALIZACJI STRATEGII

Przedstawiony plan finansowy szacunkowo określa wagę środków, które wydawane będą na realizację poszczególnych celów. Dokładne wielkości nakładów, jak i koszty realizacji poszczególnych przedsięwzięć wpisujących się w realizację celów strategicznych określone będą na poziomie planowania budżetu Gminy.

Budżet Gminy Kamień Krajeński w latach 2013-2019 kształtował się na poziomie pomiędzy 22 a 34 milionów złotych. Ponieważ „Strategia Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030” obejmuje swym działaniem bardzo szeroki obszar działań to ogólny koszt realizacji zapisów niniejszego dokumentu w każdym roku powinien być bliski tej kwoty lub

wyższy. Dotyczy to oczywiście kosztów realizacji dokumentu na poziomie Gminy Kamień Krajeński. Koszt ten będzie zwiększony o koszty poniesione przez inne jednostki działające na terenie opisywanego obszaru, np. powiat, województwo, zarządców sieci infrastrukturalnej i komunikacyjnej czy środki własne przedsiębiorców.

Nie określa się natomiast szczegółowego podziału środków finansowych na realizację w poszczególnych obszarach działań, tj. społeczeństwo, gospodarka i infrastruktura techniczna, środowisko. Podział środków w danym roku będzie zależny od otrzymanych środków zewnętrznych, możliwości pozyskania środków na konkretne projekty infrastrukturalne czy społeczne.

Zakłada się, że największe środki będą przekazane na realizację zadań z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności. Trzeba przy tym wskazać, że konieczne jest zagospodarowanie terenów również dla potrzeb przedsiębiorców i inwestorów. W Gminie Kamień Krajeński zaznacza się problem bezrobocia i niskiego stopnia przedsiębiorczości mieszkańców. Niezbędne są więc działania aktywizujące, wzmacniające rozwój małych przedsiębiorstw. Równocześnie należy zapewnić tereny inwestycyjne i odpowiednio je promować.

Istotne są również inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków i ich wyposażenia w odnawialne źródła energii. Taki rozkład środków założono ze względu na fakt, iż o ile inwestycje i przedsięwzięcia, jak i działania organizacyjne (np. budowa dróg, gospodarka wodno – ściekowa), wpisujące się w cel rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności, pochłaniają duże koszty finansowe to są to wydatki jednorazowe, które w jednym roku mogą występować, natomiast w drugim już nie. Natomiast na inwestycje w odnawialne źródła energii i poprawę sprawności energetycznej budynków w nowej perspektywie finansowej NFOŚiGW oraz WFOŚiGW kładzie się bardzo duży nacisk i są to przedsięwzięcia, z dużą możliwością dofinansowania zewnętrznego.

Stosunkowo niewielki koszt przewidziany jest na realizację zwiększenia współpracy Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi poprzez rozbudowę strony internetowej jako narzędzia przekazu informacji i promocji Gminy Kamień Krajeński. W skali wszystkich przedsięwzięć podejmowanych w strategii koszt tego działania jest niewielki, natomiast wyniki będą bardzo znaczące.

10.3. KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE PROGRAMY PROMUJĄCE ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY, INTEGRACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYNARODOWĄ

Realizacja założeń i celów wymienionych w strategii wymaga znacznych nakładów finansowych, w związku z czym należy dążyć do zwiększania wpływów do budżetu. Poniżej przedstawione zostały potencjalne źródła finansowania.

Po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej pojawiły się nowe możliwości i szanse na lepszy rozwój gospodarczy zgodny z ideą ekorozwoju. Uzyskanie funduszy pochodzących ze źródeł unijnych bądź innych organizacji międzynarodowych jest obecnie możliwe poprzez przystępowanie zainteresowanych stron do konkretnych programów i projektów. W obecnych warunkach gospodarczych kraju, są to często jedyne źródła finansowania i realizacji inwestycji. Bardzo ważnym jest, aby władze lokalne podejmowały próby uzyskania tych funduszy, a tym samym wykorzystały szansę na rozwój zrównoważony swojego regionu i polepszenie w nim warunków życia ludności.

Środki z Funduszy Strukturalnych są dystrybuowane w Polsce przez Programy Operacyjne. Najwięcej inwestycji w ramach rozwoju regionalnego będzie dotowanych zapewne z największego ze wszystkich programów operacyjnych – PO Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ), jednak uzupełnieniem będą inne programy.

Obecnie trwają prace nad ustaleniem nowych Wieloletnich ram finansowych Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w których zostaną określone nowe zasady przydziału środków z funduszy, na poszczególne kraje oraz obszary. Szacunkowy budżet dla Polski w ramach polityki spójności ma wynosić 61 mld euro. Ogromny nacisk położony zostanie na działania związane z rozwojem OZE w takich dziedzinach, jak gospodarka odpadami, gospodarka o obiegu zamkniętym, adaptacja do zmian klimatu czy niska emisja. Zakłada się brak możliwości finansowania dla inwestycji opartych o spalanie paliw stałych.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Źródłem funduszy na działania z zakresu infrastruktury i środowiska jest przede wszystkim Program Infrastruktura i Środowisko (dotychczas na lata 2014-2020).

To właśnie z niego jest dotowanych najwięcej inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Głównym celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Cel główny programu został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii,
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie,
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

Obecnie trwają prace nad założeniami nowej perspektywy finansowanej na lata 2021-2027. Wiadomo, że program będzie obejmował następujący zakres: ochrona środowiska, przystosowanie do zmian klimatycznych, gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiskowych, gospodarka o obiegu zamkniętym, efektywność energetyczna, wsparcie produkcji energii z odnawialnych źródeł, wsparcie infrastruktury energetycznej i systemów smart, rozwój infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej, intermodalnej, morskiej, śródlądowej), zmniejszenie emisyjności sektora transportu, wzmocnienie infrastruktury ochrony zdrowia, ochrona dziedzictwa kulturowego.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności rolnictwa z uwzględnieniem celów środowiskowych. PROW na lata 2014-2020 realizował dotychczas wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich.
2. Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.
3. Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem.
5. Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu.
6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Główne założenia PROW na lata 2021-2027, przyjęła 11 lutego 2020 roku Rada Ministrów. Unijne ustalenia wciąż trwają. Nowe działania w ramach Wspólnej Polityki Rolnej będą koncentrowały się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego oraz ocenie jego oddziaływania na klimat i środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem ich ochrony.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa (2014 - 2020)

Dofinansowanie z programu Polska Cyfrowa kierowane jest przede wszystkim na projekty inwestycyjne poszerzające dostęp do sieci szerokopasmowych. Jednocześnie kontynuowane jest wdrażanie systemów stwarzających możliwość załatwiania wielu spraw urzędowych, związanych z edukacją czy usługami zdrowotnymi on-line.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa zakończy się w 2020 r. W nowym budżecie Unii Europejskiej (2021-2027) przewidziano środki na realizację nowych projektów IT. Z pełnych efektów nowych inicjatyw będzie można korzystać najprawdopodobniej już w 2030 r. Obecnie trwają prace jak przyznane pieniądze wydać w sposób, który gwarantuje zbudowanie projektów naprawdę uzasadnionych.

Znane są już cele, jakie ma zrealizować nowy budżet UE: Europa będzie bardziej inteligentna, przyjazna dla środowiska, lepiej połączona, o silnym wymiarze społecznym i wreszcie – bliżej obywateli. Osiągnięte mają zostać również poprzez realizację szeregu inicjatyw IT.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (2014 - 2020)

Źródłem funduszy na działania z zakresu wzrostu innowacyjności gospodarki jest przede wszystkim Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020. Program został zaakceptowany przez Komisję Europejską (KE) decyzją C(2015) 855 z dnia 12 lutego 2015 r. Podejmowane w ramach programu działania skoncentrowane są głównie na wzmocnieniu powiązań między biznesem a nauką, a tym samym na zwiększeniu stopnia komercjalizacji wyników prac i ich praktycznego wykorzystania w gospodarce, a także na wsparciu innowacyjności firm.

Nowy program na lata 2021-2027 będzie obejmował następujący zakres: zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii,

w tym kompetencji i umiejętności dla innowacji oraz systemu ochrony własności intelektualnej, wsparcie działalności B+R przedsiębiorstw i konsorcjów z ich udziałem, wsparcie etapu wdrażania wyników prac B+R, wsparcie mechanizmów dyfuzji wiedzy w gospodarce (transfer technologii), rozwój potencjału sektora venture capital, rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym oraz transformacja modeli biznesowych polskich przedsiębiorstw w kierunku określanym jako "Przemysł 4.0" oraz rozwój kompetencji i umiejętności wspierających transformację gospodarczą.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Ważny jest także Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Program zakłada możliwość realizacji inwestycji w wytyczonych 12 osiach priorytetowych:

- Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.
- Cyfrowy region.
- Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie.
- Region przyjazny środowisku.
- Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu.
- Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry.
- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.
- Aktywni na rynku pracy.
- Solidarne społeczeństwo.
- Innowacyjna edukacja.
- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.
- Pomoc techniczna.

Tak jak w przypadku wcześniej wymienionych programów, obecnie trwają konsultacje nad ustaleniem nowych ram finansowych i merytorycznych na lata 2021-2027.

Przygotowanie pierwszego projektu RPO miało miejsce we wrześniu 2019 roku, zaś przygotowanie ostatecznego projektu RPO w czerwcu 2020 r. Przyjęcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027 przez Komisję Europejską datowane jest na grudzień 2020 r.

Najważniejsze wyzwania rozwojowe województwa kujawsko-pomorskiego w III dekadzie XXI wieku (jako podstawa programowania rozwoju województwa w perspektywie 2021-2027) to:

- Zdecydowana poprawa poziomu rozwoju społecznego mieszkańców województwa,
- Dostosowanie przestrzeni województwa do transformacji demograficznej (starzenie się społeczeństwa),
- Wzmocnienie potencjału Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków odpowiedzialnych za rozwój społeczno-gospodarczy i konkurencyjność województwa,
- Wzrost innowacyjności gospodarki,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej stolic województwa z terenu całego województwa,
- Rewolucja informatyczna – powszechna cyfryzacja,

- Rozwój przedsiębiorczości,
- Wykorzystanie potencjału logistycznego województwa,
- Czyste powietrze.

Z nowymi programami można zapoznać się na stronach funduszy europejskich oraz poszczególnych jednostek odpowiadających za zarządzanie programami⁷

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu oferują możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Są także podmiotami, które koordynują dofinansowanie z innych instrumentów finansowych. Działanie jednostek opiera się na Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017 - 2020.

Celem generalnym Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Misją Funduszy jest natomiast następujące określenie - Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Wspólna Strategia tworzy ogólne ramy dla indywidualnych strategii poszczególnych Funduszy wskazując na najistotniejsze z ich punktu widzenia cele merytorycznej działalności (dziedzinowe cele środowiskowe oraz horyzontalne cele środowiskowe), regulując i wskazując obszary niezbędnej współpracy (priorytety współpracy) dla zachowania spójności i ukierunkowania całego systemu Funduszy.

Wspólna strategia identyfikuje w ramach celów środowiskowych następujące dziedzinowe i horyzontalne cele środowiskowe:

1. DZIEDZINOWE:

- Adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna,
- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód,
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami,
- Różnorodność biologiczna.

2. HORYZONTALNE:

- Poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych,
- Pełna absorpcja bezzwrotnych środków pochodzących z UE,
- Wdrażanie innowacyjnych technologii środowiskowych,
- Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- Zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych.

Dodatkowo, Fundusze co roku ogłaszają listę programów priorytetowych na rok kolejny, które pomagają im zrealizować zadania zgodnie z przyjętą Strategią. Strategie NFOŚiGW, jak i WFOŚiGW w Toruniu, a także listy priorytetowe zamieszczone są na ich stronach internetowych (www.nfosigw.gov.pl i www.wfosigw.torun.pl).

⁷ <http://www.mojregion.eu/index.php/strona-glowna-rpo/fundusz-2021-2027>

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji jednostki samorządowe każdorazowo i indywidualnie powinny dopasowywać system możliwości finansowania do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

XI. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ ROZWOJU

Warunkiem realizacji strategii rozwoju jest ustalenie systemu zarządzania nią. Zarządzanie strategią odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do gminnej strategii rozwoju jednostką, na której spoczywać będą główne zadania zarządzania tą strategią będzie Gmina Kamień Krajeński, jednak całościowe zarządzanie rozwojem będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego są jeszcze szczeble powiatowy i wojewódzki, obejmujące działania podejmowane w skali powiatu i województwa, a także szczeble jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze działające na danym terenie. Na każdą z tych jednostek nałożone są różne (czasami zbieżne) obowiązki.

Instrumenty służące do zarządzania strategią rozwoju wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

11.1. INSTRUMENTY PRAWNE

Instrumentami prawnymi są wszystkie konkretne rozwiązania ukierunkowane na osiągnięcie celu strategicznego, z których Gmina Kamień Krajeński może korzystać i jednocześnie mają one odniesienie prawne – wynikają z obowiązujących przepisów prawnych. Instrumenty prawne dają jednostkom samorządu terytorialnego i instytucjom działającym w zakresie polityki rozwoju możliwość nałożenia określonych obowiązków i postanowień na podmioty.

Do instrumentów prawnych zalicza się przykładowo: uchwały zatwierdzające miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (dające możliwość stworzenia dogodnych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą), decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub warunki zabudowy i zagospodarowania terenu itd.

11.2. INSTRUMENTY FINANSOWE

Posiadanie odpowiednich środków finansowych na realizację strategii jest niezbędnym warunkiem wdrożenia polityk rozwoju. Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć zalicza się:

- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilną, karną i administracyjną,
- kredyty i dotacje,
- pomoc publiczną na rozwój w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych.

11.3. INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Uzgodnienia ze społeczeństwem poprzez udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i uchwalaniu dokumentacji są ważnym elementem skutecznego zarządzania, opartego o zasady zrównoważonego rozwoju i uwzględnianie racji społecznych.

Bardzo istotnym elementem instrumentów społecznych jest edukacja. Pod tym pojęciem należy rozumieć różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania świadomości społeczeństwa na temat zrównoważonego rozwoju. Podstawą jest tu rzetelne i ciągle przekazywanie wiedzy oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych.

Ważna dla rozwoju jednostki jest również współpraca pomiędzy samorządami powiatowymi i gminnymi, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni. Podmioty zajmujące się rozwojem lokalnym oraz podmioty gospodarcze nie mogą dopuścić do zaistnienia sytuacji, kiedy to mieszkańcy dowiadują się o planowanych zamierzeniach z „innych” źródeł np. z prasy. W takim przypadku wielokrotnie zajmą oni postawę negatywną w stosunku do planowanej inwestycji.

11.4. INSTRUMENTY STRUKTURALNE

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. plany rozwoju lokalnego wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska, program opieki nad zabytkami, plan gospodarki niskoemisyjnej, plan zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego, infrastrukturalnego i ochrony środowiska.

Nadrzędnym dokumentem powinna być właśnie strategia rozwoju gminy. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. rozwoju przedsiębiorczości, gospodarki niskoemisyjnej, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp.

XII. MONITOROWANIE STRATEGII

12.1. ZASADY MONITORINGU

W procesie wdrażania strategii ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w niej wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje strategii.

Monitorowanie powinno być oparte o system wskaźników, które odnoszą się do postawionych celów, określenie ich wartości obecnej jak i zakładanej, oczekiwanej po okresie wdrażania zapisów strategii. Inaczej mówiąc, wskaźniki monitorowania

projektowanych przedsięwzięć powinny być realne, trafnie dobrane, mierzalne – umożliwiające wiarygodne i dostępne porównania.

Monitoring powinien dostarczać informacji o efektach wszystkich działań na rzecz rozwoju jednostki i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki rozwoju. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka.

Najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, środków finansowych, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w strategii zadań priorytetowych, niekorzystna sytuacja zewnętrzna i wewnętrzna jednostki, brak wsparcia instytucjonalnego, ograniczające prawo.

Ważnym elementem jest także monitoring odczuć społecznych sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz rozwoju, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów strategii.

12.2. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW STRATEGICZNYCH

W ocenie postępu wdrażania strategii rozwoju oraz jej faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie realizacji założonych celów. Powinny one być realizowane przy pomocy wskaźników (mierników) omówionych powyżej.

Poniżej zaproponowano najistotniejsze wskaźniki, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana:

- procent mieszkańców objętych siecią wodociągową,
- procent mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną,
- procent mieszkańców objętych siecią gazową,
- wysokość dochodów do budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca,
- wysokość wydatków z budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca,
- długość wybudowanych / zmodernizowanych dróg,
- liczba budynków przekształconych na cele aktywizacji społecznej mieszkańców,
- ilość wybudowanych mieszkań socjalnych,
- liczba zrealizowanych projektów z UE,
- % lesistości,
- liczba pomników przyrody,
- roczna powierzchnia nasadzeń / zalesień,
- ilość wykonanych działań pielęgnacyjnych terenów zielonych,
- jakość środowiska przyrodniczego: jakość wód, powietrza, gleb itd.,
- masa zebranych odpadów komunalnych,
- osiągnięty wskaźnik recyklingu, ograniczenia składowania bioodpadów,
- wyniki sprawdzianów i testów na etapie szkoły podstawowej i gimnazjum,
- liczba osób, które podniosły kwalifikacje zawodowe,
- ilość interwencji służb bezpieczeństwa (policji, straży pożarnej),
- ilość placówek zdrowia,
- ilość specjalistów dyżurujących w placówce zdrowia,
- ilość nowych zakładów pracy,

- ilość powstałych nowych miejsc pracy,
- liczba budynków poddanych termomodernizacji,
- ilość zainstalowanych odnawialnych źródeł energii,
- udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%),
- udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności (%),
- udział dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci (%),
- liczba osób bezrobotnych,
- stopa bezrobocia,
- liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1 000 mieszkańców,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- liczba projektów zrealizowanych na rzecz rozwoju (konkursy, szkolenia itp.),
- liczba wydarzeń kulturalnych,
- ilość lokalnych stowarzyszeń i grup działania,
- długość ścieżek rowerowych, pieszych, ciągów rowerowo - pieszych.

SPIS TABEL

Tabela 1.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD	18
Tabela 2.	Podstawowe informacje o obiektach promowania kultury w Gminie Kamień Krajeński	27
Tabela 3.	Analiza SWOT dla Gminy Kamień Krajeński – silne i słabe strony	47
Tabela 4.	Analiza SWOT dla Gminy Kamień Krajeński – szanse i zagrożenia	49
Tabela 5.	Zadania szczegółowe przewidziane do realizacji do roku 2030	79
Tabela 6.	<i>Struktura dochodów i wydatków Gminy Kamień Krajeński w latach 2013-2019.....</i>	<i>83</i>
Tabela 7.	<i>Struktura dochodów i wydatków Gminy Kamień Krajeński w ujęciu procentowym.....</i>	<i>83</i>

SPIS RYCIN

Ryc. 1.	Położenie Gminy Kamień Krajeński.....	7
Ryc. 2.	Zmiany liczby ludności Gminy Kamień Krajeński w latach 2014-2019 z uwzględnieniem płci	10
Ryc. 3.	Piramida wieku ludności Gminy Kamień Krajeński w 2019 roku	11
Ryc. 4.	Udział liczby ludności Gminy Kamień Krajeński w latach 2014-2019 wg ekonomicznych grup wieku	12
Ryc. 5.	Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	12
Ryc. 6.	Wskaźniki obciążenia demograficznego	13
Ryc. 7.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2019	14
Ryc. 8.	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Kamień Krajeński w latach 2014-2018	15
Ryc. 9.	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie	16
Ryc. 10.	Liczba osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium wieku w latach 2014-2018	16
Ryc. 11.	Podmioty gospodarki narodowej Gminy Kamień Krajeński – analiza wskaźnikowa za lata 2011-2019	20
Ryc. 12.	Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej – porównanie	20
Ryc. 13.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2019	21
Ryc. 14.	Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	21
Ryc. 15.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Kamień Krajeński w latach 2011-2018	25
Ryc. 16.	Teren działki nr ew. 469/1 w Kamieniu Krajeńskim	36
Ryc. 17.	Krajeński Park Krajobrazowy	41
Ryc. 18.	Użytki ekologiczne w Gminie Kamień Krajeński	42
Ryc. 19.	Pomniki przyrody w Gminie Kamień Krajeński	43
Ryc. 20.	Schemat analizy SWOT	45
Ryc. 21.	Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński w obszarze komunikacja i dostęp do mediów	52
Ryc. 22.	Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński w obszarze edukacja, struktura organizacyjna placówek oświaty, kultura	52
Ryc. 23.	Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński w obszarze sport, zdrowie	54
Ryc. 24.	Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński w obszarze ochrona środowiska i wygląd gminy	54
Ryc. 25.	Ocena poziomu występowania problemów społecznych na terenie Gminy Kamień Krajeński w pięciostopniowej skali	55
Ryc. 26.	Ocena aktywności ludności poprzez udział w konkursach, imprezach sportowych i kulturalnych, grupach działania na terenie Gminy Kamień Krajeński (lewy wykres kołowy) oraz uczestnictwo w imprezach sportowych i rekreacyjnych przez samych respondentów (prawy wykres kołowy) – wyniki	56
Ryc. 27.	Główne powody występowania problemów społecznych i zawodowych mieszkańców Gminy Kamień Krajeński	57
Ryc. 28.	Mocne i słabe strony Gminy Kamień Krajeński mierzone ilością odpowiedzi udzielonych na zadane w ankiecie pytanie „Jakie są według Pani/Pana największe problemy Gminy Kamień Krajeński, a gdzie widać perspektywy rozwoju?”	58
Ryc. 29.	Ocena najważniejszych potrzeb na najbliższe lata na terenie Gminy Kamień Krajeński w oparciu o badanie ankietowe	59
Ryc. 30.	Planowanie strategiczne w Gminie Kamień Krajeński	71

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI NA LATA 2020-2030 (WYNIKI ANKIETYZACJI)

Przed przystąpieniem do sporządzenia „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030” przeprowadzona została ankietyzacja. W jej wyniku zebrano 86 ankiet wypełnionych interaktywnie (przez Internet) oraz 15 ankiet papierowych co daje łącznie 101 ankiet.

Poniżej przedstawiono wyniki ankietyzacji poprzez podanie liczby udzielonych odpowiedzi. Należy podkreślić, że liczba odpowiedzi nie zawsze daje sumę liczby ankiet, gdyż na część pytań ankietowani udzielili kilka odpowiedzi lub nie udzielili żadnej odpowiedzi.

**Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński biorąc pod uwagę temat:
komunikacja i dostęp do mediów**

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
jakość dróg, ulic	0	30	42	28	1
dostępność chodników	4	44	33	20	0
stan, jakość chodników	4	38	37	19	3
dostęp do ścieżek rowerowych	0	12	42	45	2
dostęp do komunikacji zbiorowej (pks, busy)	2	17	43	27	12
dostęp do infrastruktury technicznej (wodociągi)	19	56	10	5	11
dostęp do infrastruktury technicznej (kanalizacja)	14	54	15	8	10
dostęp do infrastruktury technicznej (gazociągi)	8	41	22	15	15
dostęp do nowoczesnych technologii (komputer, internet)	20	47	14	9	11

**Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński biorąc pod uwagę temat:
edukacja, struktura organizacyjna placówek oświaty, kultura**

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
jakość kształcenia w szkołach	20	54	14	2	11
liczebność klas w szkołach	17	53	11	4	16
dostępność przedszkoli	9	47	23	13	9
dostęp do oferty edukacyjnej dla dorosłych (kursy, szkolenia)	1	17	47	23	13
dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (np. nauka języków, kółka zainteresowań, zajęcia artystyczne i sportowe)	7	36	34	14	10
oferta kulturalna	4	19	49	24	5

**Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński biorąc pod uwagę temat:
sport, zdrowie**

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
dostępność lekarza rodzinnego	4	43	31	16	7
dostępność lekarzy specjalistów	1	6	49	36	9
jakość świadczonych usług opieki zdrowotnej	2	33	43	13	10
dostępność placu zabaw	9	46	19	25	2
stan i wyposażenie placów zabaw	2	34	37	27	1
poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej	19	47	18	8	9
dostępność miejsc sportu i rekreacji	8	37	38	15	3

**Ocena warunków życia na terenie Gminy Kamień Krajeński biorąc pod uwagę temat:
ochrona środowiska i wygląd Gminy Kamień Krajeński**

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
stan środowiska przyrodniczego	17	58	17	3	6
narażenie na zanieczyszczenia powietrza	13	42	22	9	15
narażenie na hałas	10	54	16	8	13
stan oświetlenia ulicznego	11	56	22	6	6
stan i jakość terenów rekreacyjnych, miejsc spacerowych	5	41	31	19	5
estetykę miejscowości i poszczególnych nieruchomości	5	55	27	7	6
atrakcyjność turystyczną Gminy Kamień Krajeński	4	35	43	14	5
czystość i porządek na terenie Gminy Kamień Krajeński	10	59	21	3	8

I. Ocena jakości życia i diagnoza aktywności ludności

Proszę ocenić poziom występowania problemów na terenie Gminy Kamień Krajeński w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że problem nie występuje lub jest znikomy, natomiast 5 oznacza, że problem występuje z dużym nasileniem.

punktacja	1	2	3	4	5
alkoholizm	5	29	39	18	10
przemoc	25	42	23	8	2
uzależnienia	14	37	30	13	6
ubóstwo	9	34	31	20	6
bezrobocie	3	24	37	20	14
słaba oferta kulturalna	4	18	34	22	23
słaba oferta sportowa	6	28	31	20	16

Jak ocenia Pan(i) aktywność ludności poprzez udział w konkursach, imprezach sportowych i kulturalnych, grupach działania na terenie Gminy Kamień Krajeński?

- bardzo duża 8**
- duża 31**
- mała 48**
- bardzo mała 14**

Czy uczestniczy Pan(i) w imprezach sportowych i rekreacyjnych organizowanych na terenie Gminy Kamień Krajeński?

- zawsze 12**
- często 51**
- rzadko 38**

Jak spędza Pan(i) swój wolny czas?

- odpoczywam w domu (tv, komputer) 38**
- uprawiam sport, idę na spacer 60**
- odwiedzam znajomych lub rodzinę 70**
- idę na koncert, piknik, imprezę 34**
- podróżuję 38**

Jak często korzysta Pan(i) z infrastruktury rekreacyjnej (boisko, plac zabaw, tereny spacerowe) na terenie Gminy Kamień Krajeński?

- zawsze 8**
- często 53**
- rzadko 39**

Kto Pani/Pana zdaniem jest najbardziej narażony na wykluczenie społeczne na terenie Gminy Kamień Krajeński (proszę wybrać jedną odpowiedź)?

- bezrobotni 24**
- niepełnosprawni 44**
- osoby starsze 30**

Jaki jest główny powód problemów społecznych i zawodowych mieszkańców Gminy Kamień Krajeński (proszę wybrać jedną odpowiedź)?

- brak odpowiedniego wykształcenia 3**
- brak motywacji i chęci rozwoju 45**
- niski stopień przedsiębiorczości 41**
- brak odpowiednich wzorców 12**

Jak wyobraża sobie Pani/Pan swoją sytuację społeczno – materialną za 5 lat?

- moja sytuacja poprawi się znacznie 26**
- moja sytuacja będzie na podobnym jak obecnie poziomie 61**
- moja sytuacja ulegnie pogorszeniu 14**

II. Mocne i słabe strony

Jakie są według Pani/Pana największe problemy Gminy Kamień Krajeński, a gdzie widać perspektywy rozwoju. Prosimy ocenić elementy wymienione w tabeli (znakiem X).

	zdecydowanie słaba strona	słaba strona	czynnik obojętny	silna strona	zdecydowanie silna strona
dostępność komunikacyjna	38	33	25	5	0
infrastruktura komunalna (wodociągi)	3	11	51	33	3
infrastruktura komunalna (kanalizacja)	5	19	44	29	4
infrastruktura komunalna (gaz)	19	18	43	21	0
dostęp do nowoczesnych technologii i internetu	11	27	41	17	5
rynek pracy	48	36	14	2	1
oferta edukacyjna	15	31	37	18	0
oferta sportowo - rekreacyjna	16	26	36	21	2
oferta turystyczna	24	37	22	14	4
kultywowanie tradycji i zwyczajów	11	17	34	30	9
przedsiębiorczość mieszkańców	21	36	23	19	2
aktywność związków i stowarzyszeń itp.	15	28	32	24	2
walory przyrodnicze	3	10	16	36	36
walory historyczne i zabytkowe	4	12	37	31	17

III. Ocena najważniejszych potrzeb, czyli w co należy inwestować na terenie Gminy Kamień Krajeński?

- Rozbudowa dróg, ulic i parkingów **77**
- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej **4**
- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej **11**
- Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej **22**
- Rozbudowa i modernizacja sieci energetycznej **6**
- Inwestycje w odnawialne źródła energii **42**
- Inwestycje w oświatę i edukację **37**
- Poprawa dostępności przedszkoli i żłobków **54**
- Aktywizacja osób starszych i opieka nad nimi **32**
- Poprawa warunków dla inwestorów **45**
- Wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących **15**
- Dofinansowanie opieki zdrowotnej i badań profilaktycznych **46**
- Rozwój terenów sportowych rekreacyjnych **59**
- Promocja i rozwój turystyki **60**
- Organizacja imprez sportowych, inwestycje w sport **50**
- Promocja i inwestycje w kulturę **42**
- Budowa ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych **2**
- Budowa parku rekreacyjnego spacerowego **1**

IV. Jeśli mają Państwo własne pomysły, uwagi i wnioski jakie należy wykorzystać przy opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2020-2030, to proszę je wskazać poniżej?

Ankietowani udzielili następujących odpowiedzi:

- budowa nowych dróg gminnych w nawierzchni asfaltowej,
- zachęcenie młodych do inwestowania w małą ojczyznę, zakładania rodzin, otwierania firm, mówienia o swoim mieście pozytywnie,
- odbudowanie ścieżki zdrowia, oświetlenie chodnika na odcinku od ulicy Jeziornej do chociażby zabudowań pod Orzełek, przejście dla pieszych również na tym odcinku,
- Bardzo dobrą inwestycją byłaby poprawa jakości chodnika na ul. Chojnickiej (odcinek od ostatniego zabudowania do skrzyżowania z ul. Jeziorną). Głównie jeśli chodzi o szerokość. Jest to bardzo niebezpieczny odcinek kiedy spaceruje się z dziećmi, trzeba iść tam "gęsiego", ale nie zawsze jest taka możliwość. Warto byłoby też pomyśleć nad fotoradarem gdzieś w tym miejscu, bo samochody wjeżdżając pędzą z niewyobrażalną prędkością,
- Ze względu na piękne krajobrazy, można stworzyć miejsce dla przyjezdnych, (noclegi), należy zwiększyć ilość ścieżek rowerowej i spacerowych.
- Inwestycja w sport jest ważnym elementem naszego życia, jeśli stworzymy miejsca do rozwoju dziecięcych pasji – dostęp na halę, bezpieczny stadion czy np. park linowy zainwestujemy równocześnie w przyszłość naszych dzieci,
- Gmina ma fantastyczne warunki przyrodniczo krajobrazowe, należy wykorzystać to próbując przyciągnąć dzieci i młodzież na obozy sportowe, kolonie. Podstawowa sprawa, polepszyć warunki treningowe aby móc przyciągnąć kluby sportowe na obozy, budowa bazy wypożyczalni sprzętu wodnego, park linowy. Dzięki temu można pozyskać środki z zewnątrz, a zostałyby w gminie tym samym atrakcyjność dla lokalnego społeczeństwa była by jeszcze większa.
- Zdecydowanie rozwój turystyki. Ośrodek nad Mochlem potrzebuje rozgłosu, by w przyszłych latach przynosił tylko i wyłącznie zyski dla naszej Gminy. Im większe zainteresowanie ludzi przyjeżdżających do Kamienia, tym większe możliwości rozwojowe. Dobra reklama oraz kompetentna osoba zarządzająca całym ośrodkiem,
- Żłobek w gminie i poprawa dostępności do lekarzy,
- Oświetlenie wiejskich dróg,
- Zamiast wrzucać co roku kruszywo w polne drogi lepiej w miarę możliwości co ileś lat robić po kawałku np. asfaltu,
- Nowe ścieżki rowerowe,
- OSRODEK ZDROWIA! Przede wszystkim w to warto inwestować . Zatrudnienie pediatry DOBREGO, który trafnie postawi diagnozę (np. zlecając badania crp, mocz, krew itp.), a nie na każdą rzecz przepisuje antybiotyki...,
- Pomoc i otwieranie nowych zakładów pracy oraz pomoc dla osób niepełnosprawnych, modernizacja instalacji melioracyjnej we wsi Obkas Osiedle,

- Otwieranie nowych ośrodków pomocy i pomoc dla osób bezdomnych i biednych oraz starszych,
- Propagowanie inwestycji w gminie i ściąganie nowych podmiotów gospodarczych, ułatwianie im rozwoju oraz poszerzanie i udostępnianie internetowej sieci światłowodowej,
- Poprawa dróg wiejskich i osiedlowych,
- Inwestycje w turystykę sport i rekreację,
- Budowa nowych ścieżek rowerowo-piesznych,
- Ośrodek zdrowia – chodzi o rejestrację do lekarzy,
- Place zabaw są na bardzo niskim poziomie, dobrze byłoby gdyby funkcjonował choć jeden porządny plac,
- Więcej imprez i rozrywek dla dzieci i młodzieży bo jak na razie to większość imprez odbywa się w MGOK dla seniorów! W Kamieniu brakuje powiewu świeżości pod każdym względem!,
- Więcej ścieżek rowerowych. Więcej kultury w Domu Kultury,
- Komunikacja ze wsi do miast, chodniki na wsiach,
- Autobusy powinny dojeżdżać do małych miejscowości, powinna być poprowadzona ścieżka rowerowa z miejscowości bezpośrednio do Kamienia Krajeńskiego,
- Utworzenie specjalnej strefy ekonomicznej,
- Organizacja zajęć do dzieci. kółka taneczne, plastyczne, muzyczne.,
- Posiadamy piękne jezioro jak i teraz nowe pomosty niestety nie są one wykorzystane dobrze (kajaki, rowerki wodne itp.) Turystów przybywa, a domki letniskowe straszą, piękny las koło jeziora, myślę, że sezonowo mógłby powstać super park linowy z którego każdy by korzystał - turysta jak i mieszkańiec,
- Stadion w Kamieniu straszy wyglądem - DOSŁOWNIE. Chodniki wąskie i krzywe (ul. Chojnicka, obwodnica np.),
- Więcej imprez w Domu Kultury, Sala powinna być wykorzystywana w pełni, ludzie chętni by się znaleźli, gdyby się coś działo. Przykładem WOŚP 2020 w Kamieniu Krajeńskim,
- Żłobki! Potrzebne żłobki dla najmniejszych,
- Budowa ścieżek rowerowych, skateparków,
- Wykorzystanie wolnego miejsca na kortach np. lodowisko w zimę,
- Wejść bardziej w różnego rodzaju projekty unijne, za którymi istnieje możliwość pozyskania dofinansowania,
- Gmina to nie tylko sam Kamień Krajeński to również okoliczne wioski które są zapomniane,
- Poprawić stan dróg powiatowych i gminnych chodników i ścieżki rowerowe zainwestować w czyste powietrze wymiana pieców i postawić na fotowoltaiczne źródło energii również przyłączyć do sieci gazowej,
- Stworzyć tereny inwestycyjne dla przyszłych przedsiębiorców,
- Wykorzystać piękno naszej krainy i rozwinąć bazę turystyczną, zachęcić drobnych przedsiębiorców do zakładania małych firm w naszej gminie,
- Tanie mieszkania dla młodych, chcących stworzyć rodzinę w Kamieniu. (Miejsca na obrzeżach miasta np. stary PKP, wylot na Chojnice czy na

Sępólno, bądź na Dąbrowę jak również gdzieś na wioskach, przeznaczony dla firmy chcącej wybudować fabrykę, która jest niezbędna do utrzymania gminy kamień i ludzi chcących tu zamieszkać,

- Renowacja domków turystycznych. Wykorzystanie w sposób czynny "amfiteatru",
- Brakuje w Kamieniu konkretnego działania jeśli chodzi o kompleks wypoczynkowy nad jeziorem Mochel. Nie ma osoby, która się za to konkretnie weźmie,
- Konieczność powstania długoterminowego planu budowy dróg gminnych,
- Budowa drogi w Płociczu koło fermy 750 m,
- Gmina powinna zrobić wszystko żeby zatrzymać młodzież. Brak pracy, miejsca spotkań klubu czy kawiarni. Gmina powinna przyciągać inwestorów,
- Koncerty plenerowe inne niż disco-polo,
- Zdecydowanie uważam że w naszej gminie brakuje miejsc do spotkań z przyjaciółmi typu restauracja, pub. Brak sportu, zajęć fitness,
- Wpisanie w strategię harmonogramu budowy dróg gminnych,
- W małych wioskach zrobić fajne place zabaw, a dla młodzieży mini-siłownie,
- Rozwój ścieżek rowerowych i terenów inwestycyjnych,
- Dokończenie drogi - ulicy Topolowej,
- Rozwój infrastruktury turystycznej, Poszerzenie oferty kulturalnej (warsztaty artystyczne, plastyczne, literackie, spotkania edukacyjne) - w Gminie nie ma takiej oferty dla dzieci i dorosłych.

V. Metryczka

W jakim przedziale wiekowym się Pan(i) znajduje?

- do 24 lat **20**
- 25-35 lat **42**
- 36-50 lat **25**
- 51-70 lat **14**

Płeć:

- kobieta **64**
- mężczyzna **37**

Proszę określić swój związek z Gminą Kamień Krajeński:

- tu mieszkam i pracuję **44**
- tylko tu mieszkam **57**

Wypełnione ankiety należało dostarczać w terminie od 15 stycznia 2020 r. do 14 lutego 2020 r.: drogą elektroniczną na adres promocja@um.kamienkr.pl lub drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński, z dopiskiem „ankiety – strategia” lub bezpośrednio do Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński, (sprawą zajmowała się Pani Natalia Szafran). Ankiety można wypełnić też interaktywnie pod adresem <https://forms.gle/UcmsM5GLsMwTnpD28>